

audit FINANCIAR

9/2007

- **Responsabilitatea auditorului privind riscul de fraudă**

- **Vulnerabilități ale sistemului economic față de spălarea banilor**
- **Cadrul general al raportărilor financiare. Present și perspective**

Din activitatea CAFR

❖ **La Baia Mare, întâlnire de lucru, interregională, a unor reprezentanți ai profesiei din România și Ungaria**

După cum se cunoaște, **Camera Auditorilor Financiari din România** (CAFR) promovează intens relațiile profesionale între reprezentanți ai regiunilor de dezvoltare din țări învecinate, în scopul facilitării schimbului de idei, de expertiză și de cercetare pe diverse teme de mare actualitate pentru profesie, recomandate de IFAC, precum implementarea Standardelor Internaționale de Audit, a Codului Etic al IFAC și aplicarea Directivei 43/2006 a CEE privind supravegherea profesiei.

În acest cadru, la sfârșitul lunii iulie a.c., la **Baia Mare** a avut loc o întâlnire de lucru între reprezentanți ai **CAFR** și ai **Direcției generale a finanțelor publice Maramureș**, organ teritorial al Ministerului Economiei și Finanțelor și auditori financiari din județele Maramureș și Satu Mare, cu delegația **Oficiului Regional Nord de Impozite și Control Financiar din Ungaria** (județele Szólnok, Debrecen și Nyregyhaza) și conducerea filialei Camerei Auditorilor din județul Szólnok-Ungaria.

În sala de conferințe a hotelului „Mara” din Baia Mare s-au făcut expuneri asupra situației existente în cele două țări privind reglementarea activității de audit (financiar și a altor activități și servicii) și a profesiilor înrudite, precum și ale pieței serviciilor profesionale (de audit, de revizuire, de asigurare, de servicii conexe) din România și Ungaria.

În prezentările susținute de prof.univ.dr. Ion MIHĂILESCU, președintele CAFR, și Emil CULDA, vicepreședinte al CAFR, au fost abordate subiecte de mare actualitate privind măsurile luate de organismul profesional român pentru transpunerea în practică și respectarea de către auditorii financiari români a Standardelor Internaționale de Audit, a Codului Etic IFAC și pentru sprijinirea procesului de organizare a supravegherii controlului asupra misiunilor de audit.

Expunerile reprezentanților români și maghiari au fost continuate cu dezbateri pe aceste teme, precum și pe alte probleme de actualitate ale auditului financiar.

În ziua a doua s-a desfășurat un program profesional comun, având ca temă „*Modul de recuperare a impozitelor și a taxelor restante, identificarea de noi posibilități pentru creșterea încasărilor*”, pe baza unui material prezentat de reprezentanți ai Direcției Generale a Finanțelor Publice Maramureș.

De asemenea, reprezentanții CAFR au avut o intervenție pe subiectul: „*Relațiile dintre autoritățile fiscale și profesioniștii independenți* (auditori financiari, lichidatori etc.)”.

Principalele idei și opinii exprimate cu prilejul întâlnirii au fost prezentate în cadrul unei conferințe de presă.

❖ **O delegație a CAFR a participat la inaugurarea noului sediu al CECCAR**

În data de 18 august a.c., într-un cadru festiv, a fost inaugurat noul sediu al Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România. O investiție necesară care, așa cum preciza prof.univ.dr. **Marin Toma**, președintele CECCAR, este menită să asigure condiții optime pentru desfășurarea activității acestei organizații profesionale, în scopul ridicării calității și eficienței profesiei, în concordanță cu standardele internaționale și cu directivele europene.

La eveniment, din partea Camerei Auditorilor Financiari din România, a participat o delegație formată din prof.univ.dr. **Ali Eden**, vicepreședinte al CAFR, dr. **Marius Burdușel**, director executiv și **Cornelia Stănescu**, expert relații internaționale în cadrul Biroului Relații Publice, Interne și Internaționale.

Cu acest prilej, alături de buchetul de flori și de o icoană, aduse în dar de casă nouă, membrii delegației CAFR, în numele conducerii organizației, au transmis și un mesaj de bună colaborare și cooperare între cele două organizații profesionale, în sprijinul și în interesul modernizării și afirmării profesiei contabile și de audit din România.

Contents

Rubrica auditorului stagiar

Prof.univ.dr. Ion MIHĂILESCU & drd. Niculina MARCU

- Responsabilitatea auditorului privind riscul de fraudă** 3
- Auditor responsibility to consider the fraud

Ec. Nicolae FUIOREA, O.N.P.C.S.B.

- Vulnerabilități ale sistemului economic față de spălarea banilor** 14
- Economic system vulnerabilities concerning the money laundering

Marina SERAFIMOSKA & Atanasko ATANASOVSKI,

Universitatea "Ss. Cyril and Methodius", Skopje, Macedonia, TFYR

- Auditarea substanței economice a tranzacțiilor cu părți afiliate** 25
- Auditing economic substance of transactions with related parties:
auditor's position to influence direction of cross-border investments

Prof.univ.dr. Tatiana DĂNESCU & drd. Ovidiu SPĂTĂCEAN

- Proceduri specifice de control intern și auditarea acestora
la firmele de investiții financiare** 34
- Specific procedures of the internal control and its auditing
in the financial investments companies

Drd. Cristina Nicoleta DINU

- Auditul intern în entitățile publice din România
în contextul integrării europene** 41
- Internal audit in the public interest entities in Romania
in the context of the European integration

Prof.univ.dr. Maria MANOLESCU & lector.univ.drd. Aureliana Geta ROMAN

- Cadrul general al raportărilor financiare. Prezent și perspective** 47
- Financial reporting framework. Present and perspectives

Aurelia COSTACHE, Partner KPMG România

- Auditul sistemelor informatice, cheia spre o eficientizare
a guvernantei IT** 51
- IT auditing, the key for an efficiency of governance

Din activitatea organizațiilor profesionale internaționale 55

Hotărâri ale Camerei Auditorilor Financiar din România 56

Editor: *Camera Auditorilor Financiari din România*
Str. Sirenelor, nr.67-69, sector 5, București

Consiliul științific

Acad. Constantin IONETE

Acad. Iulian VĂCĂREL

Prof. univ. Alain BURLAUD, director INTEC, Paris

Prof.univ.dr. Dumitru MATIȘ, auditor financiar, Cluj-Napoca

Prof.univ.dr. Ioan TALPOȘ, auditor financiar, Timișoara

Prof.univ.dr. Alexandru ȚUGUI, Iași

Prof.univ.dr. Ion IONAȘCU, auditor financiar, București

Prof.univ.dr. Veronel AVRAM, auditor financiar, Drobeta-Turnu Severin

Prof.univ.dr. Vasile RĂILEANU, auditor financiar, București

Prof.univ.dr. Constantin STAIKU, auditor financiar, Craiova

Prof.univ.dr. Tatiana DĂNESCU, auditor financiar, Tg.Mureș

Prof.univ.dr. Victoria STANCIU, auditor financiar, București

Dr. Alexandra LAZĂR, auditor financiar, București

Mircea BOZGA, ACCA, auditor financiar, București

Monica ȘTEFAN, ACCA, auditor financiar, București

Luminița CIOACĂ, ACCA, auditor financiar, București

Director editorial
Dr. **Corneliu CÂRLAN**

Director științific
Prof.univ.dr. **Pavel NĂSTASE**

Colectiv redacțional

Anca Iuliana BÎLBÎE, Daniela BUTNARIUC, Diana DRAGOMIR, Cornelia STĂNESCU, Angela TUDOR

Secretar de redacție: *Mădălina PETRESCU*; Marketing - publicitate: *Stancu LICĂ*

Prezentare grafică și tehnoredactare: *Nicolae LOGIN*

Consiliul științific și colectivul redacțional nu își asumă responsabilitatea pentru conținutul articolelor publicate în revistă.

Telefon: (021) 410.74.43 interior 120; Fax: (021) 410.03.48; E-mail: revista@cafr.ro; http: revista.cafr.ro

Tipar : Universal Color S.A., str.Victoriei, bl.A2-A3, Pitești, tel.: +40 (248) 215788

ISSN 1583 - 5812

Responsabilitatea auditorului privind riscul de fraudă

Prof. univ. dr. **Ion MIHĂILESCU**

Asist. univ. drd. **Niculina MARCU**

Cuvinte cheie: evaluarea riscului, declarațiile conducerii, proceduri, teste de audit, factori de risc, confidențialitate/transparență

Înțelegerea entității și a mediului său

Când își asumă o misiune de audit, auditorul trebuie să ajungă să obțină o înțelegere a entității și a mediului său, inclusiv a controlului intern al acesteia, într-o măsură suficientă pentru a identifica și evalua riscurile existenței denaturărilor semnificative ale situațiilor financiare fie că acestea se datorează fraudei, fie erorilor și pentru a pune la punct și aplica proceduri de audit suplimentare.

Procedurile recomandate pentru evaluarea riscului în vederea înțelegerii entității și mediului său sunt:

- Interviewarea conducerii și a altor persoane angajate;
- Proceduri analitice;
- Observația și inspecția.

Evident, auditorul nu este obligat să aplice tot setul de proceduri de evaluare a riscului, ci să țină seama de raționamentul profesional pentru a opta spre cea mai bună cale de urmat.

Observația și inspecția pot sprijini acțiunile de intervieware a conducerii și a altor persoane și, de asemenea, oferă informații despre entitate și mediul său. Astfel de proceduri de audit de regulă includ:

- Observația asupra activităților și operațiunilor entității;
- Inspecția documentelor (strategii de afaceri și diverse planuri de realizare a unor obiective), a evidențelor și manualelor de control intern;
- Studiarea rapoartelor întocmite de conducere (rapoarte de gestiune trimestriale și raportările financiare interimare) și de către cei însărcinați cu guvernarea (procese verbale ale ședințelor consiliului de administrație);
- Vizitele la sediu și la punctele de lucru ale entității;
- Urmărirea tranzacțiilor prin sistemul de informații relevante pentru raportarea financiară.

Pentru auditor este important să înțeleagă foarte bine obiectivele și strategiile entității pentru că ele generează riscuri de afaceri care pot da naștere la denaturări semnificative ale situațiilor financiare. Cu toate acestea, auditorul nu are responsabilitatea de a identifica sau a evalua toate riscurile de afaceri deoarece nu toate riscurile de acest gen dau naștere la riscuri de denaturare semnificativă a situațiilor financiare.

Stabilirea riscurilor semnificative, care apar în majoritatea angajamentelor de audit, este, repetăm, o problemă de raționament profesional a auditorului. Când are în vedere natura riscurilor, ce aspecte trebuie să-și clarifice auditorul? Iată câteva mai importante:

- Dacă riscul este un risc de fraudă;
- Dacă riscul este legat de evoluții recente semnificative de natură economică, contabilă necesitând o atenție specială;
- Complexitatea tranzacțiilor;
- Dacă riscul implică tranzacții semnificative cu părți afiliate;

- Gradul de subiectivism în evaluarea informațiilor financiare legate de riscul respectiv, în special cele care implică o marjă sporită de incertitudine a evaluării;
- Dacă riscul implică tranzacții semnificative care se găsesc în afara cursului normal de desfășurare a activității entității.

Declarațiile conducerii

Auditorul trebuie să obțină declarații scrise de la conducere, conform cărora:

- Conducerea confirmă responsabilitățile sale referitoare la implementarea și operarea sistemelor contabile și de control intern care sunt menite să prevină și să detecteze fraudele și erorile;
- Conducerea consideră că efectele acelor denaturări necorectate ale situațiilor financiare colectate de auditor pe parcursul auditului sunt ne semnificative, atât individual, cât și cumulate, pentru situațiile financiare în ansamblul lor. O sinteză a unor astfel de elemente trebuie inclusă în declarațiile scrise sau atașată acestora;
- Conducerea a prezentat auditorului toate faptele semnificative asociate oricăror fraude sau fraude suspectate, cunoscute de conducere care ar fi putut afecta entitatea;
- Conducerea a prezentat auditorului rezultatele evaluării proprii a riscului ca situațiile financiare să fie denaturate în mod semnificativ ca rezultat al existenței fraudelor.

Chiar dacă un asemenea demers este câteodată delicat, necesitatea

asumării și confirmării de către conducere a responsabilităților pe care le are pentru situațiile financiare, dublată de responsabilitatea pentru sistemele contabile și de control intern ca obligativitate importantă de prevenire și detectare a fraudelor și erorilor reprezintă adesea o condiție a finalizării cu succes a unei misiuni de audit.

Pentru operațiunile de corectare și ajustare a situațiilor financiare privind denaturările semnificative de către persoanele însărcinate cu managementul, acestea își asumă întreaga responsabilitate, dar nu este lipsit de interes ca denaturările necorectate, rezultate fie din fraude, fie din erori - care, în opinia conducerii, ar avea efecte ne semnificative atât luate individual, cât și cumulate - să fie aduse la cunoștința auditorului printr-o declarație scrisă. În caz contrar, deci dacă nu se cere și/sau nu se obține o declarație scrisă, acest fapt nu-l scutește pe auditor de a obține probe de audit suficiente și adecvate.

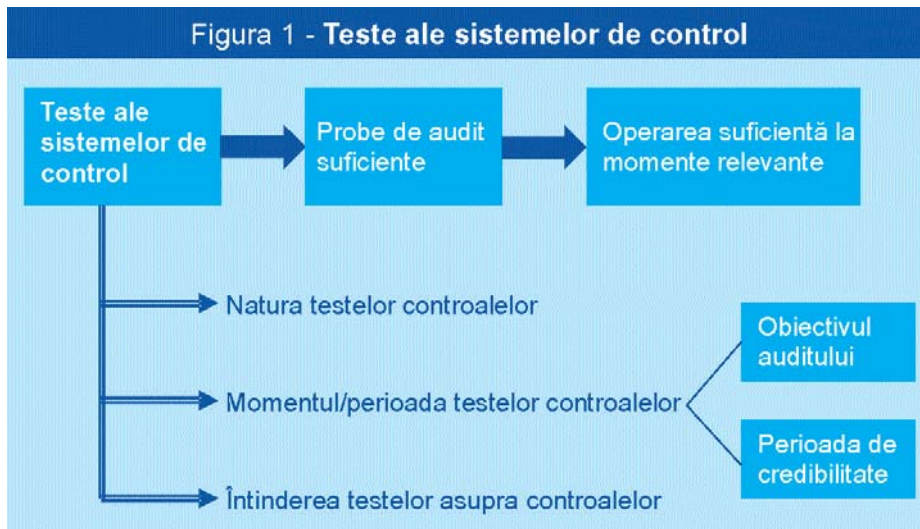
Determinarea pragului de semnificație în astfel de situații presupune considerente atât calitative, cât și cantitative de care auditorul ține cont în relațiile cu managementul.

Procedurile auditorului ca răspuns la riscurile evaluate

În literatura de specialitate și în general în practică se recunoaște faptul că în vederea reducerii riscului de audit la un nivel acceptabil, auditorul trebuie să determine răspunsurile generale la riscurile evaluate la nivelul situațiilor financiare și că trebuie să conceapă și să aplice alte proceduri de audit pentru a răspunde la riscurile evaluate la nivelul afirmațiilor.

Natura procedurilor de audit este de o importanță majoră pentru a da răspuns la riscurile evaluate. La stabilirea procedurilor de audit ce urmează a fi aplicate, auditorul ia în considerare motivele pentru evaluarea riscului de denaturare semnificativă la nivel de afirmație pentru fiecare clasă de tranzacții, sold de cont și prezentare de informații. Acest lucru presupune a se lua în calcul atât caracteristicile specifice ale fiecărei clase de tranzacții, sold de cont sau prezentare de informații (ne referim la riscurile inerente), cât și faptul dacă evaluarea riscului făcută de auditor ține cont sau nu de efectele controalelor entității (adică riscul de control).

Figura 1 - Teste ale sistemelor de control

Cu alte cuvinte, auditorul trebuie să efectueze teste ale controalelor atunci când evaluarea riscului include o estimare a eficienței operative a sistemelor de control sau atunci când procedurile detaliate luate individual nu oferă îndeajuns probe de audit la nivel de afirmație.

Teste detaliate de audit

Aceste categorii de teste sunt efectuate pentru a detecta denaturările semnificative la nivel de afirmație și includ: teste de detaliu asupra claselor de tranzacții, soldurilor de conturi și prezentărilor de informații și procedurile analitice de fond. Auditorul planifică și efectuează teste detaliate ca răspuns la evaluarea aferentă a riscului de denaturare semnificativă.

Procedurile detaliate ale auditorului trebuie să cuprindă următoarele probe de audit în legătură cu procesul de închidere a situațiilor financiare:

- Punerea de acord a situațiilor financiare cu evidențele contabile de bază;
- Examinarea înregistrărilor semnificative și a altor ajustări făcute în cursul elaborării situațiilor financiare;

Natura și întinderea examinării de către auditor a înregistrărilor contabile și a altor ajustări depind de natura și complexitatea procesului de raportare financiară al entității și de riscurile de denaturare semnificativă asociate.

Dacă din punct de vedere al auditorului un risc evaluat de denaturare semnificativă la nivel de aserțiune este un risc semnificativ atunci va efectua în mod obligatoriu teste detaliate, care să răspundă în mod expres aceluiași risc.

Testele de detaliu sunt, de regulă, mai potrivite pentru a obține probe de audit privind anumite afirmații legate de solduri de cont, inclusiv existența și valoarea lor. Întâlnim frecvent situații când auditorul poate considera că efectuarea doar a procedurilor analitice de fond este suficientă pentru a reduce riscul de denaturare semnificativă la un nivel acceptabil.

Se dovedește necesar ca, în scopul realizării procedurilor analitice de fond, auditorul să aibă în vedere:

- Dacă este nimerit să utilizeze proceduri analitice de fond date fiind afirmațiile;
- Credibilitatea datelor (de natură internă sau externă) – în baza cărora se degajă anumite așteptări privind valori înregistrate sau indicatori;
- Dacă așteptările sunt suficient de exacte pentru a identifica o denaturare semnificativă la nivelul dorit de certificare;
- Valoarea diferențelor acceptabile în ceea ce privește valorile înregistrate;

În anumite circumstanțe, testele detaliate pot fi efectuate la o dată intermediară, luând în considerare o serie de factori, printre care:

- Mediul de control și alte controale relevante;
- Disponibilitatea informațiilor la o dată ulterioară, care sunt necesare pentru formularea procedurilor;
- Obiectivul testului detaliat;
- Riscul evaluat de natură semnificativă;
- Natura clasei de tranzacții sau a soldului de cont și afirmațiile aferente.

Cu toate că auditorul nu trebuie să obțină probe de audit despre eficiența operativă a controalelor pentru a avea un temei rezonabil în vederea extinderii concluziilor de audit de la o dată intermediară până la finele perioadei, el va evalua dacă efectuarea doar a testelor detaliate pentru a acoperi perioada rămasă este suficientă.

Atunci când auditorul a identificat riscuri de denaturare semnificativă datorită fraudei, reacția sa față de acele riscuri poate însemna schimbarea timpului de efectuare a procedurilor de audit.

De regulă, auditorul compară și reconciliază informațiile privind soldul la finele perioadei cu informațiile comparabile de la data intermediară pentru a identifica valorile care apar neobișnuite, investighează orice astfel de valori și efectuează proceduri analitice de fond sau teste ale detaliilor pentru a testa perioada intervenită.

Dacă în clasele de tranzacții sau soldurile de conturi sunt detectate denaturări la o dată interimară, auditorul fie modifică evaluarea aferentă a riscului și natura planificată, timpul și întinderea procedurilor de fond care acoperă perioada rămasă, care se referă la astfel de clase de tranzacții sau solduri de conturi sau extinde ori repetă astfel de proceduri de audit la finele perioadei.

În vederea formulării testelor asupra detaliilor, întinderea testării este de regulă gândită în raport cu dimensiunea eșantionului care este afectat de riscul de denaturare semnificativă. Cu toate acestea, auditorul are în vedere și alte aspecte, inclusiv dacă este mai eficient să utilizeze alte mijloace selective de testare, cum ar fi de exemplu: selectarea elementelor mari sau

neobișnuite dintr-o populație, în comparație cu realizarea unei eșanționări reprezentative ori stratificarea populației în subpopulații omogene pentru eșanționare.

Exemple de factori de risc asociați denaturărilor rezultate din fraudă

Factorii de apariție a riscului de fraudă identificați în anexă la Standardul de Audit 240 „*Responsabilitatea auditorului de a analiza fraudă într-un audit al situațiilor financiare*” sunt exemple cu care se confruntă în mod obișnuit auditorii într-o gamă largă de situații, ei aflându-se în una din următoarele ipostaze:

- a) Factori de apariție a riscului de fraudă asociați denaturărilor rezultate din raportarea financiară frauduloasă;
- b) Factori de apariție a riscului de fraudă asociați denaturărilor din delapidarea activelor.

Să-i analizăm pe rând.

Factorii de apariție a riscului de fraudă asociați denaturărilor rezultate din raportarea financiară frauduloasă pot fi grupați în trei categorii:

- 1) Caracteristici ale conducerii și influențe asupra mediului de control;
- 2) Condiții specifice sectorului de activitate în care operează clientul;
- 3) Caracteristicile activității de exploatare (operaționale) și gradul de stabilitate financiară.

În teorie, dar și în practică este greu să se repartizeze aceste trei categorii de factori între riscul de audit acceptabil, riscul inherent sau riscul de control.

Factorii de apariție a riscului de fraudă asociați caracteristicilor conducerii și

influenței asupra mediului de control se raportează la capacitățile, presiunile, stilul și atitudinea conducerii, asociate controlului intern și procesului de raportare financiară. De exemplu, o conducere care dă dovadă de lipsă de integritate și este motivată să falsifice situațiile financiare reprezintă unul dintre factorii care ar trebui luați în calcul pentru determinarea riscului de audit acceptabil, dar el amplifică și probabilitatea apariției de erori, care nu reprezintă altceva decât un risc inherent.

Pot fi întâlnite și situații în care conducerea înregistrează un eșec în a prezenta și comunica o atitudine corespunzătoare în ceea ce privește controlul intern și procesul de raportare financiară. Iată câteva exemple comportamentale în acest sens, care ar trebui să atragă atenția auditorului :

- Conducerea non-financiară participă excesiv sau este implicată în selectarea principiilor contabile sau în determinarea estimărilor semnificative;
- Există o rotație masivă în rândul conducerii, al membrilor consiliului de conducere sau al membrilor consiliului de administrație;
- Există o relație tensionată între conducere și auditorul prezent ori anterior;
- Există antecedente legate de încălcări ale normelor de securitate, plângeri împotriva entității sau a conducerii legate de fraudă sau încălcări ale legislației;
- Structura guvernancei corporative este slabă sau insuficientă, fapt ce poate fi pus în evidență de următoarele aspecte:

- Lipsa membrilor care sunt independenți față de conducere;
- O atenție redusă acordată de către cei însărcinați cu guvernarea aspectelor legate de raportarea financiară și de sistemele de contabilitate și de control intern.

Factorii de apariție a riscului de fraudă asociați condițiilor specifice sectorului de activitate implică mediul economic și de reglementare în care își desfășoară activitatea entitatea auditată. De pildă:

- Noi cerințe contabile, statutare sau de reglementare care pot deteriora stabilitatea financiară sau profitabilitatea entității;
- Un nivel ridicat al competitivității sau al saturării pieței, însoțit de marje descrescătoare;
- Un sector de activitate în declin, cu tot mai multe falimente ale agenților economici și cu descreșteri semnificative la nivelul cererii;
- Modificări rapide în sectorul de activitate, cum ar fi vulnerabilitatea crescută față de schimbările rapide în tehnologie sau uzura rapidă a produselor.

Factorii de apariție a riscului de fraudă asociați caracteristicilor activității de exploatare depind de natura și complexitatea entității și volumul tranzacțiilor sale, de condiția financiară și de profitabilitatea acesteia. Astfel, identificăm:

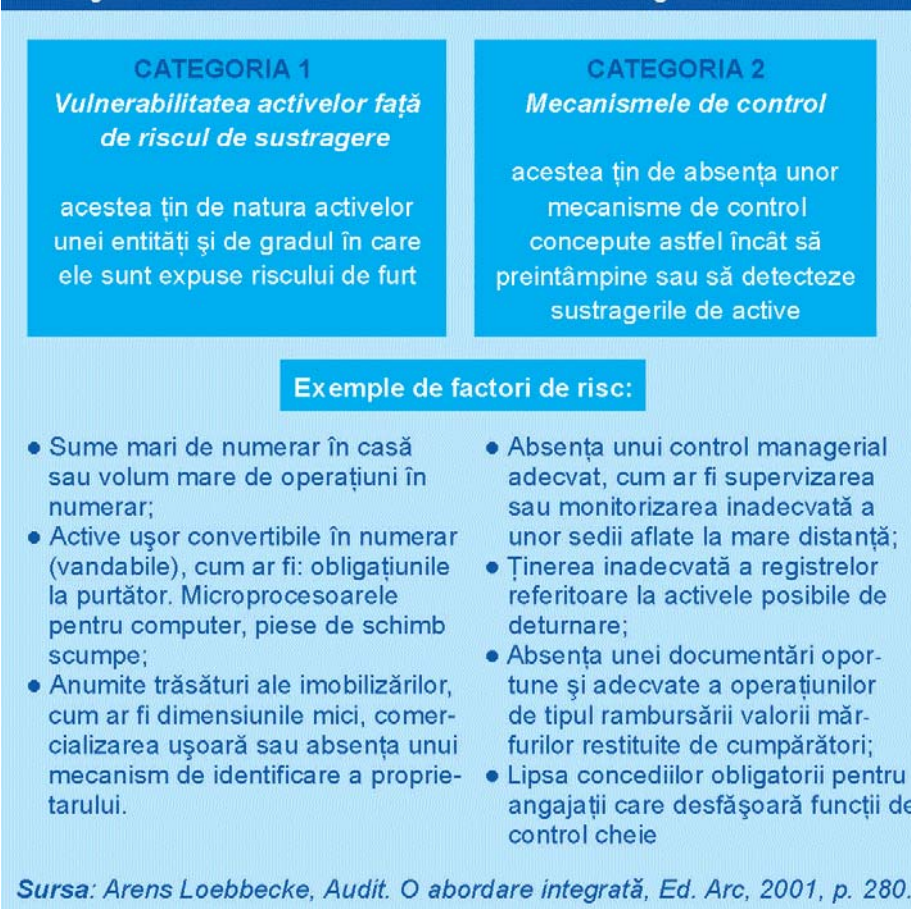
- Incapacitatea de a genera fluxuri de numerar din exploatare, deși înregistrăm venituri și asistăm la creșterea acestora;
- Presiune permanentă asupra posibilităților de a obține capital suplimentar necesar pentru ca

entitatea să fie în continuare competitivă, luând în considerare poziția financiară a entității (inclusiv nevoia de fonduri orientate către cercetare-dezvoltare, cheltuieli de capital etc.);

- Active, datorii, venituri sau cheltuieli bazate pe estimări semnificative care implică raționalamente subiective sau incertitudini, ori care fac obiectul unor schimbări semnificative pe termen scurt într-o manieră care poate avea efecte dezastruoase asupra entității (de exemplu: colectarea finală a creanțelor, momentul recunoașterii veniturilor, gradul de realizare a instrumentelor financiare bazate pe evaluarea subiectivă a controlului sau a surselor de rambursare dificil de stabilit etc.)
- Tranzacții semnificative cu părți afiliate care nu fac parte din desfășurarea normală a activității;
- Tranzacții semnificative cu părți afiliate care nu sunt auditate sau sunt auditate de o altă firmă;
- Tranzacții semnificative, neobișnuite sau cu un grad înalt de complexitate (mai ales cele derulate în apropiere de sfârșitul anului), care ridică întrebări dificile în ceea ce privește respectarea principiului prevalenței economicului asupra juridicului);
- Conturi bancare importante sau operațiuni cu filiale sau sucursale din paradisuri fiscale, pentru care nu există justificare economică clară;

- O structură organizațională excesiv de complexă, care implică entități cu statut juridic numeroase sau neobișnuite;
- Profitabilitate cu creștere neobișnuit de rapidă, în special raportat la alte entități din același sector de activitate;
- Vulnerabilitate excesiv de mare în ceea ce privește modificările ratelor dobânzii;
- Un grad neobișnuit de mare de dependență de datorii;
- Vânzări sau programe a profitabilității nerealist de agresive;
- Amenințarea de faliment;
- O poziție financiară slabă sau în curs de deteriorare, atunci când conducerea a garantat personal pentru datorii semnificative ale entității.

Figura 2 - Factori de risc referitori la sustragerea de active

Factori de apariție a riscului de fraudă asociați denaturărilor rezultate din delapidarea activelor

Factorii de apariție a riscului de fraudă care sunt asociați cu denaturările rezultate din delapidarea de active pot fi grupați în următoarele două categorii:

- 1) Susceptibilitatea activelor expuse delapidării;
- 2) Controalele.

Este necesar să fie bine clarificat faptul că factorii de risc pe care auditorii îi evaluează în legătură cu deturnarea de active sunt oarecum definiți de cei asociați raportării financiare frauduloase.

În literatură se recunosc două categorii de factori de risc referitori la sustragerea de active (figura 2).

Responsabilitatea auditorului de a analiza fraudă

Prezentările eronate sunt considerate semnificative dacă efectul erorilor și fraudelor necorectate din situațiile financiare ar fi putut schimba sau influența deciziile unui utilizator al informațiilor conținute în respectivele raportări.

Deși este foarte greu în practică să cuantifici pragul de semnificație, auditorii poartă răspunderea de a obține o asigurare rezonabilă privind respectarea întrutotul a pragului de semnificație stabilit.

O definiție clară asupra fenomenului de asigurare rezonabilă nu o găsim în literatura de specialitate, dar este foarte clar că în principiu ea reprezintă ceva mai puțin decât o certitudine sau o asigurare absolută și ceva superior unui nivel redus de certitudine.

Acest concept de asigurare rezonabilă degajă faptul că auditorul nu reprezintă un garant al corectitudinii situațiilor financiare.

Sunt o serie întreagă de motive care explică răspunderea pe care o poartă auditorul pentru obținerea unei asigurări rezonabile, dar nu și a unei asigurări absolute.

Dacă auditorul ar purta răspunderea de a ajunge la o convingere absolută că toate afirmațiile din situații financiare sunt corecte, volumul probelor și costul misiunilor de audit ar crește într-o așa proporție încât ele nu ar mai putea fi justificate din punct de vedere al efectelor obținute. Cel mai potrivit mijloc de apărare la care poate apela un auditor în cazul în care erorile semnificative nu au fost identificate în cursul realizării misiunii de audit este că acesta a fost realizat în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit.

În întreaga durată a elaborării planului de audit, a selectării procedurilor ce urmează a fi utilizate, a evaluărilor constatărilor și a raportării rezultatelor, auditorul, pe lângă alte aspecte, trebuie să ia în considerare și riscul existenței și detectării unor anomalii semnificative în raportările financiare cauzate de fraude, erori, nonconformități.

Standardul Internațional de Audit 240 „*Responsabilitatea auditorului de a analiza fraudă într-un audit al situațiilor financiare*” face distincție între fraudă și eroare și pune în evidență două tipuri de fraudă care sunt relevante pentru auditor:

- Denaturări care rezultă din reprezentarea greșită a activelor

folosind diverse metode nedetectate de control intern, deseori numindu-se delapidare sau fraudă imputabilă unui angajat;

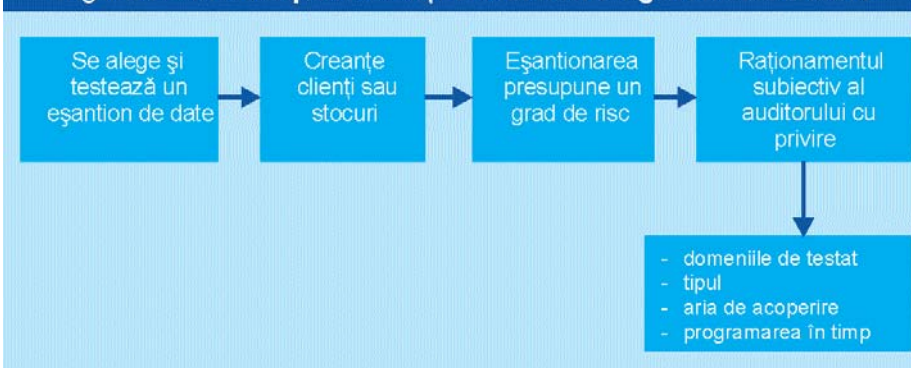
- Denaturări care rezultă din raportarea financiară frauduloasă, numită fraudă imputabilă managementului

De asemenea, stabilește responsabilitățile ce cad în seama celor însărcinați cu governanța și conducerea entității auditate pentru prevenirea și detectarea unui astfel de fenomen, precum și responsabilitățile auditorului pentru detectarea denaturărilor cu influențe semnificative asupra situațiilor financiare datorate fraudei.

În exercitarea unui misiuni de audit, auditorul are obligația de menținere a unei atitudini de scepticism profesional, existând oricând posibilitatea ca situațiile financiare să prezinte o denaturare semnificativă din cauza fraudei, chiar dacă posedă o experiență îndelungată și o bună cunoaștere atât a entității, cât și a persoanelor însărcinate cu conducerea și governanța, având și convingerea de onestitatea și integritatea acestora. Din cauza acestei susceptibilități cu privire la posibilele denaturări semnificative determinate de fraudă, membrii echipei de audit vor cere partenerului de angajament să țină cont de întreaga gamă de informații relevante ce urmează a fi comunicate tuturor membrilor echipei de audit.

Scepticismul profesional este o atitudine care presupune un spirit iscoditor și o evaluare critică a probelor auditului; de aceea, auditorul nu trebuie să pornească de la ipoteza că, într-o anumite situație, conducerea nu este cinstită, însă este o chestiune ce trebuie avută totuși în vedere. De asemenea, onestitatea conducerii trebuie bine

Figura 3 - Motive pentru obținerea unei asigurări rezonabile

cântărită și apreciată de auditor. În vederea respectării de către auditor a regulilor și recomandărilor impuse de standard, acestuia îi revin o serie de obligații, astfel:

- Efectuarea unor proceduri pentru a obține informații, care să fie folosite pentru a identifica riscul unor denaturări semnificative datorită fraudei;
- Identificarea și evaluarea riscurilor unor denaturări semnificative datorate fraudei la nivelul situațiilor financiare și la nivel de aserțiune. Pentru riscurile evaluate care ar putea avea ca rezultat o denaturare semnificativă datorită fraudei este indicat să evalueze proiectarea controalelor interne aferente entității, inclusiv activitățile relevante de control și să stabilească dacă au fost implementate.
- Să proiecteze și să efectueze proceduri de audit pentru a răspunde riscurilor unor evitări ale controalelor de către conducere.
- Să determine răspunsurile pentru a trata riscurile privind denaturări semnificative datorită fraudei;
- Să obțină declarații în scris din partea conducerii cu privire la fraudă;
- Să se asigure de o comunicare adecvată cu conducerea și cu cei însărcinați cu guvernarea;

În practică se cunosc două tipuri de informații înșelătoare: erori și fraude. Ambele tipuri de neconformități pot fi semnificative sau nesemnificative. Prin *eroare* înțelegem acea informație falsă, prezentată în mod neintenționat în situațiile financiare, în timp ce *frauda* reprezintă a acțiune intenționată (deliberată).

În cazul fraudelor, se face o deosebire între *deturnare (sustragere) de active*, deseori denumită delapidare sau fraudă imputabilă unui angajat, și *raportare financiară frauduloasă*, deseori numită fraudă imputabilă managementului. Frauda care implică unul sau mai mulți membrii din conducere sau din structura însărcinată cu guvernarea este denumită „fraudă managerială”, frauda care implică numai angajații unei entități este denumită „fraudă cu asocierea angajaților”. În oricare din cele două tipuri de fraudă pot participa și terțe persoane din afara entității.

În practică este deosebit de dificil să delimitați fraudele de erorile neintenționate, deoarece managerii sau angajații care comit o acțiune de fraudare încearcă să o disimuleze. Dificultatea legată de descoperirea fraudelor nu schimbă răspunderea pe care o poartă auditorul în faza de planificare și executare adecvată a auditului. O parte importantă a planificării oricărui audit o reprezintă cea referitoare la estimarea riscurilor de eroare și fraudă.

Atunci când procedăm la estimarea riscului de fraudă este necesar să avem în vedere faptul că frauda prezintă două caracteristici, astfel:

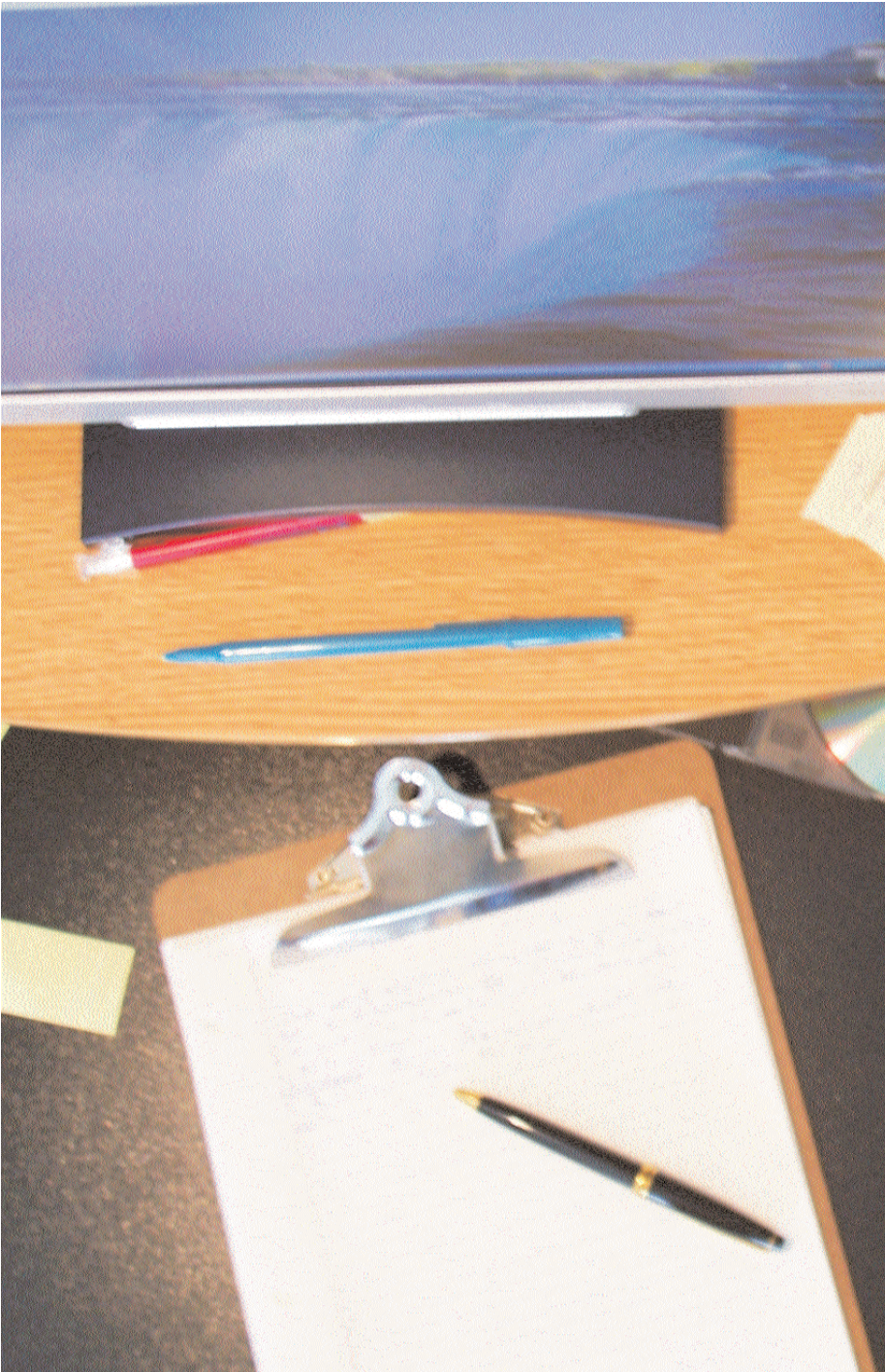
- Presiunea sau încurajarea de a comite fraudă – constă în dorința făptuitorului de a obține un profit financiar direct în cazul sustragerii de active sau un câștig indirect în cazul raportărilor financiare frauduloase (creșterea valorii de piață a acțiunilor companiei);
- Percepția unei oportunități de a comite fraudă. În ciuda faptului că există o oportunitate de a comite fraudă, aceasta nu are loc

decât atunci când persoanele implicate consideră că pot acționa fără ca ele să fie demascate.

În practică, există o diferență semnificativă între raportarea financiară frauduloasă și deturnarea de active. Prima pune în pericol deciziile utilizatorilor „beneficiind” de informații incorecte în situațiile financiare, iar în cea de-a doua acțiunile sunt păgubiți o serie de actori (acționari, creditorii și alte persoane) deoarece activele în cauză nu mai sunt la dispoziția proprietarilor de drept. Un concept important legat de deturnarea de active este deosebirea dintre furtul de active și erorile de prezentare a informațiilor degajate de această acțiune. Punem în evidență trei situații care atestă această deosebire, astfel:

- a) Activele au fost sustrate și furtul a fost disimulat printr-o supraevaluare a valorii contabile a activelor: banii furtați de la un client, necreditarea contului clientului în cauză în mod corespunzător, eroare de prezentare nedescoperită.
- b) Activele au fost sustrate, iar furtul a fost disimulat printr-o subevaluare a veniturilor sau o supraevaluare a cheltuielilor. Banii încasați dintr-o vânzare au fost furtați, operațiunea neînregistrată, eroarea de prezentare a informațiilor nedescoperită.
- c) Activele au fost sustrate, furtul a fost descoperit. Contul de profit și pierdere și notele explicative acestuia descriu în termeni clari deturnarea.

Avem de-a face cu o sustragere de active în toate cele trei situații prezentate, însă situațiile financiare prezintă informații eronate numai în cazurile a) și b); în cazul a) este

eronat bilanțul contabil, iar în cazul b) eroarea de prezentare este găzduită de conturile de venituri și cheltuieli.

Exemple de circumstanțe care indică posibilitatea unei fraude

Auditorul poate fi pus în fața unor

circumstanțe care, individual sau în combinație, indică posibilitatea ca situațiile financiare să conțină o denaturare semnificativă rezultată din fraudă. Situațiile prezentate mai jos ne arată acest lucru, însă nu toate le vom întâlni într-o misiune de audit, așa după cum nu se constituie într-o listă exhaustivă, astfel:

- Discrepanțe în înregistrările contabile, inclusiv următoarele:
  - Tranzacții care nu sunt înregistrate la timp și complet sau care sunt înregistrate eronat cu privire la sumă, perioadă contabilă, clasificare sau politica entității;
  - Tranzacții sau bilanțuri nejustificate de documente sau neautorizate;
  - Ajustări de ultim moment care au un impact semnificativ asupra rezultatelor financiare;
- Probe lipsă sau contradictorii inclusiv următoarele:
  - Documente lipsă;
  - Documente care par a fi modificate;
  - Faptul că nu sunt disponibile decât fotocopiile sau documentele transmise electronic;
  - Răspunsuri inconsecvente, vagi sau neplauzibile din partea conducerii sau a angajaților la interviuri sau la proceduri analitice;
  - Discrepanțe neobișnuite între înregistrările entității și replicile de confirmare;
  - Un număr mai mic sau mai mare de confirmări decât se anticipa;
  - Cecuri anulate care lipsesc sau nu există în situația în care cecurile anulate sunt de obicei returnate entității însoțite de extrasul de cont;
- Relații problematice sau neobișnuite între auditor și conducere, inclusiv următoarele:
  - Interzicerea accesului la înregistrări, locații, anumiți an-

- gajați, clienți, furnizori sau alții de la care s-ar putea colecta probe de audit;
- Termene limită nerealiste impuse de conducere pentru rezolvarea unor probleme complexe sau litigioase;
  - Întârzieri neobișnuite de către entitate în furnizarea informațiilor cerute;
  - Împotrivirea de a adăuga sau revizui prezentările de informații din situațiile financiare pentru a le face mai complexe și inteligibile;
  - Împotrivirea de a remedia la timp carențele identificate în sistemul de control intern.

Comunicarea auditorului către conducere

Comunicarea existenței unei denaturări rezultate din fraudă, fraudă suspectată sau eroare către nivelul corespunzător de conducere și la momentul oportun este importantă, deoarece dă posibilitatea conducerii să acționeze în vederea adoptării măsurilor necesare.

Stabilirea *nivelului de conducere* căruia auditorul trebuie să i se adreseze reprezintă o chestiune de raționament profesional și este influențată de factori, cum ar fi: dimensiunea și frecvența denaturării sau a fraudei suspectate. De obicei, nivelul corespunzător de conducere căruia auditorul i se adresează este cel puțin nivelul superior celui la care se situează persoane care par să fie implicate în denaturarea sau fraudă suspectată.

În toate cazurile în care auditorul a obținut probe că fraudă există sau este posibil să existe, este necesar ca **problemele să fie aduse în**

atenția unui nivel corespunzător de conducere. Acest lucru este necesar chiar dacă se consideră că problema respectivă ar putea fi lipsită de importanță (de exemplu, o delapidare minoră, făcută de un angajat situat la un nivel scăzut în structura organizatorică a entității), presupunându-se în acest caz posibilitatea existenței unor asocieri ascunse sau a implicării a unui membru din conducere.

În circumstanțe date, auditorul pune în evidență faptul că o denaturare este rezultatul unei fraude, situație în care stabilește efectul semnificativ produs asupra situațiilor financiare sau din diverse motive nu are capacitatea de a evalua dacă efectul este semnificativ; în ambele situații auditorul:

- a. Pune în discuție problema și stabilește modul de abordare a investigațiilor viitoare cu un nivel corespunzător de conducere, nivel care se găsește cel puțin imediat superior nivelului celui la care se situează persoanele implicate, precum și cu conducerea de la cel mai înalt nivel;
- b. Dacă situația impune, sugerează conducerii să apeleze la consiliere juridică;

Cu ocazia evaluării sistemului de control intern, auditorul identifică o serie de carențe semnificative în zona prevenirii sau a detectării fraudelor sau erorilor, aceste carențe semnificative ale controlului intern trebuie comunicate conducerii.

Dorim în mod deosebit să atragem atenția asupra unei situații deosebite, ce poate apărea în legătură cu misiunile de audit. Astfel, dacă auditorul constată, după publicarea situațiilor financiare auditate,

că anumite informații incluse în aceste situații sunt semnificativ înșelătoare, auditorul are obligația de a se asigura că utilizatorii care se bazează pe situațiile respective sunt informați despre prezentările eronate conținute în ele. Dacă auditorul ar fi fost la curent cu prezentările eronate înainte de emiterea raportului de audit, ar fi fost necesar să insiste ca la nivelul conducerii să se ia măsuri de corectare a erorilor sau să emită un raport de audit diferit.

Cel mai probabil caz în care auditorul este confruntat cu o asemenea problemă apare atunci când, după emiterea unui raport fără rezerve, se constată că situațiile financiare cuprind o prezentare semnificativ eronată. Exemplificăm câteva situații de acest gen:

- Înregistrarea unor vânzări semnificative inexistente;
- Menținerea în evidență a unor stocuri care nu mai sunt utilizabile în procesul de producție;
- Omisiunea unor informații importante din notele explicative.

În astfel de situații auditorul va cere clientului său să emită o versiune revizuită a situațiilor financiare, incluzând și o explicație a motivelor pentru revizuire. Desigur, nu există un model sau o metodă standard pentru redactarea scrisorilor către manageri. Fiecare scrisoare ar trebui formulată astfel încât să respecte stilul auditorului și nevoile clientului.

Comunicarea auditorului cu responsabilii însărcinați cu guvernarea

„Guvernarea” este termenul ce va fi utilizat pentru a descrie rolul persoanelor însărcinate cu supravegherea, controlul și conducerea

unei entități. Cei însărcinați cu governanța sunt în general răspunzători de atingerea obiectivelor în ceea ce privește fiabilitatea raportării financiare, eficacitatea și eficiența operațiunilor, respectarea legislației aplicabile, precum și de raportarea către părțile interesate.

Auditorul nu are nici o obligație cerută expres de standarde de a proiecta proceduri specifice identificării problemelor de interes pentru governanță. Totuși, în efectuarea unei misiuni de audit, apar diverse probleme care, în opinia auditorului, sunt importante și relevante pentru cei însărcinați cu governanța. În acest sens, auditorul trebuie să stabilească persoanele relevante cărora urmează să le comunice problemele de audit de interes. În vederea identificării acelor persoane, auditorul face uz de raționamentul profesional, luând în considerare structura de governanță a fiecărei entități, circumstanțele misiunii de audit și orice legislație relevantă. Dacă structura guvernantei unei entități nu este bine definită sau cei însărcinați cu governanța nu sunt clar identificați de circumstanțele misiunii de audit sau de către legislație, auditorul trebuie să ajungă la un acord cu entitatea în ceea ce privește persoanele cărora le va comunica problemele de audit de interes pentru governanță.

Redăm câteva probleme de audit de interes pentru governanță ce fac obiectul comunicării:

- Denaturările necorectate colectate de auditor pe parcursul realizării mandatului de audit și care au fost considerate de conducere ca fiind nesemnificative, atât individual, cât și cumulativ, pentru situațiile financiare în ansamblul lor;
- Ori de câte ori identifică o fraudă fie că se materializează sau nu într-o denaturare semnificativă în situațiile financiare;
- Existența unor probe care indică că fraudă poate exista chiar dacă efectul potențial asupra situațiilor financiare nu ar fi semnificativ.

Comunicările către autoritățile de reglementare și implementare

De obicei, obligația profesională a auditorului de a păstra confidențialitatea față de informațiile clientului îl împiedică să raporteze fraudele și erorile unei alte părți din afara entității clientului său. Totuși, în anumite circumstanțe, obligația de confidențialitate poate fi precedată de statut, lege sau hotărâri judecătorești. Spre exemplu, în unele țări auditorul unei instituții financiare are datoria legală de a raporta apariția fraudelor și a erorilor autorităților de supraveghere sau unor instituții abilitate de lege.

De exemplu, în România prevederi în acest sens se află în Legea privind prevenirea spălării banilor și a actelor de terorism. În astfel de împrejurări, auditorul poate apela cu un real folos la consultanță juridică.

Incapacitatea auditorului de a finaliza angajamentul

Când auditorul ajunge la concluzia imposibilității de a-și mai continua misiunea de audit ca urmare a unor denaturări apărute din fraudă sau fraudă suspectată, atunci trebuie să țină seama de câteva aspecte importante:

- Să ia în considerare responsabilitățile profesionale și legale aplicabile în acele circumstanțe,

inclusiv existența unei cerințe exprese, să raporteze persoanei sau persoanelor care au dispus numirea sau, în unele cazuri, autorităților de reglementare;

- Să ia în considerare posibilitatea retragerii din misiune;
- Dacă auditorul ia hotărârea de retragere din misiune să discute cu persoanele de la nivelul de conducere corespunzător și cu cei însărcinați cu governanța despre această decizie, să prezinte motivele care îl determină spre o asemenea decizie și să ducă la îndeplinire cerințele profesionale sau legale în legătură cu această măsură.

De regulă, o asemenea măsură excepțională, care pune în discuție capacitatea auditorului de a continua să desfășoare misiunea de audit, este determinată de următoarele împrejurări:

- Conducerea nu întreprinde acțiuni care să remedieze fraudă pe care auditorul le consideră necesare în circumstanțele date, chiar și atunci când fraudă nu este semnificativă pentru situațiile financiare;
- Concluzia auditorului este fermă cu privire la riscul de apariție a unor denaturări semnificative rezultate din fraude, iar rezultatul testelor de audit pun în evidență un risc important de apariție a fraudelor semnificative și profunde;
- Auditorul pune în mod elocvent la îndoială competența sau integritatea conducerii sau a celor însărcinați cu governanța.

Este deosebit de dificil de a stabili cu certitudine când este adecvată retragerea dintr-un angajament. Cert este că implicațiile amestecu-

lui unui membru din conducere sau din structura însărcinată cu guvernanta (afectând în acest mod credibilitatea declarațiilor) în desfășurarea misiunii de audit îl determină pe auditor să adopte o decizie de retragere.

Data fiind natura excepțională a circumstanțelor și nevoia de a ține cont de cerințele legale, auditorul trebuie să apeleze la consultanță juridică atunci când decide retragerea dintr-o misiune și când stabilește acțiunile ce trebuie întreprinse în realizarea demersului său.

În concluzie, succesul unei misiuni de audit, în situații în care se întâlnesc o serie de riscuri semnificative legate de fraudă sau de erori, depinde într-o măsură hotărâtoare

de profesionalismul auditorilor, dar și de comportamentul său etic. Profesia are standarde clare în această privință, esențial este ca ele să fie urmate riguros. După cum,

nu putem să nu facem referire la cel de-al șaselea simț pentru sesizarea neregulilor și care este flerul, dublat de o semnificativă experiență profesională.

Bibliografie

- Angot H., Fischer C., Theunissen B. – *Audit Comptable, Audit Informatique*, IIme ed., Entreprise, Bruxelles, 2001
- Arens A., Loebbecke J. – *Audit. O abordare integrată*, Ed. ARC, Ediția a 8-a
- Arens A., Loebbecke J. – *Auditing an integrated approach*, Police Hall International Editions, 1994
- Collins L., Valin G. – *Audit et controle interne, Principes, objectifs et pratiques*, Ed. Daltoz, 1996
- Mihăilescu I. – *Audit financiar la întreprinderi*, Ed. Coresi, București, 2003
- Mihăilescu I. – *Audit financiar*, Ed. Independența Economică, Pitești, 2007
- *** – ISA 240 „Responsabilitatea auditorului de a analiza fraudă într-un audit al situațiilor financiare”

Abstract

Auditor responsibility to consider the fraud

Key words: risk assessment, management statements, procedures, audit tests, risk factors, confidentiality/transparency

For the auditor is important to very well understand the entity objectives and strategy, because they generate business risks, which can generate material misstatements in the financial statements. However, the auditor does not have the responsibility to identify or to assess all the business risks because not all this kind of risks generates materials misstatements in the financial statements.

The specialized literature and the practice recognize that in order to reduce the audit risk at an acceptable level, the auditor should determine the general responses to the assessed risks at the financial statements level and he/she should design and apply other audit procedures in order to answer to the assessed risks at the assertions level.

The nature of the audit procedures in of a major importance in answering to the assessed risks. When establishing the audit procedures to be applied, the auditor considers the reasons for assessing the risks of material misstatements for each class of transactions, account balance and information presented.

This means to consider both the specific characteristics of each class of transactions, account balance or presentation of information (and we refer here to the inherent risks) and if the risk assessment take into account or not the results of the entity controls (i.e. the control risks).

In this context, the authors present and comment the main procedures and testing which should be considered, as well as the risk factors needed to be considered. They also present examples of sit-

uations that could be met, as well as the solutions for their treatment. An important issue the authors points out is the relations with the entity management and with those in charge with the governance when they identify frauds and the relation that should be established with the regulators authorized by the law.

The authors reach the conclusion that the success of an audit engagement when meeting a series of material risks related to fraud or errors, largely depends on the auditor's professionalism, but also on his/her ethical behavior. The profession has clear standards in this direction; it is essential to be rigorously followed. And we have also to mention here the sixth sense on detecting the irregularities - which is sense, doubled by a significant professional experience.

Vulnerabilități ale sistemului economic față de spălarea banilor

ec. Nicolae FUIOREA,
Oficiul Național pentru Combaterea Spălării Banilor

Cuvinte cheie: **crima organizată, spălarea banilor, indici de anomalie, tranzacții suspectate, tranzacții suspecte, comportament anormal**

În ultimele decade, la nivel global, a survenit o recunoaștere din ce în ce mai mare a faptului că este esențial să se lupte împotriva crimei organizate, că infractorii trebuie opriți, ori de câte ori este posibil, în încercarea lor de a legitima rezultatele activităților frauduloase, prin transformarea fondurilor din „murdare” în fonduri „curate”.

Abilitatea de a ascunde rezultatele activității criminale prin sistemul financiar este vitală pentru succesul activităților infracționale. Cei implicați în astfel de activități au nevoie să exploateze facilitățile oferite de sistemul financiar mondial dacă vor să beneficieze de rezultatele activităților lor. Utilizarea, în scopul spălării banilor, a sistemelor financiar-bancare conduce la subminarea instituțiilor financiare individuale și, în final, a întregului sistem economic.

În același timp, integrarea crescută a sistemelor financiare mondiale și îndepărtarea barierelor puse în fața mișcării libere a capitalului au crescut ușurința cu care banii obținuți într-un mod ilegal pot fi spălați și complică procesul de urmărire a banilor. Ultimele tendințe au evidențiat faptul că persoanele implicate în spălarea banilor își direcționează din ce în ce mai mult eforturile pentru angajarea unor intermediari non-bancari și non-financieri.

Astfel, lupta împotriva spălării banilor se redirecționează spre conștientizarea unei game largi de persoane juridice care nu sunt numai cele din sectorul bancar sau financiar.

Succesul și stabilitatea pe termen lung ale oricărei instituții financiare depind de atragerea și păstrarea fondurilor câștigate în mod legitim.

Banii câștigați în mod fraudulos au, invariabil, o natură tranzitorie. Ei strică reputația și-l descurajează pe investitorul cinstit. Instituția financiară care se implică într-un scandal de spălare a banilor va risca acuzarea în instanță și pierderea bunei reputații pe piață.

Dacă nu este controlat, procesul de spălare a banilor poate submina eforturile depuse pentru înființarea și menținerea unor piețe libere și competitive și afectează dezvoltarea unei economii sănătoase.

Spălarea banilor reprezintă un factor major de risc pentru întreaga economie: acest fenomen poate eroda integritatea instituțiilor financiare ale unei țări prin influențarea cererii de numerar, a nivelului ratei dobânzii și a ratei de schimb valutar și, în același timp, poate genera inflație.

Prin procedeele lor ilicite, infractorii pot investi în sectoare ale economiei unde activele pot fi utilizate ulterior ca mijloace de facilitare a spălării banilor. În plus, într-o economie în care tehnologia avansată și globalizarea permit transferul rapid de fonduri, lipsa de control asupra spălării de sume mari de bani poate submina stabilitatea financiară.

Mai mult, într-o țară cu o situație financiară precară scoaterea a milioane și chiar miliarde de dolari anual din procesul normal de creștere economică reprezintă un real pericol.

Strategiile de spălare a banilor includ tranzacții care, prin volum, sunt foarte profitabile, și deci atractive pentru instituțiile financiare legale sau alte persoane juridice folosite ca intermediari de către persoanele fizice care doresc să transforme fondurile „murdare” în fonduri „curate”. Spălarea banilor orientează banii din economia ilegală și îi plasează, prin investiții, în economia legală, bazându-se pe capacitatea și performanța sistemului financiar de a transfera capital și active în cantități mari și în timp scurt.

Experiența acumulată de rețelele crimei organizate este redutabilă. În consecință, se impune colaborarea strânsă a organismelor abilitate să lupte împotriva acestora cu toți specialiștii din diverse domenii de afaceri, pentru prevenirea generalizării fenomenului de spălare a banilor. În caz contrar, există riscul, deloc neglijabil, ca banii spălați să devină „motorul” economiei și să-și impună propriile „reguli”, ceea ce înseamnă, de fapt, subminarea sau chiar desființarea autorității statale și domnia arbitrariului de tip mafiot.

În mod tradițional, eforturile de combatere a spălării banilor s-au concentrat în mare măsură asupra procedurilor de constituire a unor depozite de către instituțiile din sectorul financiar deoarece spălarea banilor prin această metodă este ușor de recunoscut. Infracatorii au răspuns rapid măsurilor luate de sectorul financiar în ultimii ani, recunoscând faptul că plățile în numerar făcute în cadrul sectorului financiar pot da naștere ulterior la întrebări. Drept urmare, au fost căutate noi mijloace pentru transformarea banilor câștigați ilegal și combinarea lor cu fondurile legitime înainte de a le introduce în sistemul financiar, făcând astfel mai dificilă detectarea în etapa plasării. În ultimul timp, tot mai multe cazuri de spălare a banilor îmbracă forme din cele mai sofisticate, în care numărul nu este implicat.

Băncile, în calitatea lor de furnizori ai unei game largi de servicii de transfer de fonduri și de creditare, pot fi utilizate în toate etapele spălării banilor, pornind de la plasare, la stratificare și integrare. Sistemele electronice de transfer ale fondurilor permit transferul rapid al acestora între conturi sub nume și jurisdicții diferite.

Operațiunile multiple și diversificate în conturi sunt folosite de multe ori ca parte a procesului de spălare a banilor, creând straturi complexe de tranzacții.

Prin intermediul unor companii și persoane fizice, organizațiile criminale generează activități comerciale internaționale false pentru a mișca banii iliciți dintr-o țară în alta. Ele creează iluzia comerțului internațional, folosind facturi false pentru a genera transferuri internaționale aparent legale și folosesc operațiuni fictive pentru a ascunde și mai mult urmele. Multe dintre companiile „scoică” pot chiar să abordeze propriile bănci pentru a obține credite prin care să se finanțeze astfel de activități.

Băncile însă nu reprezintă singurele mecanisme și instrumente prin intermediul cărora se pot spăla banii. Numeroși intermediari financiare furnizează servicii care sunt similare cu cele tradiționale oferite de bănci. Mai mult decât atât, în vederea ocrotirii măsurilor de combatere a spălării banilor, aceste persoane își concentrează eforturile spre exploatarea sectorului non-bancar, utilizând alte instituții financiare (cum ar fi instituții financiare, societăți de servicii de investiții financiare, companii de asigurări, case de schimb etc.), precum și instituții non-financiare (cazinouri, agenții imobiliare etc.). Deoarece, de obicei, „spălătorii” nu-și pot asigura singuri o expertiză profesională specializată, ei trebuie să beneficieze de consultanța juriștilor, a contabililor, a consultanților financiare și a altor specialiști.

Prin urmare, un sistem exhaustiv de combatere a spălării banilor se bazează pe conștientizarea unei varietăți mari de intermediari financiare și non-financiare, precum și a agenților economici și a profesioniștilor independenți, inclusiv **auditori**, care trebuie să coopereze în mod responsabil cu autoritățile și să răspundă în mod activ împotriva pericolului de a fi implicați în acest fenomen.

Indicii de anomalie pentru auditori, contabili autorizați, avocați și notari

Profesioniștii independenți trebuie să aibă cunoștințe adecvate cu privire la clienții lor, obținute prin mijloace de informare care să privească activitățile desfășurate de către aceștia, precum și referitoare la profilul economic și scopurile activității clienților lor; ei trebuie să evalueze, în mod continuu, relația lor cu

clienții și să se asigure dacă există o neconcordanță între capacitatea economică, activitățile desfășurate și profilul lor de risc. De fapt, profesionistul (auditorul) trebuie să își amintească mereu că neonestitatea clienților poate avea drept scop utilizarea afacerilor conduse de profesioniști în vederea obținerii accesului către instituții financiare recunoscute și respectabile, evitându-se furnizarea unor informații suplimentare care, în mod obișnuit, ar fi putut fi solicitate de către instituțiile financiare.

Pentru a putea detecta **tranzacțiile suspecte**, profesioniștii independenți – cum sunt, de pildă, auditorii financiari trebuie să fie atenți la câteva împrejurări, pe care le vom enumera:

- a) Utilizarea profesiunilor independente pentru a realiza, în numele clientului, tranzacția financiară sau imobiliară, pentru a se evita în acest mod apariția vreunei suspiciuni. În acest caz, clientul se bazează pe recomandările și siguranța oferite de liberul profesionist pentru a se putea evita cerințele de identificare.
- b) Implicarea unor părți înființate, care funcționează sau sunt stabilite în țări cu regim fiscal privilegiat și un regim foarte strict al secretului bancar sau în țări indicate de către GAFI/FATF drept țări necooperante.
- c) Operațiuni planificate sau efectuate în condiții sau cu valori clar diferite față de cele existente pe piață;
- d) Operațiuni care nu par a fi în concordanță cu scopurile declarate.
- e) Existența unor incompatibilități nejustificate cu privire la caracteristicile subiective ale clientului și motivația obișnuită a operațiunilor efectuate de către acesta, atât sub aspect cantitativ, cât și în ceea ce privește schemele contractuale utilizate.
- f) Recurgerea nejustificată la tehnici de **smurffing** (stratificarea/divizarea operațiunilor în valori mai mici față de limita legală de raportare);
- g) Interpunerea nejustificată a unor terțe părți;
- h) Având în vedere practica uzuală și luând în considerare natura operațiunii, clientul utilizează, în mod nejustificat, numerarul sau alte instrumente de plată necorespunzătoare.
- i) Comportamentul anormal al clienților, sesizabil în câteva situații, cum ar fi:

- Reticența în a furniza informații complete, cu privire la identitatea persoanei, structura juridică sau administrativă a firmei sau a societății, identitatea reprezentanților firmei sau ai societății, a persoanelor care participă la capitalul social sau alți subiecți implicați, sau indicarea unor astfel de informații, în mod vădit false.
- Reticența în a furniza informații complete referitoare la justificarea necesității intervenției unui liber profesionist și la scopurile și intențiile concrete ale clientului.

Catalogul indicatorilor de anomalie

Practica a dus și la întocmirea unui veritabil „catalog” al indicatorilor de anomalie, de natură să trezească suspiciuni sau să sugereze căi de investigare a spălării banilor:

- Operațiuni frecvente de cumpărare și cesiune de firme, întreprinderi sau societăți, care nu sunt justificate prin natura activității desfășurate sau prin caracteristicile economice ale părților interesate.
- Cedarea de acțiuni sau plăți către firme, întreprinderi sau societăți s-a realizat prin metode sau prin intermediul unor entități, care par a nu coincide cu profilul economic al clientului sau cu obiectul de activitate declarat al firmelor, întreprinderilor sau societăților care au încasat plățile respective.
- Cedarea de acțiuni sau plăți către firme, întreprinderi sau societăți, prin terțe părți care sunt în mod vădit străine de operațiunile efectuate.
- Crearea unor instrumente financiare bancare destinate corporațiilor (corporate vehicles) sau stabilirea unor structuri legale complexe (de exemplu, holding-uri), a căror complexitate și articulație, privită prin prisma listei acționariatului și a reprezentanțelor din străinătate ale uneia sau mai multor societăți, par să aibă scopul sau intenția de eludare, ascundere sau creare de obstacole cu privire la identificarea provenienței fondurilor implicate și a persoanelor care le-au disponibilizat.
- Înființarea unor societăți de investiții în domeniul imobiliar ne-comercial, utilizate pentru achiziționarea de bunuri imobiliare, și care au drept scop ascunderea originii fondurilor implicate în tranzacții.
- Acordarea de promovări sau avansări în ierarhie pe anumite poziții care presupun responsabilizare

în cadrul unor firme, întreprinderi sau societăți, a unor persoane care, în mod vădit, nu au capacitățile necesare. În această manieră se intenționează, în mod clar, subminarea puterii de decizie ale persoanelor care dețin oficial funcții de conducere în firma respectivă.

- Operațiuni contabile menite să tăinuiască sau să ascundă sursele veniturilor de natura sau proveniența acestora, de exemplu, prin metode de supra-evaluare sau sub-evaluare a bunurilor.
- Solicitări de consultanță financiară și fiscală. Infracții care doresc să investească sume mari de bani se pot prezenta ei înșiși drept persoane fizice care doresc să-și reducă obligațiile fiscale sau care vor să plaseze bunurile deținute în așa fel încât să nu poată fi atinse, în scopul evitării unor obligații fiscale viitoare.
- Căutarea de fonduri sau finanțări pe bază de garanții, reprezentate de bunuri sau certificate, care atestă existența unor depozite în bănci din străinătate, în special, dacă aceste depozite se află în bănci străine cu locație în țări necooperante, conform listei GAFI sau caracterizate printr-un regim fiscal preferențial, fără a exista vreo justificare adecvată.

Indicii de anomalie în diverse sectoare de activitate

De asemenea, având în vedere **poziția privilegiată a auditorului**, prin misiunile de audit financiar, dar și prin angajamentele conexe posibile, acesta poate avea acces la o gamă largă de informații, care pot genera suspiciuni privind o eventuală implicare a clientului în activități de spălare a banilor. Pentru a veni în sprijinul detectării și evaluării unor posibile riscuri în activitatea clienților, prezentăm în continuare o serie de indicatori de anomalie, specifici unor sectoare de activitate.

Sectorul bancar

Conturi bancare

Conturile bancare pot fi folosite pentru evitarea procedurilor de identificare ale clientului. Este esențial să fie înțeleasă adevărata relație de afaceri dintre client și

bancă. Băncile ar trebui să stabilească dacă clientul ia numele altui client, acționează ca un „paravan” sau în numele altei persoane ca administrator, delegat sau alt intermediar. Dacă se întâmplă acest lucru, o precondiție necesară este furnizarea unei evidențe satisfăcătoare privind identitatea oricărui intermediar și a persoanelor în numele cărora ei acționează, precum și detalii privind natura administrării sau alte aranjamente. De exemplu, la identificarea administratorului ar trebui să se includă toți administratorii, fondatorii/creditorii și beneficiarii.

Conturile clientului deschise de către intermediarii profesioniști

Când o bancă are cunoștință sau un motiv să creadă că un cont este deschis de către un intermediar de profesie în numele unui client, acel client trebuie identificat. Băncile adesea deschid conturi „comune” administrate de către intermediari de profesie în numele unor entități, cum ar fi fonduri mutuale, fonduri de pensii și fonduri monetare. De asemenea, băncile deschid conturi comune conduse de către avocați sau agenți de bursă care administrează fondurile dintr-un depozit sau acele fonduri încredințate spre păstrare pentru o varietate de clienți. Acolo unde fondurile deținute de intermediari sunt separate la bancă și unde există „sub-conturi” care pot fi atribuite fiecărui client al acestuia, banca trebuie să aplice procedurile de identificare pentru fiecare beneficiar al contului deținut de intermediar.

Acolo unde fondurile sunt separate, banca trebuie să studieze, în primul rând, care sunt beneficiarii de conturi. Băncile trebuie să accepte deschiderea unor astfel de conturi numai cu condiția ca ele să fie în măsură să stabilească dacă intermediarul a aplicat proceduri corespunzătoare de identificare și dacă acesta dispune de sisteme adecvate de alocare a activelor din cont pe fiecare beneficiar. Când intermediarul nu este în măsură să furnizeze băncii informațiile solicitate cu privire la beneficiari, de exemplu, avocaților le este interzis să furnizeze informații conform codului privind secretul profesional, banca nu va intra în relații de afaceri cu respectivul intermediar.

Correspondența bancară

Correspondența bancară reprezintă furnizarea de servicii bancare de la o bancă („banca ordonatoare”) la o alta bancă („banca-beneficiar”). Folosite de băncile din întreaga lume, conturile corespondente permit

băncilor sa-și desfășoare activitățile și să furnizeze servicii pe care băncile nu le pot oferi în mod direct. Totuși, dacă băncile nu reușesc să asigure un nivel corespunzător de măsuri prudențiale unor astfel de conturi, ele se expun la o serie de riscuri și ele însele pot deține și/sau transmite bani având legătură cu corupția, fraudă sau altă activitate ilegală.

În consecință, băncile trebuie să strângă informații suficiente despre băncile ordonatoare, în scopul înțelegerii pe deplin a naturii relației de afaceri cu banca beneficiar. Factorii care trebuie luați în considerare sunt: informații privind conducerea băncii beneficiar, relațiile de afaceri importante, sediul și eforturile de prevenire și depistare a spălării banilor; scopul deschiderii contului; identitatea oricărei entități-terță parte care va utiliza serviciile de corespondență bancară; și situația reglementărilor și supravegherii bancare în țara băncii partener. Din partea lor, băncile-beneficiar trebuie să dețină politici de acceptare eficiente a clientului și de KYC.

Băncile trebuie să acorde o atenție specială în continuarea relației de afaceri cu băncile-beneficiar aflate în jurisdicții care au standarde scăzute de KYC sau au fost identificate ca fiind ne-cooperante în lupta împotriva spălării banilor.

Categorii de suspiciune

Există zece categorii de bază privind activități și tranzacții care necesită o investigație detaliată și care sunt descrise mai jos.

Lista este ilustrativă și, deși are numeroase componente, nu este cuprinzătoare. Pot fi făcute conexiuni. Pot exista numeroase motive pentru care o tranzacție, care nu apare în listă, poate să fie considerată suspectă.

- A. Comportamentul clientului
- B. Evitarea cerințelor de raportare și de păstrare a înregistrărilor
- C. Spălarea banilor prin intermediul tranzacțiilor cu numerar
- D. Spălarea banilor prin intermediul conturilor bancare
- E. Spălarea banilor prin intermediul transferurilor electronice bancare

- F. Spălarea banilor prin intermediul operațiunilor externe
- G. Spălarea banilor prin intermediul operațiunilor de credit
- H. Spălarea banilor prin intermediul tranzacțiilor legate de investiții
- I. Spălarea banilor folosind documentația de credit și garanții

Sectorul valori mobiliare (societățile de investiții financiare)

- Tranzacțiile cu sume ce nu par a fi conforme cu profilul clientului sau cu capacitățile cunoscute de a obține venituri sau cu obiectul său de activitate.
- Conturi în care se depun sume mari în numerar sau cumpărări frecvente de instrumente financiare plătite cu sume mari în numerar sau cu sume divizate în mod nejustificat sub limita raportării.

❑ Comercializarea de instrumente financiare, când tranzacțiile nu sunt direcționate în/din contul curent al clientului:

- instrumente financiare prezentate la încasare/răscumpărare contra numerar sau cumpărarea de instrumente financiare fără ca banii să fi tranzitat contul curent al clientului;
- vânzarea totală sau parțială a instrumentelor financiare deținute cu transferul sumelor încasate către o instituție financiară, alta decât cea specificată în contract, sau transferul sumelor în favoarea unor persoane, altele decât cele în numele cărora au fost emise respectivele instrumente sau în favoarea unor persoane care au fost desemnate ca solidare cu proprietarul doar în ultimele luni de executare a contractului de investiții.

❑ Utilizarea anormală a conturilor prin care se tranzacționează valori mobiliare:

- Achiziționarea și vânzarea unei valori mobiliare fără vreun scop clar, în circumstanțe care par a fi neobișnuite și nu par a avea vreo legătură cu investiția sau cu diversificarea gradului de risc.
- Tranzacții care nu se desfășoară în practica normală pe piața pe care respectiva persoană acționează (de exemplu, mărimea pieței, frecvența

tranzacțiilor, prețul de închidere al pieței, vânzarea înainte de scadența produsului financiar, chiar dacă această vânzare anticipată presupune pierderi pentru vânzător), în special, atunci când sumele în numerar au fost deja transferate și/sau cecurile respective sunt pe numele unor terțe părți.

- Comercializarea instrumentelor financiare nedistribuite într-o gamă largă publicului care se repetă la intervale scurte de timp și/sau implică sume mari, în special dacă partenerii sunt situați în state din afara Uniunii Europene sau a OECD.
- Utilizarea contului doar în vederea desfășurării unui număr limitat de tranzacții (urmat de obicei de un transfer substanțial de fonduri în alt cont).
- Conturi neoperative/inactive care, deodată, devin active, implicând tranzacții cu sume mari în numerar.
- Transferuri de fonduri spre instituțiile financiare/bancare altele decât cele de unde au fost direcționate inițial fondurile (în special, dacă sunt localizate în diferite țări).
- Implicarea în achiziționarea și vânzarea de valori mobiliare de aceeași valoare („spălare prin tranzacționare”), creând iluzia unui comerț. O astfel de spalare comercială nu rezultă din poziția de bună credință pe piață a vânzătorului și cumpărătorului și poate furniza o acoperire pentru spalătorul de bani. Spălarea prin intermediul conturilor multiple poate fi utilizată la transferul fondurilor între conturi generatoare de pierderi și profituri compensatoare în diferite conturi (a se vedea exemplul).
- Transferuri de fonduri și valori mobiliare între conturi ce nu par a fi controlate în comun.

□ Înregistrarea comună de persoane în contracte care implică instrumente financiare și/sau schimbarea identității persoanelor care au drept de a dispune de conturi fără vreun motiv aparent:

- Solicitarea de divizare a investiției în câteva tranzacții de același tip înregistrate în comun pe numele mai multor persoane fără a justifica divizarea riscului sau diversificarea portofoliului;

- Deschiderea unor conturi comune sau contracte privind instrumente financiare de către aceeași persoană împreună cu alte persoane;
- Schimbările frecvente ale persoanelor menționate în contractele care au ca obiect instrumentele financiare sau schimbarea acestora atunci când instrumentele financiare sunt vândute.

□ Tranzacții implicând Jurisdicții Străine:

- Un client prezentat de către sucursala unei bănci străine sau un alt client, atunci când și clientul și cel care l-a prezentat domiciliază în țări cunoscute pentru trafic de droguri.
- Un număr mare de tranzacții cu valori mobiliare care traversează mai multe jurisdicții.

□ Tranzacții implicând Părți Neidentificate:

- Un client (persoană fizică) care își dovedește identitatea cu dificultate și care este refractar în furnizarea detaliilor privind tranzacțiile pe care le efectuează.
- Un client (persoană juridică) unde există dificultăți și întârzieri în obținerea extraselor de cont sau ale altor documente relevante privind identitatea societății, conturile bancare, structura acționariatului etc.
- Orice tranzacție în care partenerii sunt necunoscuți.
- Încasări efectuate cu cecuri emise de terțe părți sau cu cecuri care au semnături multiple.
- Clientul este preocupat în mod neobișnuit față de modul de respectare a obligațiilor de raportare de către intermediarul financiar și față de politica de combatere a spălării banilor adoptată;
- În momentul în care clientul deschide un cont, acesta refuză să dezvăluie informația referitoare la activitatea comercială desfășurată;
- Clientul este interesat să plătească comisioane mai mari intermediarului financiar în schimbul păstrării ca secrete a unor informații;
- Un client deschide mai multe conturi (fără vreo justificare aparentă) în numele membrilor familiei sale sau în numele altor persoane;
- Clientul nu poate furniza informații relevante cu privire la sursa fondurilor sale;

- Clientul nu deține suficiente informații cu privire la natura activității desfășurate de către acesta;
- În momentul în care clientul deschide un cont, el arată, în mod intenționat, o lipsă de interes față de riscurile angajate, comisioanele aplicate și alte costuri;
- Clientul deschide un cont de depozit, pe care îl creditează cu intenția de a cumpăra instrumente financiare pe termen lung. După o scurtă perioadă de timp, clientul solicită lichidarea depozitului și transferă fondurile într-un alt cont al cărui titular este acesta;
- Clientul are relații de afaceri cu mai multe bănci străine sau interne;
- Tranzacțiile clientului sunt extrem de complexe, dar profilul acestuia indică faptul că respectivul client nu are cunoștințe în domeniul valorilor mobiliare;
- Clientul deține conturi într-o țară identificată ca fiind necooperantă, conform listei emise de GAFI;
- Clientul efectuează tranzacții cu numerar, care par a fi structurate pentru a se evita limita de raportare de 10.000 EURO (de exemplu, tranzacția implicând suma de 9.900 EURO);
- Tranzacția cross între/cu companiile off-shore sau conturi ale unor persoane provenind din centre off-shore;
- Confirmare de tranzacție sau un alt document trimis de către o societate de servicii de investiții financiare către aceeași adresă/personă pentru conturi aparent diferite.
- Informația furnizată de către client pentru a identifica sursa legitimă a fondurilor este falsă, eronată sau substanțial incorectă
- Clientul (sau o persoană asociată în mod public cu clientul) are un istoric îndoielnic sau este prezentat în mijloacele de comunicare în masă ca având legătură cu posibile încălcări ale prevederilor legii penale
- Clientul pare să acționeze ca agent în numele unui ordonator a cărui identitate nu este cunoscută și declină sau este reticent, fără a avea motive întemeiate, să furnizeze informații sau

este evaziv în ceea ce privește acea persoană sau entitate

- Clientul este implicat în tranzacții care nu au aparent nicio logică sau nu urmează o strategie evidentă de investiții sau nu sunt în concordanță cu strategia de afaceri declarată a clientului
- Clientul combină „activele de afaceri” cu activele personale
- Clientul cere ca tranzacția să fie procesată astfel încât să evite cerințele de documentare obișnuite.

Exemplul 1

O companie (X), stabilită într-un centru offshore, deschide un cont într-o bancă offshore (A) și ulterior, deschide un alt cont într-o instituție financiară (B), unde sunt transferate fondurile. Compania X efectuează un număr limitat de tranzacții prin contul deschis la instituția financiară B, înainte de a ordona un transfer substanțial spre un alt cont deschis în numele altui deținător (Y), într-o bancă/instituție financiară „respectabilă” (C). Scopul deschiderii celui de-al doilea cont (B) este transferarea fondurilor către beneficiarul final, cu o origine aparent legală, precum și pentru a face mai puțin transparentă originea fondurilor.

Exemplul 2

Mai multe persoane fizice, având legătură între ele, deschid câteva conturi în scopul tranzacționării de instrumente financiare, însă transferurile de fonduri se fac fără a se tranzita conturile și fără ca instrumentele financiare să fie trecute prin piața reglementată. La fiecare tranzacție, instrumentul financiar este vândut la un preț mărit. Conturile sunt creditate în numerar sau cu transferuri de la bănci străine. În final, contul ultimului vânzător este creditat cu un profit imens, în timp ce contul deținut de ultimul cumpărător înregistrează o mare pierdere. Ulterior, este ordonat un transfer mare de fonduri din contul ultimului vânzător într-un cont deschis la o altă instituție financiară. Scopul acestei scheme este de a furniza o aparență de legitimitate fondurilor transferate către ultima instituție financiară.

Instituțiile financiare non-bancare

- Relația unui client cu o instituție financiară care nu pare să aibă un sens economic (de exemplu, un client care are un număr mare de conturi deschise la aceeași instituție financiară, efectuează transferuri frecvente între diferite conturi sau realizează lichidități exagerat de mari).
- Clienți care își achită împrumuturile în mod neașteptat, foarte repede, cu fonduri a căror sursă este necunoscută.
- Scopul împrumutului declarat de către client nu este justificat și clientul propune drept garanție o sumă în numerar a cărei origine nu este cunoscută și pe care o menționează atunci când se specifică scopul împrumutului.
- Clienți (persoane juridice) solicită împrumuturi, deși analizele economice și financiare privind statutul lor nu evidențiază necesitatea împrumutului.
- Clientul cumpără certificate de depozit, pe care ulterior le utilizează drept garanție pentru împrumut.
- Tranzacții în care activele sunt retrase imediat după ce au fost depozitate, în afara cazului când activitatea economică a clientului furnizează un motiv plauzibil pentru retragerea imediată a acestora.
- Sumele împrumutului sunt transferate imediat sau expediate prin poștă către o bancă off-shore sau o terță parte.
- Tranzacții efectuate în contradicție cu activitățile obișnuite ale clientului (de exemplu, utilizarea de scrisori de credit/alte metode de finanțare a comerțului prin care se transferă fondurile între țări unde astfel de comerț nu este în conformitate cu activitățile economice desfășurate de client).
- Utilizarea sumelor unui împrumut într-o manieră care este în contradicție cu scopul specificat la acordarea împrumutului.
- Clienți care schimbă destinația împrumutului.
- Furnizarea unei garanții personale sau indemnizații drept garanție pentru împrumuturi între terțe părți care nu sunt în conformitate cu condițiile de piață.

- Împrumuturi spate-în-spate fără nici un scop identificabil sau legal admisibil.
- Plata de cecuri la un număr mare de terțe părți, semnate în favoarea clientului.
- Cereri de împrumut însoțite de garanții emise de la terțe părți sau de o bancă, dacă originea acelei garanții este necunoscută sau dacă nu este în conformitate cu statutul clientului.
- Garanții depuse de terțe părți care nu sunt cunoscute de bancă și care nu au relații cu clientul, neexistând un motiv plauzibil de a garanta un asemenea activ.
- Solicități de împrumuturi de la companii offshore sau împrumuturi asigurate prin obligațiile băncilor offshore.
- Tranzacții implicând o bancă offshore „scoică” al cărei nume poate fi asemănător cu cel al unei persoane juridice de renume.
- Încasări de plăți sub denumirea „facilități de credit” sau „împrumut” sau „avans”, în special, când plățile vin din afara țării, creditorul indicat fiind căsuța-poștală, o persoană sau o întreprindere care nu are nici o relație de afaceri cu clientul.
- Cereri de împrumut făcute de clienți noi, prin intermediul unor intermediari de profesie (avocați, consultanți financiari, companii de intermediere).
- Promisiunea unor depuneri de sume mari de valută în numerar, în vederea acordării unui tratament favorabil privind solicitările de împrumut.

Comaniile de asigurări

Spălarea banilor reprezintă o amenințare pentru companiile de asigurări, în special, referitor la produsele de asigurare de viață sau produsele capitalizate. O atenție specială trebuie acordată următoarelor cazuri:

- Cumpărarea de polițe de asigurare de viață care necesită plata unor prime mari și care par a fi contradictorii cu profilul economic al clientului sau cu capacitatea sa de a obține venituri. De exemplu, clienți cunoscuți ca având dificultăți financiare semnează polițe de valoare mare.
- Solicitarea de a plăti primele în numerar.
- Plata frecventă a unor prime în numerar sau în valută pentru sume mari care par a fi contradic-

- torii cu capacitățile financiare ale clientului sau cu activitatea sa.
- Plăți frecvente de prime în numerar efectuate prin sume fracționate, acolo unde par a se evita cerințele de identificare/raportare.
  - Semnarea unor polițe de asigurare cu plata primelor folosind cecuri emise de terțe părți, în special, unde nu există vreo legătură aparentă între terța parte și client sau cecuri cu multiple semnături.
  - Utilizarea tehnicilor de înregistrare comună pentru contracte care implică polițe de asigurare de viață sau schimbări de nume de persoane care au fost înregistrate, fără vreun motiv aparent real.
  - Semnarea de către același contractant a unor polițe de asigurare de viață de același tip care au diferiți beneficiari.
  - Repetarea unui anumit nume într-un număr de contracte de asigurare care implică polițe de asigurare înregistrat împreună cu numele unor diferite persoane.
  - Schimbările frecvente neobișnuite de nume în contracte care implică polițe de asigurare sau schimbări produse în momentul când investiția este lichidată.
  - Lichidarea într-o perioadă scurtă de timp a beneficiilor pentru o anumită persoană pe numele căreia există o serie de polițe emise de diferiți clienți.
  - Schimbarea numelui unui asigurat și/sau al beneficiarului polițelor de asigurare în favoarea unor terțe părți care nu aparțin familiei asiguratului sau care nu au nicio legătură cu acesta, într-o manieră care ar putea justifica schimbarea.
  - Numirea unor beneficiari pentru polițele de asigurare de viață, astfel încât suma pentru a fi plătită fiecăruia dintre ei este o fracțiune din suma totală, suma care altfel ar putea fi conformă cu cerința de identificare/de raportare, într-o manieră care nu este justificată de către relația de afaceri între client și beneficiari (de exemplu, familia sau relațiile de afaceri).
  - Semnarea unor polițe de asigurare de viață pentru care beneficiarul este deținătorul poliței.
  - Clienți care evită contactele directe cu angajații, colaboratorii sau colaboratorul intermediarului prin emiterea frecventă de mandate sau împuterniciri într-o manieră care pare a fi nejustificată.
  - Tranzacții care sunt realizate prin furnizarea cu intenție a unor informații esențiale neadevărate sau inexacte.
  - Tranzacții implicând parteneri străini.
  - Tranzacții care implică transferuri frecvente în străinătate, ce nu par a fi justificate de activitatea clientului sau de alte circumstanțe.
  - Polițe de asigurare semnate de către contractanți care sunt rezidenți într-un centru offshore sau în zone cunoscute cu trafic de droguri, numai dacă nu sunt justificate de activitatea economică sau de alte circumstanțe.
  - Plata în exces a primei de asigurare cu solicitarea de plată a diferenței vărsate în plus către o terță parte sau spre o țară diferită.
  - Scheme de capitalizare și contracte de asigurări de viață inițiate și efectuate într-o manieră neobișnuită.
  - Plata unui plan de capitalizare a contractului cu livrarea activelor sau a altor valori a căror posesie nu este justificată de capacitatea de asigurare a venitului de către contractant și de tipul de afacere desfășurată de acesta.
  - Solicități mari și/sau simultane de returnare în avans a polițelor și/sau utilizarea acestora în vederea obținerii împrumuturilor, în special când acestea implică condiții de acceptare dezavantajoase sau de frecvente plăți parțiale în numerar a unei singure prime de valoare mare.
  - Solicitarea exercitării dreptului de contramandare a poliței sau a exercitării clauzei de exonerare în cazul polițelor care necesită plata unor prime mari.
  - Solicitarea, la data scadenței, de a primi plățile în numerar, sau prin emiterea de mai multe cecuri, pentru sume fracționate.
  - Clienți care semnează polițe sau plătesc prime brokerilor în zone care par a fi neobișnuite, luând în considerație zona lor de reședință sau de desfășurare a activității de afaceri.
  - Angajați sau agenți care, în mod constant, au niveluri ridicate în emiterea de polițe de asigurare plătibile într-o singură primă, niveluri situate mult peste orice așteptări ale unei companii de nivel mediu.

Exemplul nr. 1

Contractorul A semnează o poliță de asigurare de viață, numind șase beneficiari diferiți, astfel încât la data scadenței, plata poate fi solicitată în numerar de fiecare beneficiar (fracționarea sumei este făcută în scopul de a evita obligația de raportare).

Exemplul nr. 2

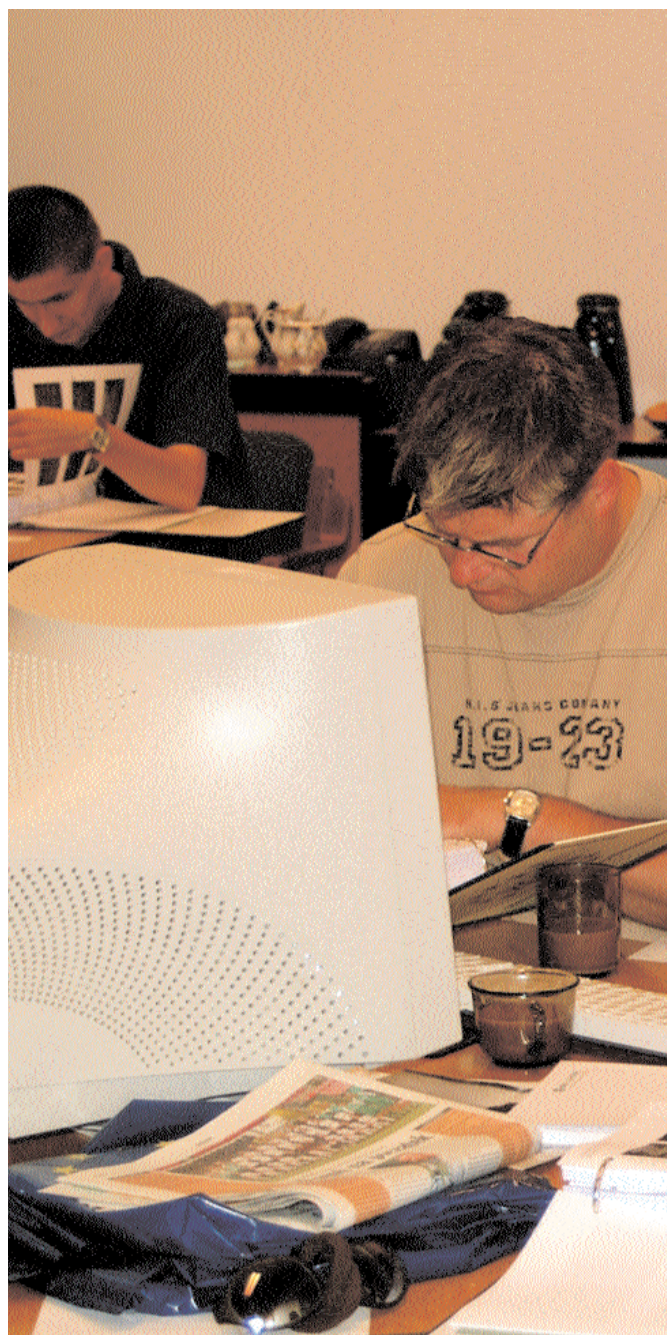
Un client semnează o asigurare de viață, cu o primă unică, pentru o sumă importantă (de exemplu 100.000 euro), cu plata primei printr-un transfer din străinătate (banca A). Cu toate că data scadenței poliței este stabilită, de exemplu, la 10 ani, clientul cere restituirea în avans, acceptând clauza de penalizare, solicitând ca suma care i se cuvine să fie plătită cu un cec sau prin transfer într-un cont la bancă (B). Scopul acestei tranzacții este de a crea o falsă aparență legitimitate fondurilor care provin din banca A.

Exemplul nr. 3

Unui client i se acordă un împrumut garantat de o poliță de asigurare de viață. Plata primei este făcută periodic în numerar, cu bani murdari, astfel încât pragul obligației de raportare nu este niciodată atins (în acest caz, anomalia constă atât în folosirea numerarului în locul altor modalități de plată care pot fi urmărite, cât și în suma care este întotdeauna inferioară pragului impus de obligația de raportare).

Agențiile imobiliare și casele de licitație

- Tranzacții de sume mari de bani, care nu sunt în concordanță cu profilul economic al clientului.
- Solicitări ale clienților sau reprezentanților acestora de a efectua tranzacții cu sume mari de bani prin folosirea nejustificată a numerarului sau a unor instrumente de plată incompatibile cu practica uzuală și cu natura operațiunii.
- Reprezentanți care se opun în a dezvălui numele persoanelor în numele cărora acționează, care renunță să finalizeze efectuarea tranzacției în momentul când li se cere prezentarea unor documente informative cu privire la clienții lor sau care

indică drept cumpărător final un subiect diferit de cel indicat anterior.

- Achiziționarea de bunuri de valoare mare, vândute ulterior, după o perioadă scurtă de timp, chiar și cu un preț mai mic.
- Tranzacții care implică sume mari de bani realizate de către (sau în interesul) persoanelor fizice sau juridice având domiciliul în țări cunoscute ca desfășurând activități ilegale portuare sau activități off-shore.

Concluzii

Pentru a combate spălarea banilor, fraudă, faptele ilegale comise de acea categorie așa numită a „gulerelor albe” și crima organizată, pe lângă activitățile desfășurate de instituțiile de aplicare a legii este necesar un efort concertat din partea managerilor, auditorilor și angajaților din toate domeniile vieții economice. Trebuie să înțelegem că spălarea banilor nu este o infracțiune fără victime.

Costurile acestui tip de infracțiune se transferă atât în plan economic, cât și în plan social. Prin controale interne adecvate și cerințe mai stricte pentru auditorii externi, precum și prin adoptarea unor coduri de etică pentru angajați, se poate ajunge la un sistem exhaustiv de combatere a criminalității financiare la nivel corporativ.

Este evident că în acest sistem auditorul financiar poate avea un rol pro-activ. Importanța și potențialul contribuției auditorilor financiari în prevenirea și combaterea spălării banilor vor fi detaliate într-un număr viitor al revistei.

Bibliografie

- *Ghidul de Recunoaștere a Tranzacțiilor Suspecte*, lucrare elaborată de un colectiv coordonat de Av. Giuseppe Lombardo, Expert al Fondului Monetar Internațional.
- *Rolul auditorului în prevenirea și combaterea fraudei în afaceri*; Barbara R. Farrell, Joseph R. Franco, *Western Criminology Review*.
- Directiva 2005/60/CE a Parlamentului și a Consiliului Uniunii Europene, privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor și al finanțării terorismului (Directiva a III-a).
- Directiva 2006/70/EC a Parlamentului și a Consiliului Uniunii Europene, privind unele măsuri de implementare a Directivei 2005/60/CE privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor și al finanțării terorismului.
- Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism.

Abstract

Economic system vulnerabilities concerning the money laundering

Key words: **organised crime, money laundering, anomaly indexes, suspected transactions, abnormal behavior.**

During the last decades, at the global level, appeared a recognition of the fact that it is essential to fight against the organized crime, that the criminals should be stopped whenever this is possible, from their endeavor to legitimate the results of the fraudulent activities, by transferring the "dirty" funds in "clean" funds.

The ability to hide the results of the criminal activities using the financial system is vital for the success of the criminal activities. The use, for the purpose of money laundering, of the financial - banking systems leads to the undermining of the individual financial institutions and, on the end, of the whole economic system. At the same time, the higher integrity of the financial systems worldwide and the removal of the barrier

imposed to the free movement of the capitals increased the easiness of laundering the money obtained from criminal activities and complicates the process of tracing the money. The latest tendencies pointed out that the individuals involved in money laundering direct more and more their efforts towards hiring some non-banking and non-financial intermediaries. This way, the fight against the money laundering is directed towards making more legal persons aware of this phenomenon, not only those from the banking system.

The long term success and stability of any institutions depends on attracting and keeping the funds illegitimately gained.

In order to fight against the money laundering, fraud, illegal acts performed by the "white collars" category and the organized crime, besides the activities performed by the institutions involved in defending the law, there is a need of a common effort of the managers, auditors and employees in all the sectors of the economic life.

The costs of this kind of criminal activities appear both at the economic, and the social level. By appropriated internal controls and more strict requirements for the external auditors, as well as by the adoption of the code of ethics for employees, an exhaustive system of fighting against the financial criminal activities at the corporate level can be reached.

It is obvious that in this system the financial auditor can have a pro-active role. The importance and the potential of the financial auditors' contribution in preventing and fighting the money laundering will be presented in more details in a subsequent number of this magazine.

Auditarea substanței economice a tranzacțiilor cu părți afiliate: poziția auditorului în influențarea conducerii investițiilor trans-frontaliere

Marina SERAFIMOSKA

Atanasko ATANASOVSKI

Universitatea Ss. Cyril and Methodius, Skopje, Macedonia, FYROM

Cuvinte cheie: **auditare, substanță economică, părți afiliate, situații financiare, evidențiere**

Este binecunoscut faptul că globalizarea, pe bună dreptate, evocă schimbările fundamentale din economia, politica și cultura globală.

Au loc evenimente care arată aspectele referitoare la investitorii străini, investitorii expuși la riscuri ca rezultat al unor informații financiare inadecvate, retragerea rapidă a fondurilor deja investite atunci când apar dificultăți financiare care au ca rezultat căderi ale economiilor naționale (Frank Harding, 1998).

Între altele, există o serie de motive pentru care multe țări au implementat reformele pentru a soluționa aceste probleme. Țările care nu au început aceste reforme încearcă să le introducă în cea mai mare parte pentru a atrage investitorii străini. Acesta este cazul țărilor în curs de dezvoltare. În opinia noastră, unul dintre cei mai semnificativi factori care au o regulă specială în ceea ce privește tendința la nivel mondial de clădire a unui climat pentru investiții este profesia contabilă și de audit. Acesta este un factor vital pentru stabilitatea economică și dezvoltare. Contabilii profesioniști și auditorii certificați se confruntă cu provocarea de a oferi lucrări de calitate și de a-și desfășura activitatea în acest context global.

Globalizarea economiei – finanțe, producție și comerț – a modificat conștiința „valorii” pe care o poate oferi profesia contabilă și de audit la toate nivelele – ca profesioniști contabili în afaceri care oferă direcții financiare și strategice, ca profesioniști contabili în practică ce efectuează audit extern, ca profesioniști contabili în sectorul public care întăresc responsabilitatea gu-

vernului și ca întreprinzători în întreprinderile mici și mijlocii care au o contribuție semnificativă în dezvoltarea economiilor locale și naționale (Ward, 2005).

Imperativul potrivit căruia țările dezvoltate ar trebui să facă mai mult să ajute țările în curs de dezvoltare, astfel încât să beneficieze cu adevărat de pe urma globalizării, va deveni un obiectiv principal în demersul de atingere a stabilității lumii financiare. În acest efort, contabilii profesioniști își vor aduce contribuția acolo unde experiența lor este de cel mai mare folos, prin construirea unui climat de încredere și prin sprijinirea atât a întăririi instituționale, cât și a performanței organizațiilor în întreaga lume (Ward, 2006).

Contabilii din ziua de azi trebuie să fie experți tehnici cu excelente aptitudini de comunicare și capabili să vină în întâmpinarea cerințelor de raportare și de informații ale noii economii. În afară de dobândirea de cunoștințe tehnice de contabilitate, contabililor le lipsesc aptitudinile care să le permită să fie, atunci când este necesar, consultanți de afaceri, analiști financiari, comunicatori, negociatori și manageri. În același timp, integritatea și obiectivitatea sunt atribute vitale pentru contabilii profesioniști. Valorile profesionale, etica și atitudinile acestora sunt parte integrantă a profesioniștilor contabili. În acest context, contabilii profesioniști și auditorii certificați trebuie să integreze și să cuprinsă o gamă mai largă de aptitudini pentru a face ca evidențierile legate de părțile afiliate să fie prezentate eficient și corect având în vedere faptul că IAS 24 Părți afiliate este unul dintre cele mai complexe standarde de contabilitate din cauza definițiilor

sale vaste și a dificultăților legate de evidențierile tuturor părților afiliate în relație cu o anumită entitate și a dificultății evidențierii tuturor tranzacțiilor cu părțile afiliate.

Ultimele scandaluri la nivelul corporațiilor din Parmalat, Enron, WorldCom și altele au modificat direcția de acțiune în domeniul contabilității și auditului și impun postulate noi și noi reglementări în profesia contabilă și de audit. Cu ISA 550 Părți Afiliate se sporește atenția auditorului cu privire la părțile afiliate și tranzacțiile cu părțile afiliate într-un audit al situațiilor financiare, stabilind o abordare care îi cere auditorului să evalueze riscurile unor erori și, în consecință, direcția auditului.

Astăzi, un număr imens de firme își desfășoară activitatea la nivel internațional și se confruntă cu diferite jurisdicții. De asemenea, oportunitățile lor de a avea o intensitate și o diversitate mai mare în tranzacțiile și relațiile cu companiile internaționale, acestea fiind părțile afiliate, sunt din ce în ce mai mari. Firmele cotate la bursele internaționale se confruntă cu presiuni suplimentare ale piețelor de capital și ale cerințelor burselor care le pot face să sporească nivelul evidențierilor (Cuijpers et al 2002). De asemenea, companiile care își desfășoară activitatea la nivel internațional au un grup mult mai eterogen de părți interesate decât companiile care își desfășoară activitatea în principal la nivel național. (Cuijpers et al 2002). În acest caz, în afară de întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu standardele naționale, ele trebuie să întocmească situații financiare în conformitate cu standardele internaționale pentru a oferi informații

standardizate acestor diferite grupuri. De vreme ce tranzacțiile cu părțile afiliate ar putea avea un efect asupra poziției financiare și rezultatelor din exploatare ale entității care raportează, evidențierea unor astfel de tranzacții ar fi pe bază prudențială, bazându-se pe principiul din ce în ce mai citat al transparenței situațiilor financiare. Doar dacă le sunt evidențiate acest tip de informații, utilizatorii situațiilor financiare pot lua decizii informate (Epstein 2006).

Definiția părților afiliate

Părțile afiliate ca termen și ca problemă specifică sunt tratate în standardele internaționale de contabilitate și audit sunt diferite ca număr în standardele naționale de contabilitate. În lucrarea noastră, înainte de a începe să abordăm alte aspecte legate de evidențierea părților afiliate, vom defini părțile afiliate în conformitate cu IAS, IFRS și ISA. Înainte de toate, vom defini părțile afiliate în conformitate cu IAS 24 Evidențieri legate de părțile afiliate. În afara părților afiliate, în acest standard sunt definiți și alți termeni în relație cu aceștia. Găsim că este necesar să definim toți acești termeni cu scopul de a înțelege mai bine acest articol.

Rudele apropiate ale unei persoane: acei membri care pot influența sau pot fi influențați de acea persoană în relațiile lor cu entitatea. Pot fi considerate rude apropiate ale unei persoane următorii: partenerul și copii, copiii partenerului și dependenții de persoana respectivă, ori dependenții de partenerul persoanei respective.

Compensația. Compensația cuprinde toate beneficiile angajaților

(așa cum sunt ele definite în IAS 19) și include, de asemenea, plățile bazate pe acțiuni, așa cum sunt ele prevăzute în IFRS 2

Control. O entitate este considerată ca având capacitatea să controleze o altă entitate dacă are puterea de a governa politicile financiare și de funcționare ale celeilalte entități, astfel încât să obțină beneficii din activitățile sale.

Control comun. O entitate este considerată ca fiind în control comun cu o altă entitate dacă sunt de acord pe cale contractuală să împartă controlul asupra unei activități economice.

Personal cheie de management: acele persoane care au autoritatea și responsabilitatea pentru planificarea, conducerea și controlarea activităților echipei care raportează, inclusiv directorii (indiferent că sunt executive sau de alt fel) ai entității.

Parte afiliată. Entitățile sunt considerate ca fiind părți afiliate atunci când una dintre ele (1) are capacitatea de a controla cealaltă entitate, (2) poate exercita o influență semnificativă asupra celeilalte entități în luarea deciziilor financiare și de funcționare, (3) are control comun asupra celeilalte, (4) este o asocierie în participațiune în care cealaltă entitate este un asociat în participațiune, (5) își desfășoară activitatea ca personal cheie de management al celeilalte entități, sau (6) este o rudă apropiată a oricărei persoane care are capacitatea de a controla sau de a influența entitatea sau este un membru cheie al managementului acesteia.

Tranzacții cu părți afiliate. Tranzacțiile cu părțile afiliate sunt afaceri între părți afiliate care implică transferul de resurse sau de obli-

gațiuni între ele, indiferent dacă este perceput un preț pentru tranzacție sau nu.

Influență semnificativă: O entitate se consideră că posedă capacitatea de a exercita o influență semnificativă asupra unei alte entități dacă participă, spre deosebire de controale, în deciziile și politicile financiare și de funcționare ale celeilalte entități.

În conformitate cu IFRS 8 Evidențieri ale părților afiliate, părțile afiliate includ companiile din același grup, companiile asociate, directorii și rudele apropiate ale acestora, și fondurile de pensii pentru beneficiile angajaților entității care raportează. Mai mult, managementul cheie și cei care controlează mai mult de 20% din drepturile de vot sunt considerați a fi părți afiliate, în afara situației în care se poate demonstra că nici una dintre părți nu a influențat politicile financiare și de funcționare ale celeilalte astfel încât să inhibe urmărirea unor interese separate (Black 2003). În acest standard este prevăzută cerința potrivit căreia o parte a unei entități care controlează trebuie să fie numită; acest lucru nu este inclus în IAS 24 revizuit.

Când discutăm tratamentul părților afiliate de către auditori, se presupune că auditorii trebuie să urmeze Standardele Internaționale de Audit și în special ISA 550 Părți Afiliate. În afara îndrumărilor generale și a exemplelor în care auditorul trebuie să cunoască existența părților afiliate și să fie atent la tranzacțiile care par a fi neobișnuite și care par a indica existența unor părți afiliate neidentificate anterior și a procedurilor de audit pe care trebuie să le efectueze cu privire la cât de complete sunt informațiile oferite de cei însărcinați cu gover-

nanța și managementul despre părțile afiliate, ISA 550 conține o Perspectivă a Sectorului Public. De fapt, IAS 24 Evidențieri ale Părții Afiliate nu cere ca tranzacțiile între entitățile controlate de stat să fie evidențiate. Definițiile părților afiliate incluse în IAS 24 și ISA 550 nu abordează toate împrejurările relevante pentru entitățile din sectorul public (Manualul Standardelor Internaționale de Audit, Asigurare și Norme de Etică, 2007). De fapt, relațiile dintre ministere, departamente de stat și agenții guvernamentale nu sunt discutate în ISA 550 și nu sunt considerate a fi tranzacții cu părți afiliate.

Identificarea părților afiliate: responsabilitatea managementului versus responsabilitatea auditorului

IASB în IAS 24 prevede că „relațiile cu părți afiliate sunt o trăsătură caracteristică a comerțului și afacerilor, prin care se recunoaște rezultatul logic și consecința procesului intens de globalizare. Relațiile cu părțile afiliate ar putea avea un efect asupra poziției financiare și a rezultatelor de exploatare ale entității raportoare, din cauza frecvenței și sumelor implicate în astfel de tranzacții și, de asemenea, din cauza posibilității ca tranzacțiile cu părți afiliate să nu poată fi efectuate la aceleași prețuri sau tarife ca acelea cu părți neafiliate. Entitățile care au legătură unele cu altele, indiferent dacă este prin simpla capacitate de a controla sau de a exercita o influență semnificativă au pârghii pentru stabilirea prețurilor care trebuie cerute.” (E&M, 2006)

Deși IAS 24 a influențat raportarea financiară globală în ultimii 20 de ani, nu este mai puțin adevărat că mai sunt încă tranzacții cu părțile afiliate care nu sunt evidențiate în mod adecvat în toate împrejurările. Acest lucru de datorează în parte naturii sensibile a unor astfel de evidențieri, în parte complexității diverselor tipuri de relații între părțile afiliate, iar în parte definiției termenului. În consecință, chiar și atunci când o notă a situațiilor financiare prezintă o „tranzacție cu o parte afiliată” nu poate exista nici un utilizator rezonabil al situațiilor financiare care să se aștepte că sunt prezentate toate relațiile și beneficiile realizate care nu ar fi fost realizate cu nici o altă terță parte. Se pare că există o anumită rezistență de a raporta anumite tipuri de tranzacții cu părțile afiliate, cum ar fi împrumuturile acordate directorilor, managementului cheie sau membrilor apropiați ai familiilor personalului angajat cu funcții de execuție. Întreprinderile noi achiziționate din țările în curs de dezvoltare primesc în mod normal acces gratuit la programele informatice dezvoltate intern, la pregătirea și expertiza managementului, garanție pentru conducerea operațiilor la o scară mai mare pentru noi clienți pe piețe noi etc.

Identificarea părților afiliate ar putea fi dificilă, iar auditorii independenți s-ar putea baza doar pe scrisorile managementului. ISA 550 prevede că „Auditorul trebuie să efectueze procedurile de audit menite să obțină probe adecvate suficiente de audit cu privire la identificarea și evidențierea de către management a părților afiliate și a efectelor tranzacțiilor cu părțile afiliate care sunt semnificative pentru situațiile financiare.” Responsabilitatea pentru identificarea și evi-

dențierea adecvată a tranzacțiilor cu părțile afiliate aparține managementului. Managementul entității este responsabil pentru proiectarea și implementarea controalelor interne în cadrul raportării financiare care vor identifica și vor evidenția relațiile cu părțile afiliate.

Riscul ca entitatea să nu poată identifica sau contabiliza ori evidenția relațiile cu părțile afiliate și tranzacțiile în conformitate cu cadrul general de raportare financiară aplicabil poate fi semnificativ dintr-o serie de motive, inclusiv următoarele:

- 1) Părțile afiliate pot să își desfășoare activitatea printr-o gamă largă și complexă de relații și structuri și poate încheia tranzacții complexe;
- 2) Tranzacțiile cu părțile afiliate pot să nu fie oficiale; spre exemplu, în entitățile mai mici pot exista relații și tranzacții care implică rude ale managementului care nu sunt complet documentate și care nu sunt aprobate în mod oficial;
- 3) Sistemele informatice pot să nu fie proiectate astfel încât să identifice sau să rezume tranzacții și conturi importante între o entitate și părțile sale afiliate; și
- 4) Tranzacțiile cu părțile afiliate adesea au o natură ascunsă (unele tranzacții cu părți afiliate pot să fie încheiate fără ca în schimbul lor să se aștepte obținerea unui câștig sau a unui numerar).

Auditorul este responsabil pentru efectuarea procedurilor menite să obțină probe suficiente și adecvate de audit care vor susține concluzia că situațiile financiare nu conțin erori semnificative care rezultă din

neidentificarea și neevidențierea relațiilor cu părțile afiliate.

Tranzacțiile cu părțile afiliate, care implică managementul sau pe cei care sunt însărcinați cu guvernarea, sau terțe părți afiliate cu aceștia, sunt considerate de obicei ca nefiind de rutină din cauza naturii relațiilor părților afiliate. Tranzacțiile mari, neobișnuite sau care nu apar în mod repetat sau care au loc aproape de sfârșitul perioadei de raportare, tranzacțiile de substanță care pot da naștere la întrebări legate de proprietatea lor, închirierea birourilor sau închirierea serviciilor de management de către entitate unei alte părți dacă în schimbul lor nu se urmărește un câștig, tranzacțiile de vânzare mari cu reduceri neobișnuit de mari sau cu returnuri, tranzacțiile semnificative cu acorduri circulare, spre exemplu, vânzarea cu angajament de răscumpărare.

Tranzacțiile care din cauza naturii lor par arăta existența părților afiliate includ:

- 1) Împrumutarea sau luarea unui împrumut fără dobândă sau la o rată a dobânzii peste sau sub prețul pieței care este practicat la data tranzacției.
- 2) Vânzarea unei proprietăți imobiliare la un preț care diferă în mod semnificativ de valoarea la care a fost evaluată.
- 3) Schimbul unei proprietăți cu o proprietate similară într-o tranzacție nemonetară
- 4) Acordarea de împrumuturi fără termene eșalonate pentru datele la care vor fi returnate fondurile, avansurile mari acordate aproape de sfârșitul anului, perioade extinse de credit, rate de schimb valutar favorabile

5) Emiterea de garanții personale sau în numele companiei în favoarea unei alte entități sau care oferă garanții pentru împrumut utilizate de o terță parte

Auditorul va revizui informațiile oferite de cei însărcinați cu guvernarea sau de management identificând numele tuturor părților afiliate cunoscute și va efectua proceduri de audit adecvate pentru a reduce riscul părților afiliate care rămân nedetectate la un nivel acceptabil de scăzut. Se va face revizuirea hârtiilor de lucru din anii anteriori pentru identificarea numelor părților afiliate. Pe termen scurt există modificări ne semnificative în comerțul și relațiile la nivelul grupului. Auditorul trebuie să revizuiască procedurile entității pentru identificarea părților aferente și trebuie să pună întrebări referitoare la afilierea celor însărcinați cu guvernarea sau funcționarilor celorlalte entități.

Revizuirea înregistrării acționarilor pentru a determina numele principalilor acționari sau, dacă este cazul, obținerea unei liste cu principalii acționari de la registrul acționarilor este, de asemenea, o procedură standard efectuată de auditor. Prin revizuirea minutelor ședințelor acționarilor și ale celor însărcinați cu guvernarea, auditorul va putea să afle posibilele discuții privind afacerile cu anumite părți care vor trebui verificate pentru identificarea relației. Confirmările bancare sau legale sau alte confirmări cu terțe părți pot fi foarte utile în identificarea unor posibile părți afiliate întrucât relațiile de garanție sunt obișnuite. Uneori, reprezentanții managementului pot dezvălui relații cu părțile afiliate în așa numitele declarații privind conflictele de interese semnate de ma-

nagement sau de cei însărcinați cu guvernarea. Există o limitare inerentă în ceea ce privește capacitatea auditorului de a identifica toate relațiile și tranzacțiile cu părțile afiliate. Astfel, posibilitatea ca un auditor să nu identifice un risc de erori semnificative care rezultă din relațiile cu părțile afiliate este mai mare decât pentru alte riscuri de erori semnificative.

Auditorul trebuie să se aștepte ca entitatea să aibă tendința să folosească pârghii pentru tranzacțiile cu părți afiliate atunci când există o lipsă de capital circulant suficient sau de credite suficiente pentru continuarea afacerii, când există o previziune extrem de optimistă cu privire la câștigurile viitoare și este foarte probabil că nu va fi respectată; când afacerea depinde de un număr relativ mic de furnizori tradiționali, astfel încât managementul să fie interesat să participe la deciziile privind furnizorii; capacitatea în exces prezintă o povară grea pentru profitabilitate, astfel încât managementul tinde să facă presiuni asupra producției și stocuri nenecesare pentru părți asupra cărora are o influență semnificativă în procesul de luare a deciziilor; entitatea se confruntă cu dificultăți atunci când este vorba de stabilirea termenilor acordurilor privind debitele sau are probleme cu continuitatea exploatarei; entitatea are un program agresiv de stimulente sau cunoaște o creștere rapidă a profitabilității în comparație cu alte entități din aceeași ramură de industrie.

Toate procedurile menționate mai sus și luarea în considerație a factorilor și împrejurărilor vor permite auditorului să facă evaluări de calitate a riscului de erori semnificative care implică relații cu părțile afi-

ate. Lista posibililor indicatori și considerațiile de evaluare a riscului este mult mai cuprinzătoare. Auditorul care caută să obțină probe de audit suficiente și adecvate trebuie să pună întrebări și să acopere cât mai mult aspectele respective pentru a aborda riscul în mod corespunzător.

Pentru tranzacțiile cu părțile afiliate semnificative sau care nu sunt practicate în mod obișnuit, auditorul trebuie să determine dacă au fost autorizate și aprobate în mod adecvat.

Autorizarea și aprobarea adecvată de către management, cei însărcinați cu guvernarea sau, acolo unde este cazul, de acționarii entității, a tranzacțiilor cu părți afiliate care sunt semnificative sau nu sunt întâlnite în mod obișnuit oferă probe că acestea au fost luate în considerație cu atenție și la nivelele adecvate din cadrul entității.

Existența tranzacțiilor de această natură care nu au fost autorizate și aprobate poate indica un risc de eroare semnificativă. Aceasta poate fi considerată ca parte a înțelegerii de către auditor a ineficienței controalelor interne. Managementul este responsabil pentru proiectarea și implementarea controalelor interne pentru identificarea, contabilizarea și evidențierea tranzacțiilor cu părți aferente, inclusiv mediul de control pentru reducerea riscurilor de erori semnificative care rezultă din neidentificarea sau neevidențierea părților aferente.

Identificarea unui mediu de control puternic permite auditorului să concluzioneze mai ușor că riscul de erori semnificative care rezultă din identificarea și din procedurile de evidențiere slabe se află la un nivel acceptabil de scăzut. Un mediu de

control puternic poate fi recunoscut atunci când entitatea dezvoltă și are următoarele:

1. Coduri de etică ce au fost comunicate în mod adecvat la toate nivelele personalului. Aceste coduri de etică guvernează și descriu împrejurările în care sunt permise relațiile cu părți afiliate.
2. Îndrumări pentru aprobarea tranzacțiilor cu părți afiliate care implică situații de conflicte de interese
3. Acțiuni proactive sau comportament inert al managementului pentru soluționarea evidențierilor aspectelor referitoare la părțile afiliate semnalate de auditori sau de autoritățile legale
4. Existența sau inexistența politicilor de informare
5. Politici și proceduri pentru evidențierea la timp a intereselor pe care le au managementul sau cei însărcinați cu guvernarea în tranzacții cu părți afiliate.
6. Discuții, dacă au avut loc, între management și cei însărcinați cu guvernarea despre tranzacțiile cu părți afiliate care sunt deopotrivă semnificative sau nu apar în mod obișnuit
7. Revizuri periodice efective efectuate de auditul intern

Poate exista o ignorare intenționată a controalelor asupra relațiilor și tranzacțiilor cu părți afiliate deoarece managementul consideră că evidențierea părților afiliate ar releva anumite informații sensibile. Adesea managementul înțelege prea puțin cerințele de evidențiere sau acordă o importanță prea mică identificării și evidențierii relațiilor și tranzacțiilor. Aceste situații sporesc riscul unor erori semnifica-

tive datorate fraudei și erorilor legate de identificarea, contabilizarea și evidențierea neadecvată a părților afiliate.

Totuși, riscul ca managementul să ocolească controalele este mai mare dacă există relații cu părți afiliate care implică managementul, deoarece aceste relații pot prezenta situații în care managementul primește stimulente mai mari și poate avea mai multe oportunități de perpetuare a fraudei. Spre exemplu, interesele financiare ale managementului în anumite părți afiliate sau existența unor rude apropiate ale ma-

nagementului în anumite părți afiliate pot oferi stimulente pentru management pentru ocolirea controalelor, conducând entitatea, împotriva intereselor acesteia, spre încheierea unor tranzacții de pe urma cărora beneficiază părțile afiliate sau colaborând cu acele părți ori controlând acțiunile acestora. Exemple de posibile fraude includ:

- a) Crearea de termeni fictivi ai tranzacțiilor cu părți afiliate cu scopul să prezinte într-un mod eronat motivația afacerii care stă în spatele acestor tranzacții.

b) Angajarea în tranzacții complexe cu părțile afiliate, cum ar fi dobânzi variabile ale entității, care sunt structurate astfel încât să prezinte în mod eronat poziția financiară sau performanța entității.

Evaluarea substanței economice a tranzacțiilor cu părți afiliate

Ca răspuns la riscurile estimate, în funcție de natura acestor riscuri, există anumite tipuri de proceduri de substanță din care auditorul poate alege să le aplice. Țelul și obiectivul principal al procedurilor de substanță este de a răspunde la riscurile semnificative pe care managementul nu le-a identificat, evidențiat sau contabilizat în mod adecvat pentru tranzacțiile sau relațiile cu părțile afiliate. Există diverse exemple de proceduri de substanță pe care le poate avea în vedere auditorul.

Auditorul poate aranja ca auditurile soldurilor conturilor între companii să fie efectuate astfel încât să concure datele, chiar dacă anii fiscali diferă, iar examinarea unor tranzacții cu părțile afiliate specificate, importante și reprezentative să se facă de către auditorii fiecărei părți, cu un schimb de informații relevante adecvat.

Auditorul trebuie să verifice și să confirme informații privind transferabilitatea și valoarea garanțiilor. Confirmările bancare sau titlurile sunt documente care trebuie examinate cu atenție de către auditor.

De asemenea, auditorul se poate referi la situațiile financiare audi-

tate sau neauditare ale părții afiliate sau, în unele cazuri, la auditul situațiilor financiare ale părții afiliate. Interogarea încrucișată este o altă metodă de identificare și evaluare a substanței tranzacțiilor părții afiliate.

Procedura obișnuită cerută este de a confirma suma și termenii tranzacțiilor, inclusiv garanțiile și alte date semnificative, cu cealaltă parte sau cu celelalte părți în tranzacție, deși există o limitare inherentă ca astfel de proceduri să releve posibile erori care rezultă din fraudă deoarece părțile pot colabora cu ușurință între ele.

Confirmarea sau discutarea informațiilor semnificative cu intermediari, cum ar fi giranții, agenții sau avocații pot oferi o mai bună înțelegere a tranzacției.

Auditorul va face trimitere în mod obișnuit la publicațiile financiare, la revistele de afaceri, la agențiile de credit și la alte surse de informații pentru a confirma substanța tranzacțiilor cu întreprinderi cu care au fost încheiate astfel de tranzacții care implică sume semnificative.

Este înțelept să se obțină informații despre capacitatea financiară a celeilalte părți sau a celorlalte părți cu care există sume semnificative de debite necolectate, garanții sau alte obligații. Astfel de informații pot fi obținute din situațiile financiare auditate, din situații financiare neauditare, din fișe fiscale și rapoarte emise de agențiile de reglementare, autoritățile fiscale, publicații financiare sau agenții de credit. Procesele verbale ale consiliului de administrație pot fi, de asemenea, utile în situațiile mai sus menționate întrucât managementul va discuta adesea probleme cum

sunt colectarea sumelor cuvenite de la părțile afiliate care nu au o activitate prea bună.

Exemple de alte proceduri de substanță pe care auditorul le poate efectua atunci când auditorul a evaluat un risc semnificativ pe care managementul nu l-a identificat sau nu l-a evidențiat auditorului tranzacției sau relației cu părțile afiliate include:

- a) Efectuarea unei revizuri detaliate a înregistrărilor contabile pentru tranzacțiile cu (a) caracteristici specifice, cum ar fi termeni care se abat în mod semnificativ de la termenii cunoscuți în mod obișnuit pe piață, sau (b) modele sau tendințe neobișnuite, cum ar fi avansuri regulate către o terță parte. O astfel de revizuire poate fi facilitată de folosirea tehnicilor asistate de computer.
- b) efectuarea de cercetări, acolo unde este posibil, asupra părților din afara entității care se presupune că au cunoștințe semnificative despre entitate și despre afacerile acesteia, cum ar fi principalii agenți, reprezentanții majori, consultanții, giranții sau alți parteneri de afaceri apropiați.
- c) Investigarea relațiilor entității cu principalii furnizori și clienți, cum ar fi efectuarea de cercetări pentru a vedea dacă au vreo legătură între ele, cu privire la situațiile lor financiare sau la alte informații relevante sau cercetări asupra surselor relevante de informații cu privire la proprietarii acestora.
- d) Efectuarea de proceduri analitice de substanță asupra unor clase specifice de tranzacții, cum sunt cheltuielile sau vânzările pentru a identifica relațiile neobișnuite.

e) Efectuarea de cercetări adecvate privind cadrul general, utilizând spre exemplu resursele de pe internet.

Există situații când procedurile mai sus menționate sunt insuficiente pentru a obține probe de audit adecvate suficiente care vor susține opinia auditului dacă situațiile financiare nu conțin erori semnificative cu privire la relațiile și tranzacțiile cu părți afiliate. Partea afiliată poate oferi servicii specifice sau poate produce echipamente specifice care diferă în mod semnificativ de serviciile și produsele distribuite altor clienți. În astfel de împrejurări, rapoartele manageriale interne cu privire la profitul brut în funcție de client și analiza profitabilității clientului pot fi folosite pentru a oferi probe de susținere.

Atunci când auditorul identifică relațiile sau tranzacțiile cu părți afiliate care nu au fost identificate sau evidențiate anterior de management, auditorul trebuie în mod normal să comunice cu promptitudine aceste informații restului echipei de misiune pentru a le permite să determine dacă afectează rezultatele procedurilor de audit și concluziile trase din procedurile de audit deja efectuate. De asemenea, managementului i se va cere să identifice tranzacțiile cu noile părți afiliate identificate pentru evaluarea pe care o va face pe mai departe auditorul. În astfel de situații, auditorul va investiga de ce nu au reușit controalele interne să permită identificarea sau evidențierea tranzacțiilor sau relațiilor cu părțile afiliate. Din nou, evaluarea impactului asupra riscului preliminar determinat de erori semnificative ar trebui să se facă incluzând implicațiile asupra ariei de aplicabilitate și abordării auditului.

Auditorul va trebui să ia în considerație dacă a obținut sau nu suficiente probe de audit adecvate pentru a înțelege relațiile părților și, pentru tranzacțiile cu părțile afiliate, efectele tranzacțiilor asupra situațiilor financiare. O considerație atât a aspectelor cantitative, cât și a celor calitative ale tranzacțiilor cu părțile afiliate este importantă pentru a evalua dacă o eroare dă naștere unui efect care este semnificativ. O tranzacție este considerată ca fiind semnificativă nu doar pe baza sumei tranzacției, dar și prin luarea în considerație a altor factori specifici, cum ar fi natura relației. Tranzacțiile cu entitatea și managementul și cei însărcinați cu guvernanta sunt considerate a fi întotdeauna semnificative, indiferent de suma lor. Acesta este motivul pentru care remunerațiile și stimulentele managementului sunt evidențiate întotdeauna. Se poate să nu existe nici o bază obiectivă pentru măsurarea unor astfel de tranzacții și evidențierea să poată fi posibilă doar pe baza instrumentelor obișnuite folosite pentru a atrage atenția utilizatorilor asupra părții afiliate sunt doar câteva exemple de relații și tranzacții care necesită o evidențiere adecvată.

Concluzii

Ultimele evoluții și implicarea tranzacțiilor cu părțile afiliate în scandalurile majore la nivelul corporațiilor au determinat IAASB să propună un nou proiect dezbateri ISA 550 (Revizuit și reîntocmit) Părți afiliate. Obiectivul acestuia este de a îmbunătăți luarea în considerație de către auditor a părților aferente atunci când face evaluarea riscului de erori semnificative și direcționează activitatea de audit spre o

mai bună înțelegere a relațiilor cu părțile afiliate și efectele globale asupra raportării financiare. John Kellas, președintele IAASB, explică: „Standardul propus arată clar că auditorul are trei obiective atunci când ia în considerație părțile afiliate: să obțină probe suficiente despre contabilitatea cerută și evidențierea informațiilor și a tranzacțiilor cu părțile afiliate; să înțeleagă cum afectează tranzacțiile și relațiile cu părțile afiliate imaginea oferită de situațiile financiare; și să identifice factorii de risc de fraudă care decurg din relațiile cu părțile afiliate care vor necesita o atenție specială în viitor.”

Astfel de evoluții sunt mai mult sau mai puțin așteptate. Modul cel mai ușor prin care managementul poate obține planuri și așteptări optimiste este de a spori comerțul cu părțile afiliate, stocurile scoase din uz și să obțină surse de finanțare ieftine. Procesul continuu de globalizare, numărul sporit de achiziții și fuziuni au centralizat economia globală, având ca rezultat acumularea unei părți majore a averii la nivel mondial la nivelul a câtorva grupuri și corporații internaționale. Drept rezultat, frecvența și magnitudinea tranzacțiilor cu părți afiliate a crescut, dând naștere unui risc mai mare pentru obiectivitatea și corectitudinea raportării financiare. Semnificația tranzacțiilor cu părțile afiliate și efectul lor asupra poziției financiare și asupra performanței entităților, așa cum sunt ele raportate în situațiile financiare cu scop general, nu au fost niciodată mai evidente și mai importante.

Dată fiind natura relațiilor cu părțile afiliate, devine mai important de evaluat limitele inerente ale procedurilor și accesului auditorului la

probe de audit suficiente adecvate, clarificarea și distincția între responsabilitatea managementului și cea a auditorului. Deși auditorii nu sunt responsabili pentru identificarea, evidențierea și contabilizarea părților afiliate, prin efectuarea unei evaluări adecvate a riscului, prin procedurile de substanță și de control ei, pot contribui la prezentarea obiectivă a afacerilor cu părțile afiliate în situațiile financiare ale entității. Aceasta ar oferi utilizatorilor situațiilor financiare informații relevante și mai credibile despre filialele, regiunile și activitățile profitabile, direcționând investițiile către întreprinderile cele mai profitabile.

Drept rezultat, se va obține eficiența sporită a economiei mondiale, o mai mare productivitate a activelor și o creștere a bunăstării. În mod contrar, neprezentarea corectă și nerecunoașterea rezultatelor tranzacțiilor cu părți afiliate ar putea motiva optimizarea scăzută a profitabilității capitalului investit și impresii și concluzii greșite cu privire la dezvoltarea regională și posibilitățile de dezvoltare.

Totuși, autoritățile fiscale sunt principalele instituții interesate de recunoașterea corectă și contabilitatea tranzacțiilor cu părțile afiliate. Este un lucru obișnuit ca astfel de tranzacții și afaceri să necesite modificări regulate ale reglementărilor și legislației care guvernează regulile de evaluare și recunoaștere a rezultatelor comerciale.

Autoritățile fiscale folosesc proceduri de audit standard și tind să se bazeze pe opinia auditorului asupra situațiilor financiare în special cu privire la relațiile cu părțile afiliate și la evaluarea rezultatelor financiare și a profitului imposibil.

Bibliografie

- AICPA (2006) Statement on Auditing Standard 45 Related Parties
- AUASB (2006) Auditing Standard ASA 550
- Black, G. (2003) *Students' Guide to Accounting and Financial Reporting Standards*, Essex, England: Pearson Education Limited
- Cuijpers, R., Buijink, W., Maijor, S. (2002) *Voluntary Adoption of Non-local GAAP in the EU: A Study of Determinants*, Research Memoranda 069, Maastricht: METEOR, Maastricht Research School of Economics of Technology and Organization
- Epstein, B.J. & Mirza, A.A. (2006) *Wiley IFRS 2006: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standard Set*, New York: John Wiley&Sons
- Handbook of International Auditing, Assurance and Ethics Pronouncements, (2007),
- Harding, F. (1998) „Corporate Credibility – Why a Harmonized Global Accountancy Framework Matters”, *International Accounting Standards Committee*,
- Ward, G. (2005) „Challenges and Recent Developments in the International Accountancy Profession”, *International Symposium in Antalya, Turkey*, p.1
- Ward, G. (2006) „The Future of the Accountancy Profession”, *International Federation of Accountants, SC International Annual Conference, Vienna, Austria*

Abstract

Auditing economic substance of transactions with related parties: auditor's position to influence direction of cross-border investments

Key words: auditing, economic substance, related parties, financial statements, disclosure

Globalization of world economy in 21st century, spreading interests of multinational companies has released economic borders and obstacles worldwide. Foundation and acquisition of almost every economic cell that creates value by few leaders of modern business, questions, conditions and terms of economic transactions between group members, their recording and presentation in front of the public worldwide.

Economic substance of transactions with related parties can't be considered only

as precondition for accurate and objective determination of local corporate tax liability, but prerequisite for true and fair view on financial performance and position of each reporting entity.

Auditors considering policies and procedures for identification, proper recording and disclosure of related party transactions increasing credibility in standalone financial statements, influence economic decisions of investors and lead investments towards greater global growth and welfare.

Proceduri specifice de control intern și auditarea acestora la firmele de investiții financiare

Prof.univ.dr. **Tatiana DĂNESCU** & drd. **Ovidiu SPĂTĂCEAN**

Cuvinte cheie: **control intern, riscuri, proceduri, raportări, eroare, fraudă**

Gradul de adecvare și calitatea raportărilor financiare întocmite și prezentate de către firmele de investiții financiare¹ sunt influențate în mod semnificativ de *existența* unui sistem de control intern fiabil, de *modul*

de concepere și implementare a acestuia, precum și de *eficiența operațională* verificată prin capacitatea de a preveni, detecta și corecta în timp util denaturările semnificative la nivelul situațiilor financiare și la nivelul declarațiilor conducerii și persoanelor însărcinate cu guvernanta corporativă.

Pentru emiterea unei opinii adecvate, este important ca auditorul să evalueze gradul de eficiență a sistemului de control intern al unei firme de investiții financiare, folosind proceduri specifice de evaluare a riscurilor, scop în care va planifica și efectua teste ale controalelor relevante.

1. Abordări generale privind sistemul de control intern

Într-o accepțiune generală, *sistemul de control intern*² face referire la ansamblul politicilor și procedurilor adoptate de conducerea unei entități în vederea realizării obiectivului de a asigura o gestionare riguroasă și eficientă a activității, incluzând respectarea politicilor manageriale, protejarea activelor, prevenirea și detectarea fraudelor și erorilor, acuratețea și exhaustivitatea înregistrărilor contabile și întocmirea în timp util a informațiilor financiare credibile. Controlul intern trebuie conceput și aplicat pentru a aborda riscurile care impiedică asupra asigurării gestionării

1 Sintagma face referire la intermediari autorizați de către Comisia Națională a Valorilor Mobiliare să presteze servicii de investiții financiare pe o piață reglementată de capital, potrivit Legii nr. 297/2004 privind piața de capital, cu completările și modificările ulterioare.

2 Glosar de termeni elaborat de Camera Auditorilor Financiar din România.

riguroase și eficiente a activității, fiind alcătuit din cinci componente:

- mediul de control;
- procesul de evaluare a riscului de către firmă;
- sistemul informațional;
- activitățile de control;
- monitorizarea controalelor.

Modelul de control intern reprezintă un mod global de a privi controlul într-o entitate, un „*mijloc de a înțelege elementele majore de control*”³, fiind constituit din definiția controlului, din criteriile de control și din modul de grupare a criteriilor de control. În strânsă relație cu sistemul de control intern al unei entități, literatura de specialitate recunoaște relevanța următoarelor modele de control intern:

a) Modelul COSO

Denumirea modelului vine de la denumirea Comitetului de Sponsorizare a Organizațiilor Comisiei Tredway (COSO), comitet constituit în SUA în anii 1980 la inițiativa senatorului Tredway, care a inițiat o cercetare în ceea ce privește controlul intern

Potrivit comitetului COSO, controlul intern este identificat cu răspunsul la întrebarea „*Ce se poate face pentru a deține un control cât mai bun asupra activităților?*”⁴. Prin urmare, nu înseamnă doar un sistem de inspecție sau de verificare, ci înseamnă un model de control, un cadru de control chemat să asambleze mijloace și practici întreprinse într-o entitate pentru atingerea obiectivelor în condiții de eficiență.

b) Modelul COCO

A fost elaborat în anul 1995 de către Institutul Canadian al Contabililor Autorizați, fiind alcătuit din aceleași elemente ca și modelul COSO, însă altfel grupate. Potrivit acestui model, responsabilitățile și atribuțiile din cadrul sistemului sunt realizate ca urmare a:

- înțelegerii scopului acestor atribuții (obiectivul care trebuie atins);
- capacității existente de informații, resurse (materiale și umane) și competențe;

- angajamentului entității de a-și realiza bine și la timp atribuțiile;
- monitorizării performanței entității și a mediului în care aceasta operează, pentru a asigura adaptarea la schimbări.

Potrivit acestui model, controlul intern îi permite fiecărei entități să fie fiabilă în atingerea obiectivelor, abordarea având în centrul atenției persoanele. Astfel, o persoană realizează o sarcină bazându-se pe înțelegerea scopului acelei sarcini (a obiectivului care trebuie atins) și pe capacitatea sa (adică pe informații, resurse, materiale, competențe).

O persoană, angajându-se să-și execute sarcina bine și la timp, trebuie să monitorizeze performanța, să supravegheze mediul extern pentru a-și îndeplini cât mai bine sarcina, pentru a identifica schimbările cerute. Aceasta se consideră a fi aplicabilă atât unei persoane, cât și unei echipe sau grup de lucru.

2. Importanța și obiectivele sistemului de control intern

Potrivit reglementărilor incidente pieței de capital⁵, în sarcina conducerii firmelor de investiții financiare este instituită obligația de a concepe, implementa și monitoriza un sistem de control intern, capabil să asigure *supravegherea modului de respectare a legislației și reglementărilor specifice* emise de către reglementator și alte entități ale pieței de capital, precum și *a procedurilor și politicilor interne de evaluare și administrare a riscurilor* financiare sau operaționale la care se expune activitatea desfășurată. Pentru conceperea sistemului de control intern la nivelul firmelor de investiții financiare, conducerea va lua în considerare natura, dimensiunea și complexitatea operațiunilor și tranzacțiilor derulate, precum și a serviciilor de investiții financiare prestate în cursul desfășurării normale a activității.

Conducerea firmelor de investiții financiare are obligația ca, în baza unor proceduri scrise, să identifice și să diminueze magnitudinea cu care se manifestă *riscurile inerente activităților și operațiunilor desfășurate*. Din această perspectivă se impun a fi avute în vedere cel puțin următoarele *obiective*:

3 Training Course – Level 2 – Belgian Banks Academy în corporation with Deloitte&Touche, pag.72

4 Jacques Renard – “Teoria și practica auditului intern”, MFP, pag. 120

5 Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 32/2006 privind serviciile de investiții financiare.

- monitorizarea și evaluarea în mod continuu a gradului de eficacitate și a modului de punere în aplicare a măsurilor și procedurilor de evaluare și administrare a riscurilor specifice activității desfășurate, precum și a măsurilor dispuse pentru rezolvarea oricăror situații de neîndeplinire sau îndeplinire deficitară a obligațiilor firmelor de investiții financiare;
- acordarea de consultanță și asistență persoanelor responsabile cu prestarea serviciilor și activităților de investiții, pentru respectarea cerințelor impuse de reglementările incidente pieței de capital;
- informarea angajaților și conducătorilor cu privire la regimul juridic aplicabil pieței de capital;
- prevenirea și propunerea măsurilor de remediere a oricărei situații de încălcare a legilor și reglementărilor în vigoare, incidente pieței de capital sau a procedurilor interne ale firmelor de investiții financiare de către angajații acesteia;
- asigurarea privind utilizarea exclusiv personală de către fiecare agent de bursă a codurilor de acces și a parolilor transmise de operatorul pieței de capital (Bursa de Valori București);
- raportarea către consiliul de administrație, conducători și auditori interni a situațiilor de încălcare a legislației, a reglementărilor în vigoare sau a procedurilor și politicilor interne.

Sub incidența gradului de diversificare a riscurilor la care se expun firmele de investiții financiare, precum și al complexității tranzacțiilor și operațiunilor derulate de către acestea, s-a instituit **funcția de control intern** realizată într-o structură organizatorică distinctă, respectiv compartimentul de control intern.

În strânsă corelație cu amploarea, natura, categoria, dimensiunea și complexitatea serviciilor și activităților desfășurate, anumitor firme de investiții financiare⁶ li se impune, prin reglementările aplicabile pieței de capital, să dezvolte și să mențină o **funcție distinctă de administrare a riscului**, care necesită din partea conducerii:

- stabilirea, implementarea și menținerea unor politici adecvate de administrare a riscului și proceduri care identifică riscurile aferente activităților desfășurate, a operațiunilor și sistemelor, inclusiv

stabilirea și evaluarea impactului financiar maxim al riscurilor potențiale pe care firma de investiții financiare îl poate suporta;

- adoptarea de proceduri, metode și mecanisme pentru administrarea riscurilor aferente activităților, operațiunilor și sistemelor firmei de investiții financiare în raport cu nivelul maxim suportat al riscurilor la care activitatea acesteia este expusă;
- monitorizarea gradului de eficacitate al politicilor și procedurilor de evaluare a riscurilor la care se supune activitatea firmei de investiții financiare, precum și evaluarea gradului de eficacitate al măsurilor luate de către conducerea firmei de investiții financiare pentru rezolvarea oricărei nereguli în raport cu politicile, procedurile, măsurile, metodele și mecanismele de evaluare a riscurilor.

3. Procedurile - instrumente de realizare a obiectivelor sistemului de control intern

Alături de celelalte componente ale controlului intern, activitățile de control luate individual sau în combinație cu altele trebuie să prevină, să detecteze și să corecteze denaturările semnificative în prezentările de informații. Potrivit standardelor de audit, activitățile de control sunt politicile și procedurile care susțin îndeplinirea obiectivelor firmei, care contracarează riscurile.

De aceea, atingerea obiectivelor care sunt în responsabilitatea conducerii și a persoanelor însărcinate cu governanța presupune conceperea, implementarea și supravegherea aplicării adecvate a unui set de proceduri care să răspundă eficient riscurilor asociate activității firmelor de investiții financiare, printre care cele mai relevante sunt:

3.1. Proceduri de preluare, transmitere și executare a ordinelor de bursă

- Preluarea ordinelor de cumpărare/vânzare, care se realizează numai de către agenți de servicii financiare autorizați de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, direct la sediul firmei de investiții financiare, cu respectarea strictă a cel puțin următoarelor activități:

⁶ Se regăsesc în această categorie firmele de investiții financiare care prestează toate categoriile de servicii de investiții financiare, potrivit art. 5 din Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, cu modificările și completările ulterioare, publicată în M.O. nr. 571/29.06.2004.

- contactarea agentului pentru servicii de investiții financiare de către client;
  - specificarea de către client a intențiilor și obiectivelor sale investiționale;
  - furnizarea către client a informațiilor relevante privind cotațiile instrumentelor financiare și nivelul de risc asociat investiției asumate;
  - verificarea de către agentul pentru servicii de investiții financiare dacă clientul îndeplinește condițiile de transmitere a ordinului;
  - completarea ordinului de tranzacționare de către agentul de servicii de investiții financiare;
  - citirea și semnarea ordinului de tranzacționare de către client.
- Transmiterea telefonică a unui ordin de bursă se poate face numai de clienții care au semnat în prealabil autorizația de transmitere telefonică a ordinelor;
  - La apelul telefonic prin care se solicită transmiterea unui ordin de bursă, agentul pentru servicii de investiții financiare trebuie să:
    - informeze clientul că transmiterea ordinului va fi înregistrată;
    - solicite clientului să transmită parola contului și caracterele alese de client la numerotarea contului, caractere ce pot face posibilă căutarea clientului în baza de date a firmei de investiții financiare;
    - verifice dacă parola este corectă și dacă clientul are dreptul să transmită ordine telefonice;
    - verifice dacă clientul deține instrumentele financiare necesare vânzării, respectiv dacă deține fondurile bănești necesare acoperirii tranzacției de cumpărare ;
    - preia ordinul exact și corect, în mod deosebit în ce privește tipul, cantitatea și prețul instrumentelor financiare care fac obiectul tranzacției;
    - verifice, la sfârșitul convorbirii, dacă ordinul a fost preluat corect și exact.
  - Executarea ordinelor de cumpărare/vânzare, care se va face respectându-se cu strictețe prioritățile de tip de cont, de preț și de timp, precizate în Codul Bursei de Valori București, în conformitate cu specificațiile exprese ale clientului, pentru obținerea celor mai bune rezultate în avantajul acestuia.

3.2. Proceduri pentru securitatea și controlul sistemelor informatice

Adoptarea unor măsuri tehnice și organizatorice adecvate pentru protejarea datelor cu caracter personal împotriva distrugerilor accidentale sau ilegale, a pierderii, a modificării, a dezvăluirii sau accesului neautorizat implică:

- Identificarea clienților pe bază de coduri pentru ca informațiile să fie accesibile numai agenților autorizați care tranzacționează pentru clienții respectivi, controlului intern și conducerii firmei de investiții financiare;
- Implementarea unui sistem „back-up” pentru o eventuală recuperare a datelor, în cazul distrugerii sau disfuncționalității sistemelor informatice;
- Protejarea prin antiviruși și sisteme „firewall” care își actualizează semnăturile la un interval regulat și scurt de timp, atât a stațiilor de lucru, cât și a serverelor care le deserveșc;
- Arhivarea periodică a informațiilor relevante pe suport optic, aceste arhive nefiind afectate în caz de calamitate;

- Listarea informațiilor legate de activitatea firmei de investiții financiare pe suport de hârtie;

Accesarea informațiilor relevante este restrânsă doar la acele persoane care folosesc aceste informații în activitatea lor curentă, respectiv:

- agenții pentru servicii de investiții financiare vor putea să acceseze numai informațiile referitoare la clienții lor;
- Departamentul de Tranzacționare va putea accesa numai informațiile referitoare la Raportul de Tranzacționare și Raportul de Compensare-Decontare pentru a urmări concordanța existentă între datele conținute de cele două rapoarte și ordinele de bursă inițiale introduse în sistemul de tranzacționare al Bursei de Valori București;
- Departamentul financiar-contabil va putea accesa toate datele privind evidența contabilă specifică și generală;
- Conducerea firmei de investiții financiare va putea accesa toate informațiile conținute de sistemul informatic;

- reprezentantul Compartimentului de Control Intern - în scopul îndeplinirii atribuțiilor care îi revin - va avea acces la toate informațiile conținute de sistemul informatic.

3.3. Proceduri privind mecanismele de control intern

Procedurile de control intern vizează activitățile pe care le efectuează reprezentantul Compartimentului de control intern, activități care constau în cele prezentate mai jos, dar fără a se limita la acestea:

- verificarea zilnică a activității desfășurate de personalul de tranzacționare autorizat, respectiv a ordinelor executate, a modului și corectitudinii executării lor, în funcție de criteriile de prioritate: timp, preț și tipul contului;
- verificarea întocmirii evidenței ordinelor și a completării dosarului clientului;
- verificarea modului de încadrare a clientului în categoriile specifice, respectiv „instituțional”, „insider” sau „contraparte eligibilă”, identificarea și administrarea eventualelor conflicte de interese;
- verificarea operațiunilor de „back-office”, atât sub aspectul evidențelor contabile, cât și al evidenței conturilor de investiții sau de numerar, pe baza extraselor de cont și a rapoartelor primite de la operatorul de piață;
- întocmirea de proceduri interne de lucru referitoare la relațiile cu clienții, la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării operațiunilor de terorism prin piața de capital, la respectarea confidențialității informațiilor despre clienți și despre operațiunile lor, cu excepția cazurilor speciale prevăzute de lege, la prevenirea apariției conflictelor de interes și modul de lucru în cazul apariției acestuia.

3.4. Proceduri pentru evaluarea și administrarea riscurilor

Dereglementarea generată de procesul globalizare al piețelor financiare amplifică gradul de incertitudine în toate tranzacțiile și operațiunile desfășurate de către firmele de investiții financiare. Procesul fiind inexorabil, pentru a nu periclitiza operațiunile de tranzacționare și decontare și a nu induce riscuri sistemice față de sistemul de tranzacționare, operatorul de piață și față de alți intermediari, care pot genera neîncredere în mecanismele de funcționare ale pieței de capital, se impune cu necesitate elaborarea și adoptarea de proceduri precum:

- identificarea și monitorizarea surselor de riscuri financiare și operaționale;
- instituirea unor măsuri de neexecutare a ordinelor clienților care nu au creditat contul cu numerarul aferent ordinelor de cumpărare a instrumentelor financiare;
- menținerea fondurilor clienților numai în conturi bancare special dedicate acestora, asigurând respectarea principiului separației fondurilor clienților de fondurile proprii ale firmei de investiții;
- diversificarea portofoliilor de instrumente financiare deținute de clienții firmei de investiții financiare sau de către firma însăși, de așa manieră încât riscul asociat acestora să se reducă și să corespundă profilului investițional specific și caracteristicilor pieței din perioada respectivă.

3.5. Proceduri pentru evitarea conflictului de interese

Se consideră conflict de interese dacă, în situația recomandării unei decizii de investiții, există cel puțin una din următoarele situații, despre care clientul trebuie să fie informat, după caz:

- firma de investiții financiare este formator de piață (engl. «market-maker») pentru instrumentul financiar recomandat;
- firma de investiții financiare și/sau unul dintre administratorii, conducătorii, acționarii semnificativi, directorii, agenții pentru servicii de investiții financiare sau agenții delegați au dețineri mai mari de 5% din instrumentul financiar recomandat, ori dețin opțiuni, drepturi sau warrante pentru a cumpăra același procent din instrumentul financiar recomandat;
- firma de investiții financiare a participat în ultimii doi ani la o ofertă publică pentru instrumentul financiar recomandat.

Prin separarea funcțiilor de execuție, de control și de conducere, firma de investiții financiare va asigura identificarea conflictelor de interese și soluționarea lor, precum și informarea clienților, respectiv obținerea acordului acestora pentru operațiuni unde se afla în conflicte de interese.

Referitor la gestionarea situațiilor de conflicte de interese, se impun instituirea și respectarea cel puțin a următoarelor proceduri:

- separarea activității firmei de investiții financiare pe departamente de specialitate, astfel încât să se

asigure păstrarea confidențialității oricărei informații despre care personalul implicat ia cunoștință în cursul activității (în special a informațiilor care nu au devenit încă publice și care ar putea influența prețul de tranzacționare pe piață);

- interdicția privind utilizarea informațiilor confidențiale provenind de la client, în legătură cu tranzacțiile efectuate de către firma de investiții financiare în contul propriu, în contul persoanelor relevante sau în contul unor terți ori clienți interesați;
- evitarea îndeplinirii de către aceeași persoană a unor atribuții care pot avea ca rezultat erori greu de detectat sau activități care pot fi susceptibile de erori sau fraude și care expun la risc firma de investiții financiare sau clienții acesteia, prin delimitarea clară a atribuțiilor și responsabilităților aferente;
- anunțarea, de îndată, de către agentul autorizat a conducerii firmei de investiții financiare și a Compartimentului de control intern, în cazul identificării oricărui conflict de interese, în vederea gestionării acestei situații, astfel încât să se asigure respectarea în primul rând a intereselor clientului;
- abținerea agentului de bursă de la prestarea oricărui serviciu de investiții financiare în contul clientului fără acordul scris și în prealabil al acestuia.

3.6. Proceduri pentru evidența instrumentelor financiare și a fondurilor clienților

Potrivit reglementărilor specifice, firmele de investiții financiare sunt obligate să evidențieze distinct, în sistemul contabil, sumele primite de la clienți și să utilizeze în banca de decontare un cont în nume propriu și un cont în numele clienților. De asemenea, instrumentele financiare ale clienților vor fi evidențiate în conturi separate de cele ale firmei de investiții financiare.

Pentru a asigura o evidență riguroasă a activelor clienților, o firmă de investiții financiare este obligată să respecte, în permanență, următoarele:

- păstrarea în siguranță a instrumentelor financiare pe care le are în custodie;
- interdicția de a face uz de instrumentele financiare pe care le are în custodie sau de drepturile care decurg din acestea și de a transfera aceste instrumente financiare fără acordul expres al deținătorilor;

- returnarea în favoarea clienților și la solicitarea acestora a instrumentelor financiare și a fondurilor bănești încredințate.

În vederea protejării fondurilor bănești și a instrumentelor financiare deținute în numele și pe contul clienților, conducerea firmelor de investiții financiare supraveghează respectarea anumitor proceduri interne, printre care:

- separarea instrumentelor financiare aparținând investitorilor de cele aparținând firmei de investiții financiare, în scopul protejării drepturilor lor de proprietate, în special în situația insolvenței acesteia, precum și împotriva folosirii acestor instrumente financiare de către firma de investiții financiare, în tranzacțiile pe cont propriu, în afara situației în care investitorii consimt în mod expres acest lucru;
- păstrarea înregistrărilor tranzacțiilor desfășurate pe suport documentar și informatic, pentru a permite firmei de investiții financiare și organismului de reglementare și supraveghere verificarea respectării regulilor prudențiale, a regulilor de conduită în afaceri, precum și a altor cerințe legale;
- procesarea electronică a datelor, asigurând respectarea măsurilor administrative de siguranță a sistemului informatic și facilitând aplicarea unor mecanisme adecvate de control intern al datelor procesate;
- păstrarea și evidențierea informațiilor cu privire la istoricul mișcărilor de numerar și instrumente financiare aparținând clienților;
- interzicerea acoperirii obligațiilor care rezultă din tranzacțiile efectuate de firma de investiții financiare în contul propriu și/sau contul persoanelor relevante, folosind activele clienților fără acordul prealabil al acestora.

Nota autorilor: Subiectul prezentului articol deschide discuția asupra sistemului de control intern asupra căruia auditorul intern și auditorul financiar trebuie să planifice și să aplice proceduri de auditare specifice pentru a constata dacă sistemul de control intern este adecvat și asigură atât realizarea obiectivelor managementului, cât și fidelitatea informațiilor financiare. Dezbateri asupra eficienței sistemului de control intern în ceea ce privește adoptarea și aplicarea procedurilor specifice acestuia, cât și auditarea acestuia vor constitui obiectul unui studiu viitor.

Bibliografie

- Training Course – Level 2 – Belgian Banks Academy in corporation with Deloitte&Touche;
- Jacques Renard – Theorie et pratique de l'audit interne, Editions d'Organisation, Paris, France, 2002;
- Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, cu modificările și completările ulterioare, publicată în M.O. nr. 571/29.06.2004;
- Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 32/2006 privind serviciile de investiții financiare;
- Regulamentul CNVM nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare;
- Regulamentul CNVM nr. 9/2004 privind adecvarea capitalului societăților de servicii de investiții financiare;
- Instrucțiunea CNVM nr. 12/2005 privind determinarea, reținerea și virarea impozitului pe câștigul de capital rezultat din transferul titlurilor de valoare obținut de persoanele fizice modificată prin Instrucțiunea CNVM nr.7/2006;
- Camera Auditorilor Financiar din România: „Audit Financiar 2006. Standarde. Codul etic”, Editura IRECSON, București, 2007.

Abstract

Specific procedures of the internal control and its auditing in the financial investments companies (I)

Key words: **internal control, risksm procedures, reporting, error, fraud**

The adequacy and the quality of the financial statements prepared and presented by the financial investments companies are largely influenced by the existence of reliable internal control, by its design and implementation and also by its operational effectiveness checked by its capacity to prevent, detect and correct in due time the material misstatements in the financial statements and in the management and of those in charge with the governance.

In order to issue an appropriate opinion, it is important to assess the internal control system effectiveness, using specific procedures for risk assessment, and for this purpose he/she plan and perform tests of the relevant controls.

Auditul intern în entitățile publice din România în contextul integrării europene

Drd. Cristina Nicoleta DINU

Cuvinte cheie:
entitate publică,
independență funcțională,
responsabilități, consiliere,
încredere, comunicare,
calificare profesională.

Auditul intern, ca funcție nouă, este impus entităților publice din țara noastră, ca o necesitate de aliniere a controlului financiar public la standardele de funcționare și calitate acceptate pe plan european. Prin semnarea Capitolului 28 „Controlul financiar” al Acordului de aderare, România, ca stat ce aspira la statutul de membru al Uniunii Europene, și-a asumat obligația de a respecta acquis-ul comunitar în domeniul finanțelor publice și al controlului financiar, ale cărui elemente esențiale sunt controlul financiar, auditul intern și auditul financiar. Drept pentru care, începând cu anul 2002, au fost aduse o serie de îmbunătățiri cadrului legislativ românesc în materie de control financiar și audit.

Primul pas decisiv a fost făcut odată cu apariția legii privind auditul public intern la entitățile publice, respectiv a Legii nr.672/2002, care a definit pentru prima oară în România termeni precum auditul intern, controlul intern și controlul financiar public intern, după cum urmează:

„ a) *audit public intern - activitatea funcțional independentă și obiectivă, care dă asigurări și consiliere conducerii pentru buna administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice; ajută entitatea publică să își îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestiunea riscului, a controlului și a proceselor de administrare;*

b) *control intern - ansamblul formelor de control exercitate la nivelul entității publice, inclusiv auditul intern, stabilite de conducere în concordanță cu obiectivele acesteia și cu reglementările legale, în vederea asigurării administrării fondurilor în mod economic, eficient și eficace; include, de asemenea, structurile organizatorice, metodele și procedurile;*

c) *control financiar public intern - întregul sistem de control intern din sectorul public, format din sistemele de control ale entităților publice, ale altor structuri abilitate de Guvern și dintr-o unitate centrală care este responsabilă de armonizarea și implementarea principiilor și standardelor de control și audit;”*

Aceste definiții, conțin pentru neinițiați contradicții semantice, care

au permis o interpretare mai mult decât subiectivă a celor două forme de control - auditul intern și, respectiv, controlul intern - de către unii dintre managerii instituțiilor publice care au dorit o gestionare economicoasă a banului public, pe care nu au vrut să-l risipească pe două structuri distincte, de audit intern și de control intern și au procedat fie la transformarea vechilor compartimente de control în compartimente de audit, fie au desființat compartimentele de control propriu - care s-a rezumat doar la controlul financiar preventiv, fără a se mai asigura o verificare post-operatorie, (ex-post) decât prin compartimentele de audit - și au înființat structurile de audit intern în directă lor subordonare, separat de orice altă structură operativă, așa cum a fost impus de prevederile legale.

Auditul intern – este o activitate organizată independent în cadrul unei instituții publice, care constă în efectuarea de verificări, inspecții, analize ale sistemului propriu de control în scopul evaluării gradului în care acesta asigură îndeplinirea obiectivelor entității publice și utilizarea resurselor financiare în mod eficace și eficient și pentru a comunica conducerii constatările făcute, eventualele deficiențe și nereguli și a propune măsuri pentru corectarea acestora și îmbunătățirea rezultatelor.

Regulamentul nr. 1605 al Consiliului din 25 iunie 2002 cu privire la Regulamentul Financiar aplicabil bugetului general al Comunității Europene reglementează la articolele 85-87 noțiunea de **auditor intern**. Astfel, fiecare instituție își va stabili o structură de audit intern care trebuie să respecte și să aplice standardele internaționale

de audit intern. Auditorul intern este numit de managerul entității (instituției), răspunde în fața acestuia pentru verificarea corespunzătoare a sistemelor și procedurilor de execuție bugetară.

Regulamentul stabilește anumite incompatibilități pentru auditorul intern, care nu poate fi responsabil cu autorizarea operațiunilor sau ofițer de cont.

Auditul intern – este o activitate organizată independent în cadrul unei instituții publice, care constă în efectuarea de verificări, inspecții, analize ale sistemului propriu de control în scopul evaluării gradului în care acesta asigură îndeplinirea obiectivelor entității publice și utilizarea resurselor financiare în mod eficace și eficient

---

Dintre responsabilitățile auditorilor, regulamentul menționează:

- avizarea conducerii cu privire la riscuri;
- emiterea de opinii independente cu privire la calitatea și fiabilitatea sistemelor financiare - contabile, informatice, de management și control al fondurilor publice;
- formulează recomandări în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor de implementare a operațiunilor de management financiar.

- evaluarea conformității și eficienței sistemelor de management intern și de performanță al departamentelor în implementarea politicilor, programelor și acțiunilor prin referire la riscurile asociate lor;
- evaluarea conformității și calității sistemelor de control și audit intern aplicabile fiecărei operațiuni de execuție bugetară.

În exercitarea atribuțiilor sale, auditorul intern se bucură de acces nelimitat la toate informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale. La sfârșitul evaluării, auditorul va întocmi un raport care va conține rezultatele auditului și recomandările sale pentru entitatea audiată, iar ca un document de sinteză și de comunicare de ansamblu, referindu-se la totalitatea misiunilor sale, precum și la cele mai semnificative aspecte și mai importante recomandări, auditorul întocmește un Raport anual de audit intern, pe care îl va prezenta conducerii, insistând asupra numărului și tipul misiunilor de audit intern realizate, a recomandărilor emise, precum și a măsurilor dispuse de conducerea instituției.

Recomandarea auditorului are pentru entitatea audiată, în momentul emiterii, un caracter facultativ, orientativ, opțional, nefiind obligatorie și neproducând efecte juridice și organizatorice. Dar odată ajunsă în sfera managerială, are aptitudinea de a fi transpusă în măsuri dispuse de conducătorul instituției pentru a fi aduse la îndeplinire de către managementul de nivel inferior (subordonat lui). Și astfel, produce efecte juridice administrative și organizatorice în mod indirect, fiind sursa de inspirație și de determinare a deciziei celui pe care îl servește în mod pri-

oritar - managementul de vârf al organizației publice.

În funcție de specificul său, mărime, putere financiară, viziune managerială asupra funcției de control, fiecare instituție își stabilește propriul regulament și auditul intern la care dorește să aibă acces, asigurându-i auditorului independența organizațională totală pentru îndeplinirea corespunzătoare a responsabilităților sale.

Principala abatere de la independența organizațională constatată în primii ani de organizare și evoluție a auditului intern public în România, constă în desființarea formelor de control de gestiune și a altor forme de control financiar ulterior intern în multe dintre instituțiile publice, astfel că, în momentul în care se detectează indicii despre probabilitatea producerii unor prejudicii și abateri, auditorul intern realizează efectiv aceste controale, verificări, inspecție, investigație, ocupându-se de această formă de control pentru care nu mai există structură operațională care să o realizeze efectiv.

Abaterea de la standardul de independență a funcției, ca urmare a respectării unor dispoziții emise de conducătorul entității publice cărui îi este direct subordonat, este, așadar, consecința organizațională a modului cum managerul a decis asupra funcționării sistemelor de control și nu actul deliberat al auditorilor care își încalcă un standard al profesiei lor, dar știrbirea independenței este de natură a face și mai greu de acceptat auditul ca funcție nouă și de a îngreuna procesul de înțelegere al acesteia.

Următorul pas în evoluția auditului intern public a fost apariția legislației secundare în domeniu, respectiv a normelor metodologice generale privind exercitarea activi-

tății de audit public intern, în ianuarie 2003, precum și a codului etic al auditorului intern, care au desăvârșit suportul metodologic al acestei activități și profesii noi pentru cele mai multe entități publice.

Toate aceste eforturi de elaborare și implementare a cadrului legal și metodologic al auditului intern au intervenit într-un moment în care controlul intern în România ajunsese să fie extrem de slăbit, consecințele neîntârziind să apară. Pierderile de valoare economică suportate de majoritatea entităților publice românești au fost atât de mari încât au antrenat un tăvălug dezastruos în planul social, creșteri alarmante de prețuri, lipsă de performanță economică atât pe plan intern, cât și pe plan extern, rate ridicate ale șomajului de lungă durată, toate în contextul în care activitățile de control intern au fost menținute la o formă anemică și timidă, exercitându-se asupra unor gestiuni gen casierie sau depozite.

Lipsa de performanță s-a regăsit și în sfera instituțiilor publice, care au suferit de aceeași insuficiență a controlului intern, afectate fiind obiectivele majore sociale ale bugetelor publice, văduvite de importante fonduri care ar fi fost utile unor domenii sociale sensibile: învățământ, cercetare, cultură, sănătate, asistență socială.

Un document al Comisiei Europene premergător aderării României la Uniunea Europeană, respectiv **Raportul Comisiei Europene pe anul 2001**, la pagina 95 afirma: „capacitatea administrativă în ceea ce privește Controlul Financiar Intern rămâne în continuare insuficientă, atât ca număr de personal, cât și ca pregătire”, iar în ceea ce privește administrația locală, ceea ce căreia, prin creșterea autonomiei

locale i se rezervă un rol tot mai important în gestionarea unui volum însemnat de fonduri publice, același document sintetiza:

„În general, capacitatea administrativă sau financiară a administrației locale nu este încă suficient dezvoltată pentru a face față procesului de descentralizare a competențelor. În multe entități locale acest fapt a avut ca rezultat o administrare greoaie și, în unele cazuri, a condus chiar la o gestionare inadecvată a fondurilor - iar aceste neajunsuri trebuie remediate urgent, pentru ca procesul de descentralizare să poată fi pus în practică cu succes.”

Genul de activitate care are menirea să contribuie la întărirea capacității administrative a unei entități publice este chiar activitatea de audit intern, care sprijină managerul în special pe linia de perfecționare a controalelor interne, ca funcție manageriale, iar auditul intern capacitează aceste valențe nu numai prin monitorizarea și evaluarea profesionistă și obiectivă a proceselor interne, plecând de la o abordare sistematică a riscurilor care planează asupra acestora, ci și printr-o activitate de consiliere permanentă a managerilor. Acest lucru face ca auditorul să fie într-o relație specială cu acesta, bazată pe încredere și comunicare eficientă, subordonarea fiind pur formală, relația de consiliere presupunând apropierea de nivelul managementului de vârf.

Impus de Uniunea Europeană, auditul intern, ca formă a controlului intern care asigură creșterea calității acestuia, s-a edificat de la centru la periferia sistemului public, și de sus în jos. Ca fenomen, este invers celui din construcție, unde se începe cu fundația structurilor superioare, fenomenul de imple-

mentare și edificare a auditului public intern în România fiind cel de creare a nucleului coordonator, metodologic, a suprastructurii, care a trasat și conturat pentru verigile inferioare (dar nu și mai puțin importante) primele căi practice de evoluție și implementare a auditului intern public, ca funcție nouă.

Se vorbește de arhitectura sistemului de audit public intern din țara noastră, de fapt descriindu-se nivelurile de organizare a acestuia.

- **U.C.A.A.P.I. - Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul public Intern** - este o structură distinctă în cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor în directă subordonare a ministrului, constituită din compartimente speciale, având drept atribuții: coordonarea, evaluarea, monitorizarea, sinteza în domeniul activității de audit public intern la nivel național și care *poate să efectueze și misiuni de audit public intern* de interes național, cu implicații multisectoriale.
- **C.A.P.I.- Comitetul pentru Audit Public Intern** – organism cu caracter consultativ, format din 11 membrii, specialiști din afara Ministerului Economiei și Finanțelor, sprijină UCAAPI în definirea strategiei și îmbunătățirea activității de audit public intern.

Aceste două structuri, care sunt de natura *suprastructurilor* de audit public intern, au avut un rol de deschizătoare de drumuri pentru structurile de bază ale auditului public intern, respectiv **compartimentele de audit public intern**, care nu în mod obligatoriu trebuie să fie denumite și organizate doar sub formă de compartimente, ci pot îmbrăca orice formă organiza-

torică, servicii, direcții, departamente. Esențial este că ele trebuie să fie alcătuite din *specialiști* numiți *auditori interni*, a căror recunoaștere nu trebuie să fie doar formală, ca urmare a încadrării pe acest post, prin semnarea unui angajament de tip contract de muncă, deci având caracter de subordonat al celui ce a decis să apeleze la serviciile lui, în cadrul unui serviciu-compartiment, pe care îl creează de cele mai multe ori ca urmare a existenței unui text de lege.

Recunoașterea trebuie să se oficializeze precum în orice altă profesie, prin **certificarea profesională a cunoștințelor și aptitudinilor celor care profesază ca auditori interni**, conferindu-le acestora mai multă prestanță în ochii celor care îi solicită în misiunile specifice.

Veriga care trebuie să se consolideze și să evolueze este structura de audit public intern de la nivelul fiecărei entități publice. La acest nivel este importantă resursa umană, calitatea ei profesională, morală, dar nu în ultimul rând logistica care i se pune la dispoziție și, bineînțeles, relația cu managerul, relație care trebuie să fie optimă prin poziționarea corectă a auditului intern în cadrul entității publice respective.

Evoluția auditului public intern în România începe propriu-zis cu anul 2004, când structurile de audit intern înființate și care activau deja au avut la dispoziție cadrul metodologic formulat de Ministerul Economiei și Finanțelor, și o putem aprecia luând în considerație o serie de indicatori cantitativi. La sfârșitul anului 2004 s-a constatat că, la nivelul instituțiilor publice centrale existente - respectiv **53 de instituții publice centrale**, erau constituite efectiv structuri de audit public intern, ceea ce

reprezenta o proporție de **100%**, în timp ce la nivelul instituțiilor publice aflate în coordonarea/subordinea sau sub autoritatea acestora – în număr de **2.319** unități/entități – activitatea de audit intern se iniția într-un cadru organizatoriu propriu, la un număr de **1.730** de unități (**75%**). Proporția se îmbunătățește ușor în 2005, ridicându-se la **76%**.

Pentru administrația publică locală, din totalul de **2.914 entități publice existente** în anul 2004, aveau obligația legală de organiza propriile structuri de audit public intern un număr de **2.847 de unități**. Dar din cauza dificultăților mai mari cu care se confruntă administrația locală au înființat structuri de audit public intern doar **674 instituții publice** ale administrației publice locale, ceea ce reprezintă **24%** din totalul existent, iar în anul 2005 situația auditului public intern nu a evoluat spectaculos, pentru că din totalul de **2.556** instituții publice existente, doar la un număr de **679 de unități (27%)** ființau structuri de audit public intern, dar marea majoritate a acestora aveau prevăzute un număr insuficient de posturi de auditori interni, unul sau două, din care multe nu erau încă ocupate.

Majoritatea structurilor de audit public intern constituite, respectiv **94%**, au fost organizate în conformitate cu prevederile legale în materie, distinct de alte structuri de control intern, fiind poziționat în directă subordonare a celui mai înalt nivel de management, în schema organizatorică fiind relevată în felul acesta independența auditorilor în raport cu celelalte niveluri de management din cadrul instituției.

Pe lângă structurile proprii de audit intern, care au asigurat funcția de audit intern pentru aproximativ **51% din totalul entităților publice** (centrale și locale), în anul 2005 se constată că **49% din entitățile publice au apelat la resurse atrase**, respectiv **45% au beneficiat de activitatea desfășurată de structurile de audit intern al entităților coordonatoare**, **3% au apelat la capacitățile de audit public intern ale diverselor structuri specializate din cadrul Ministerului Finanțelor Publice**, iar **1% au contractat serviciile de audit intern de la prestatori-furnizori independenți**.

Structurile proprii de audit intern care s-au înființat și activat în anul 2005 au respectat **principiul de subordonare exclusivă față de conducătorul entității publice** respective, deci subordonarea directă și exclusivă față de cel mai înalt nivel de management, asigurându-se astfel premisele respectării standardului de independență al funcției, independență funcțională și operațională, necesar exercitării eficiente a unei evaluări obiective a proceselor de control intern și a operațiilor economico-financiare, pentru o reală detectare a disfuncționalităților, constatare a acestora, comunicare eficientă, formulare de recomandări adecvate și soluționării aspectelor remarcate și identificate fie ca „probleme”, fie ca „iregularități”.

Deși s-a respectat acest standard, din organigramele comunicate se constată că activitatea de audit se exercită în unele cazuri prin simple „Compartimente de audit intern”, care, datorită ierarhizării realizată prin organigramă, sunt dispuse pe paliere inferioare, ceea ce **crează impresia de lipsă de importanță a funcției, comparativ cu alte funcții**

gen: financiar-contabilă, dezvoltare, administrarea diverselor resurse publice fie bugetare, umane, fie de patrimoniu, fie de administrare al unui domeniu distinct, gen urbanism, protecție socială; mai mult, la această falsă impresie contribuie și slaba reprezentare a responsabilului funcției de audit intern, care de cele mai multe ori este fie doar șef de birou sau șef de

---

Structurile proprii de audit intern au respectat principiul de subordonare exclusivă față de conducătorul entității publice, deci subordonarea directă și exclusivă față de cel mai înalt nivel de management, asigurându-se astfel respectarea standardului de independență al funcției, independență funcțională și operațională

---

compartiment, dar care evaluează, constată și identifică probleme, iregularități și formulează recomandări conducătorilor unor structuri mari ca număr de personal, operații și buget, conducători care, ierarhic ocupă poziții mai înalte în organigrame, chiar dacă nu își exercită autoritatea asupra structurii de audit.

Oamenii, persoanele sunt sensibile la **indicatorii de statut în cadrul organizației, o poziție de director de audit intern pentru cel ce ocupă funcția de responsabil cu această**

activitate este de natură a consolida funcția și de a-i conferi mai multă eficiență prin autoritatea reflectată de poziția din cadrul organizatoric. Oamenii sunt sensibili la ierarhii și la importanța deținută de cineva într-o organizație, prin urmare vor fi mai coopezanți și mai receptivi la recomandări, decât în cazul unei persoane ce deține aparent o funcție de execuție sau de responsabil de rang 2 sau 3, pe care vor fi tentați să o ignore sau să o desconsidere.

După aproape trei ani de activitate de audit intern public în România, în contextul în care multe structuri de audit public intern au fost evaluate de structura abilitată, respectiv UCAAPI, care a apreciat în general că cea mai mare parte a acestora au fost în stadiul de „funcțional” și cu remarcă de „îmbunătățit”, sub aspectul competenței auditorilor interni înseamnă că se afirmă o premisă de evaluare pozitivă pentru un minim de perioadă de experiență practică pentru aceștia.

Un prim pas spre începerea unui proces de certificare a auditorilor interni publici a fost făcut, deoarece s-a acumulat un minim de experiență practică pentru cei care activează în această profesie și care pentru a câștiga în independență trebuie să beneficieze de un proces de atestare a cunoștințelor, abilităților și competențelor lor profesionale, pentru a putea depăși stadiul de **auditor public intern numit** prin actul administrativ al managerului care va apela la prestațiile sale de audit intern, la acela de **auditor intern ale cărui competențe și cunoștințe au fost probate în mod oficial și independent de un organism profesional sau organism public competent**. Certificarea auditorului intern pu-

blic echivalează cu o emancipare a profesiei și, totodată, o consolidare a prestanței funcției de audit intern în sfera organizațiilor publice.

Cel mai semnificativ progres semnalat prin cele două rapoarte ale UCAAPI a fost îmbunătățirea percepției auditului intern ca funcție utilă și cu vocație de îmbunătățire a proceselor de control intern și manageriale și de consolidare a capacității administrative a resurselor publice.

Percepția pozitivă se datorează efectului benefic al recomandărilor formulate de auditorii interni în rapoartele întocmite, recomandări implementate și însușite de structurile auditate, dar mai ale accentuării procesului de conștientizare și sensibilizare a managementului vizavi de exercitarea în cadrul organizațiilor publice a unei activități și funcții noi, pe care are obligația de a o susține.

Bibliografie

- Standardul Internațional de Audit 240
- Burcea Magdalena, Tănase Ion „Controlul intern la entitățile publice” Editura University Press
- Jacque Renard „Auditul intern –teorie și practică”- 2001, MFP- Fonduri Phare
- Legea nr.672/2002 privind auditul public intern
- O.M.F.P.nr.38 din 15.01.2003, de aprobare a Normele generale privind exercitarea activității de audit public intern
- Regulamentul nr.1605 Financiar al Consiliul Europei aplicabil bugetului general al Uniunii Europene
- Raportul anual privind activitatea de audit public intern pe anul 2004, publicat de U.C.A.A.P.I. din cadrul M.F.P.
- Raport anual privind activitatea de audit public intern în anul 2005, publicat de U.C.A.A.P.I.
- Raport de audit privind evaluarea activității de audit public intern din cadrul ...agentului economic „C” pe anul 2005
- Raport privind activitatea desfășurată de D.A..P.I. și structurile de audit public intern din cadrul entității din domeniul asigurărilor sociale de sănătate în anul 2006
- Ghiță Marcel – „Auditul intern”, București - Editura economică 2004
- Standardele internaționale de audit intern
- Normele profesionale de audit intern
- Rapoartele Publice al Curții de Conturi a României pe anii 2001, 2002, 2003, 2004, 2005

Abstract

Internal audit in the public interest entities in Romania in the context of the European integration

Key words: public interest entity, functional independence, responsibilities, advising, trust, communication, professional qualification

The architecture of the public internal audit in our country is characterized by an over structure (represented by U.C.A.A.P.I. and C.A.P.I.), able to ensure the coordination, assessment, monitoring, and synthesis of the public internal audit, at the same time with defining the strategy and improvement of this activity, this having a pioneer role for what represents the basics of the internal public

audit, namely the public internal audit departments.

These should not compulsorily be named and organized only as departments, but can be also services, divisions, compartments - but in essence should be filled with specialists, internal auditors, whose recognition should not be only formal, but also public because the first is the consequence of being hired for this job

based on a labor contract (being subordinated to those whom decided to hire him/her in a department/service which has been created based on the provisions of a law which force the entity to have internal audit departments and to develop the internal control in the direction of establishing a professional structure to objectively assess and monitor it), and the second one in a true confirmation of the value and professional competence of these specialists performing these activities. The recognition should be made based on the professional certification of the knowledge and skills of those who works as internal auditors in the public sector, conferring them more importance and value within the organizations where they have performed for 2 - 3 years internal audit activities.

The link which has to consolidate and to develop the public internal audit system in Romania is the internal audit structure within every public entity and consequently the internal auditor.

Cadrul general al raportărilor financiare.

Prezent și perspective (I)

Prof. univ. dr. **Maria MANOLESCU**
Academia de Studii Economice din București

Lector univ. drd. **Aureliana GETA ROMAN**

Cuvinte cheie: raportare financiară, reglementare contabilă, normalizare contabilă, conformitate, situații financiare.

Aspecte de ordin general privind raportarea financiară

Din punct de vedere al nivelului de reglementare contabilă, putem afirma, fără a greși, că România este perfect conformă cu cerințele europene în domeniul raportării financiare, în calitate de țară recent devenită stat membru al Uniunii Europene. Astfel, Reglementările contabile conforme cu directivele europene (aprobate prin OMFP 1752/2005, apoi modificate și completate prin OMFP 2001/2006) asigură

cadrul general de raportare în strictă corelare cu cerințele directivei europene în domeniu.

Considerăm relevantă, din acest punct de vedere, evaluarea Directoratului General – Piața Internă din cadrul Comisiei Europene cu privire la Reglementările contabile conforme cu directivele europene, aprobate prin OMFP nr.1752/2005, prin care evidențiază calitatea înaltă a lucrării elaborate de legiuitorii din România în ceea ce privește procesul de transpunere a directivei domeniului (Directiva a patra și Directiva a șaptea).

În cazul entităților care trebuie să se conformeze și unor directive europene specifice sectorului de activitate (instituții de credit, societăți de asigurare-reasigurare, entități reglementate și supravegheate de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare - CNVM), reglementările contabile specifice au fost dezvoltate corespunzător pentru a răspunde cerințelor speciale. Pe de altă parte, pentru entitățile ale căror valori mobiliare sunt tranzacționate pe piețe reglementate și întocmesc situații financiare consolidate au fost preluate corespunzător cerințele Regulamentului Comisiei Europene nr. 1606/2002, astfel că în România, de la 1 ianuarie 2007, este obligatorie aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) la întocmirea de către acestea a situațiilor financiare consolidate.

Obiectivul primordial de acum încolo, atât pentru autoritățile de reglementare (Ministerul Economiei și Finanțelor, Banca Națională a României, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, Comisia de Supraveghere a Sistemelor de Pensii Private), cât și pentru Consiliul Contabilității și Raportărilor Financiare – care va intra într-un profund proces de organizare și dezvoltare - precum și pentru profesiile reglementate, respectiv Camera Auditorilor Financiară din România și Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, trebuie să fie calitatea raportărilor contabile și anume relevanța și credibilitatea acestora.

În cadrul seminarului REPARIS-2006, care a avut loc la Viena în luna martie a anului 2006 sub organizarea Băncii Mondiale și a Comisiei Europene, nevoia de raportări financiare relevante și credibile, care să fie disponibile publicului interesat, a fost foarte bine și clar pusă în evidență. Iată numai câteva din motivele invocate:

- pentru a reduce riscul investițional;
- pentru a proteja interesele economice ale tuturor utilizatorilor interesați;
- pentru a îmbunătăți alocarea resurselor;

- pentru faptul că informația publică asigură supravegherea managerilor de către acționari;
- și, nu în ultimul rând, pentru că protecția este asigurată tuturor celor interesați prin cunoașterea realității.

Iată care a fost răspunsul la întrebarea: „*De ce este nevoie ca răspunderea privind reglementarea raportării financiare să revină guvernelor?*” Fără a face o ierarhizare a motivelor invocate, apreciem că cel puțin următoarele justifică pe deplin cerința, și anume:

- informațiile negative, de regulă, nu se publică din proprie inițiativă;
- se resimte tot mai mult nevoia de standardizare a raportărilor financiare în scopuri publice;
- contextul globalizării impune cerințe unitare privind raportarea financiară.

Pornind de la faptul că raportările financiare nu sunt un scop în sine, esențială fiind ajungerea informației la publicul interesat, procesul publicării trebuie să fie precedat de parcurgerea tuturor etapelor legale privind elaborarea și aprobarea situațiilor financiare și să antreneze asumarea răspunderii celor în drept (contabili, manageri, administratori, auditori etc.).

Apreciem că recente modificări ale legislației naționale privind societățile comerciale, precum și propunerile de modificare și completare a Legii contabilității nr.82/1991 răspund exigențelor prezentate.

Faptul că țara noastră a decis aplicarea - în scopul elaborării situațiilor financiare consolidate ale societăților cotate - a IFRS emise de IASB și adoptate de Comisia Europeană impune cunoașterea rețelei instituționale în domeniu la nivel internațional și european, a atribuțiilor acestora privind raportarea contabilă și a modului de abordare de către acestea a procesului de implementare a IFRS. Totodată, este prezentat modul în care autoritățile naționale de reglementare contabilă și cele profesionale în domeniu sunt racordate la acest proces global.

Având în vedere prevederile unor reglementări contabile naționale (OMFP 907/2005 și OMFP 1121/2006) referitoare la procesul de aplicare graduală a IFRS la elaborarea situațiilor financiare individuale ale entităților de interes public (pentru început a setului distinct de raportări financiare destinate scopurilor proprii ale acestora și ale autorităților de reglementare și supraveghere prudențială), considerăm că sunt relevante opiniile și acțiunile concrete ale acestor

autorități naționale în privința promovării programelor de pregătire a aplicării IFRS, a cunoașterii în detaliu și aplicării corecte și complete a acestora în România.

Analiza poziției și a abordărilor autorităților naționale în strânsă corelare cu pozițiile clar exprimate și cu acțiunile concrete privind aplicarea IFRS ale autorităților și organismelor profesionale internaționale și europene reprezentative (prezentate în anexă) are în vedere faptul că România, în calitate de țară membră a UE, este deja parte a acestui proces de conformare a raportării contabile la exigențele europene și internaționale.

Procesul de normalizare contabilă la nivel european

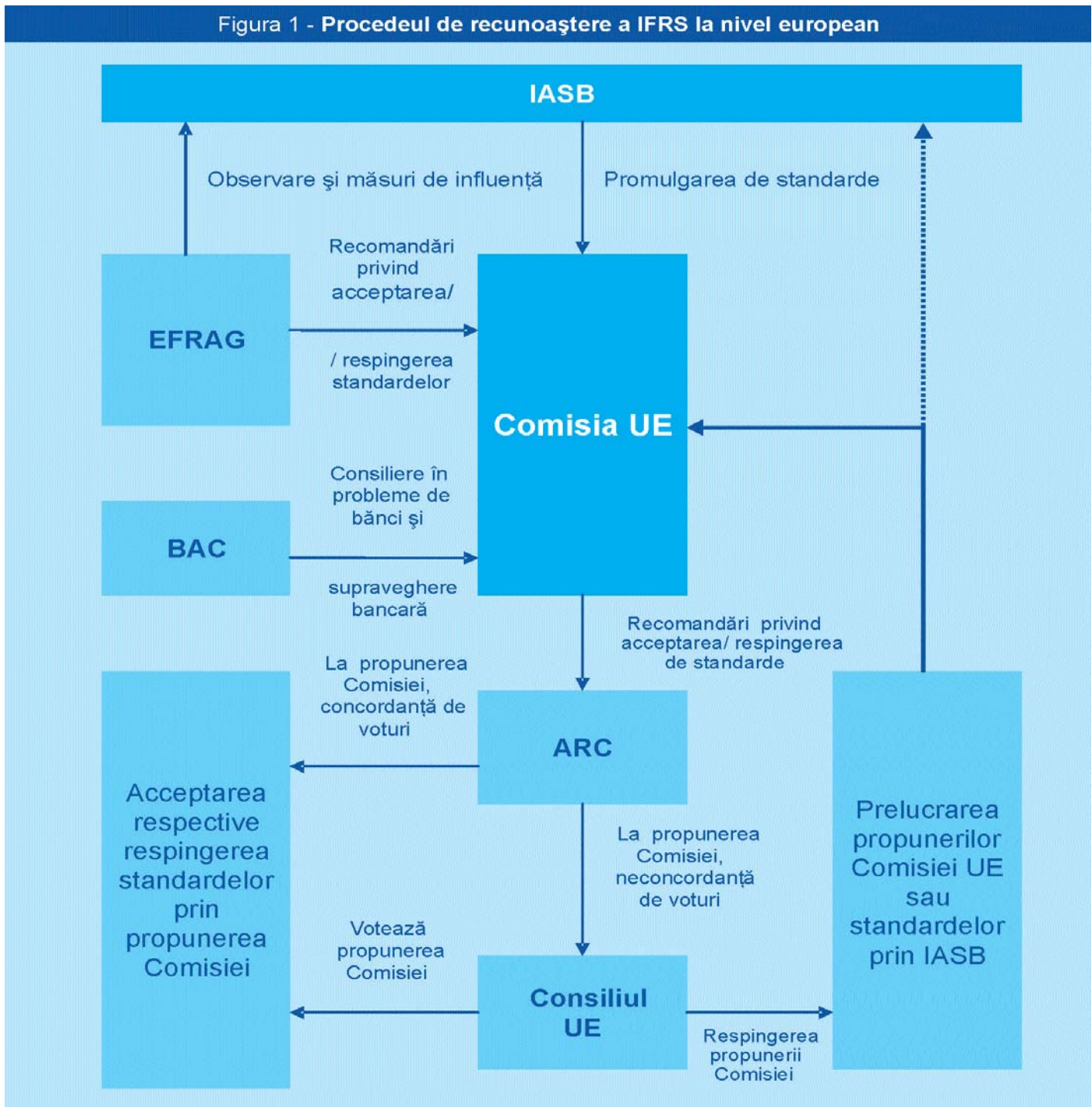
În figura 1 este prezentat procedeele de recunoaștere a IFRS la nivel european.

Pentru a produce efecte obligatorii în UE, este necesar ca standardele internaționale promulgate de IASB să fie recunoscute și la nivel european. Deoarece, în special din motive de costuri și timp, trebuie împiedicat ca standardele promulgate de IASB să fie încă o dată discutate, procesul de recunoaștere a standardelor la nivel european a fost „înzestrat” cu așa-numitele **garanții**.

Prima garanție constă în asigurarea faptului că **UE este reprezentată într-o oarecare formă în IASB**. Deoarece la IASB nu sunt prevăzuți observatori, i s-a dat dreptul Comisiei UE să aibă un statut de observator în cadrul SAC și IFRIC. În afară de aceasta, Comisia UE trebuie să se afle într-o permanentă legătură cu IASB.

O a doua garanție ar fi **luarea în considerare a aperturilor de specialitate ale diferitelor grupuri** de persoane interesate din UE în cadrul dezvoltării internaționale a procesului de standardizare în contabilitate. Având în vedere numărul mare de state membre UE, există pericolul să existe mult prea multe păreri referitoare la problemele de standardizare contabilă care să vină în sprijinul găsirii de soluții unitare. Și în cadrul procesului de legiferare din UE, includerea unor grupuri interesate este mai degrabă necunoscută. Din acest motiv, trebuia să se nască un organism de specialitate numit *European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG)*, care în numele UE să-și poată aduce aportul la IASB.

Figura 1 - Procedul de recunoaștere a IFRS la nivel european

EFRAG a fost construit ca un organism privat din grupuri profesionale care se ocupă cu probleme de raportare financiară. Acesta se compune dintr-un consiliu de supraveghere și un comitet de specialitate numit *Technical Expert Group (TEG)*, ai cărui membrii se întâlnesc lunar. Acest comitet preia activitatea de specialitate a EFRAG. Prin aceasta se înțelege că acesta își impune poziția corespunzătoare în cadrul pro-

cesului de standardizare al IASB și consiliază Comisia Europeană referitor la acceptarea sau respingerea standardelor individuale. Comisia Europeană delegă un observator la TEG. Pentru asigurarea colaborării tuturor organismelor UE implicate în procesul de standardizare contabilă și pentru a stimula un proces continuu de schimb de păreri, se stabilesc întâlniri periodice ale acestora (SCHEFLER, 2004).

Pe lângă aceasta există și așa numitul *Banking Advisory Committee (BAC)*, care preia atribuțiile de consiliere a Comisiei Europene în chestiuni de bănci și supraveghere bancară. BAC își intră în atribuții când este vorba de acceptarea unui standard pentru bănci. Acest comitet are în cadrul TEG un statut de observator¹.

Ca o a treia garanție ce trebuie numită este cerința de **recunoaștere a standardelor de către Comisia Europeană**. Această recunoaștere a standardelor de către UE este necesară deoarece standardele emise de IASB

trebuie să fie promulgate de către un comitet privat asupra căruia UE să nu aibă o influență directă. În cadrul procesului de recunoaștere, Comisia Europeană este sprijinită de către un Comitet de Reglementare în Contabilitate (*Accounting Regulatory Committee - ARC*), în cadrul căruia sunt prezente statele membre.

În numerele următoare ale revistei va fi prezentat, analizat și comentat cadrul instituțional și național implicat în raportarea financiară.

Bibliografie

- Guttmann, C. (2006) *O nouă eră pentru regulile prudențiale și raportarea financiară pentru asigurări*, 16 Mai 2006 – Program Reparis
- IASB – *IFRS – Editura CECCAR, 2006*
- Kleekaemper, H., Kuhlewind, A-M., Alvarez, M., *Ziele, Organisation, Entwicklung und Bedeutung des IASB*, Stuttgart, 2003
- Scheffler, E., *Endorsement-Prozess 2004*, Wiesbaden
- Schilder, A. – Președintele Grupului operativ pentru Contabilitate al Comitetului Basel al Organismelor de Supraveghere bancară – *Program REPARIS*, 3 Mai 2006
- Proiectul de modificare și completare a Legii contabilității nr.82/1991 aflat în faza de dezbatere publică
- Legea 31/1990 privind societățile comerciale, republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 1066 din

- 17/11/2004 cu modificările și completările ulterioare
- Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 1752/2005 Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 1080 din 30/11/2005, cu modificările și completările ulterioare prin OMFP 2001/2006
- Hotărârea de Guvern nr. 401/2005 privind înființarea CCRF prin reorganizarea CCC publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 409 din 16/05/2005
- ROSC 2003 (Raportul Băncii Mondiale pentru România privind aplicarea standardelor și codurilor)
- Planul de acțiune pe țară elaborat în baza ROSC
- Sursele de informare prezentate în cadrul programului REPARIS 2006
- Strategiile BNR, CNVM și CSA privind aplicarea IFRS
- Răspunsurile BNR, CNVM și CSA la chestionarele privind aplicarea IFRS în România

Abstract

Financial reporting framework. Present and perspectives

Key words: financial reporting, accounting regulation, accounting normalization, concordance, financial statements

This paper's authors have carried out a detailed analysis of the issues concerning the financial reporting at international level and in Romania. With this purpose are presented, on one hand, the evolutions of the financial reporting and the

requirements in this field established by the directives and by other demands at European level and by the international financial reporting standards, and on the other hand, are also presented the entire institutional development and the action

patterns of those institutions that have as purpose insuring that the demand regarding the quality of the financial reporting is met.

Moreover, the article points out the evolution of the financial reporting in Romania from a legislative and an institutional point of view, as well as certain key elements that the regulation authorities, the professional organisms and the financial statements preparers need to consider for the success of this important course of action that has as purpose increasing the trust the users of accounting information have in the financial reporting and in the corporate governance.

¹ Banca Federală Germană, Raport lunar 2002, pagina 46.

Auditul sistemelor informatice, cheia spre o eficientizare a guvernancei IT

Cuvinte cheie: **audit IT, guvernancea IT, managementul riscului, controale IT, standarde IT, KPMG.**

Aurelia COSTACHE
Senior Manager,
IT Advisory KPMG

Sistemele informatice s-au dezvoltat, trecând de la a avea un simplu rol de suport pentru procesele cotidiene la a redefini modul în care o companie face afaceri. Sistemele care sunt ineficiente sau necorespunzătoare pot limita extrem de mult câștigurile unei companii.

Într-un astfel de scenariu, dependența de IT a afacerii a crescut în asemenea măsură încât nu este suficient ca securitatea și riscurile asociate acestui domeniu (confidențialitate, integritate și disponibilitate a datelor) să fie doar adresate și diminuate. O companie are nevoie de mult mai mult din partea IT-ului, în special în ceea ce privește alinierea la cerințele afacerii. Aceste cerințe reprezintă o mare provocare pentru funcția de audit IT, în ceea ce privește oferirea de asigurări și recomandări asupra acestui mediu atât de dinamic.

De ce audit IT?

Datorită cunoștințelor vaste în domeniul guvernancei și ale celor mai bune practici în domeniul IT, auditorii, atât cei interni, cât și cei externi, se află într-o poziție perfectă pentru a promova semnificația guvernancei IT ca o prioritate pentru orice afacere. Din păcate însă, captarea atenției executivilor nu este un lucru atât de ușor prin simplul fapt că auditorii și executivii își exprimă țelurile în mod diferit.

Unul din principalele obiective ale guvernancei IT îl reprezintă adoptarea de standarde și practici eficiente pentru a asigura succesul și continuitatea afacerii, aceasta fiind partea unde atât auditorii, cât și executivii vorbesc aceeași limbă. Provocarea pentru auditori este aceea de a alinia recomandările exprimate în rapoarte cu țelurile și obiectivele strategice ale companiilor. Prin aceasta, ei se vor asigura de implementarea recomandărilor exprimate în rapoarte și vor ajuta conducerea să înțeleagă importanța guvernancei IT, ca fiind o prioritate de top a oricărei afaceri.

În cazul în care auditorii IT nu vor putea traduce recomandările specifice exprimate în rapoarte într-un limbaj accesibil celor care poate nu au tangență foarte mare cu acest domeniu, există riscul ca acestea să nu fie înțelese pe deplin și eforturile de guvernancea IT să nu poată fi fructificate la adevăratul potențial.

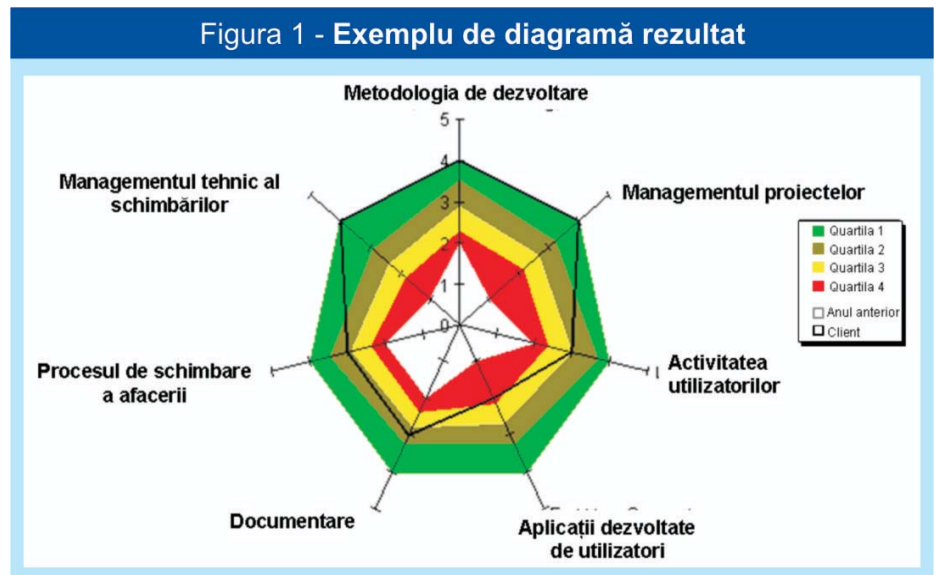
Ce presupune un audit IT?

Auditul sistemelor informatice este efectuat de experți în domeniu pe baza unor standarde internațio-

nale. Datorită faptului că mediul IT are un rol major în elaborarea situațiilor financiare ale companiilor, există standarde internaționale de audit care cer auditorului financiar să înțeleagă modul în care companiile răspund riscurilor apărute din domeniul informatic. În momentul în care efectuează auditul unei companii, auditorul trebuie să ia în considerare dacă respectiva companie a răspuns riscurilor aferente mediului IT prin implementarea unor controale corespunzătoare în acest mediu. Din perspectiva unui auditor, controalele implementate în cadrul sistemelor IT sunt eficiente în momentul în care asigură securitatea datelor procesate de sistemele auditate.

Pentru a transforma guvernanta IT într-o prioritate pentru manageri și corpurile executive ale companiilor, multe audituri IT se bazează pe conformitatea cu diverse standarde și reglementări existente în industrie. Printre cele mai importante standarde utilizate se numără:

- **Actul Sarbanes-Oxley** secțiunea 404, privind companiile listate pe bursa din New York ce trebuie să implementeze controale interne asupra proceselor de raportare financiară.
- **ISO27001** – standard care stabilește cerințele pentru un Sistem de Management al Securității Informației.
- **COBIT (Control Objectives for Information and related Technology)** – set de obiective de control în domeniul informaticii, acceptate pe plan internațional.
- **ITIL (IT Infrastructure Library)** – furnizează îndrumări privind cele mai bune practici necesare îmbunătățirii activităților IT din cadrul unei organizații.

Auditul IT reprezintă o necesitate pentru manageri și acționari pentru a putea evalua eficiența și eficacitatea utilizării resurselor IT, pentru a îmbunătăți procesele ce guvernează mediul intern de control IT, precum și pentru a evalua conformitatea cu legislația în vigoare. De asemenea, auditul IT oferă companiilor posibilitatea de a implementa cele mai bune practici în domeniu și de a obține un mijloc de comparare a mediului IT intern cu cele ale altor companii similare.

KPMG a dezvoltat o metodologie de audit IT numită ITRMB (IT Risk Management Benchmarking). Aceasta presupune evaluarea mediului IT din cadrul organizațiilor utilizând comparații atât cu mediile existente în companiile similare în ceea ce privește mărimea și industria în care acționează, cât și cu situația existentă în cadrul aceleiași companii, dar în perioade diferite de timp.

Utilizând un sistem de punctare de la 1 (pentru controale inexistente) la 5 (pentru controale optimizate) și 0 pentru situațiile în care un control nu este aplicabil, ITRMB prezintă distribuția evaluărilor efectuate,

pe baza unei serii de riscuri și controale, așa cum este prezentat în figura de mai sus.

Dar auditul IT este un domeniu vast, ce presupune mult mai mult decât o simplă evaluare a unor controale implementate într-o companie și emiterea unor recomandări privind acestea.

Auditurile IT pot fi extrem de variate și de diferite naturi. Enumerăm doar câteva dintre ele:

- Audituri ale sistemelor informatice - presupun evaluarea faptului că sistemele informatice au controale interne care să asigure faptul că obiectivele de afaceri, operaționale și de control sunt întrunite.
- Audituri integrate – combinarea auditului financiar cu cel IT.
- Audituri operaționale – evaluarea controalelor interne dintr-o anumită categorie de procese.
- Audituri specializate – SAS70, SysTrust, WebTrust etc.
- Audituri pentru fraudă – specializate în descoperirea și urmărirea fraudelor.

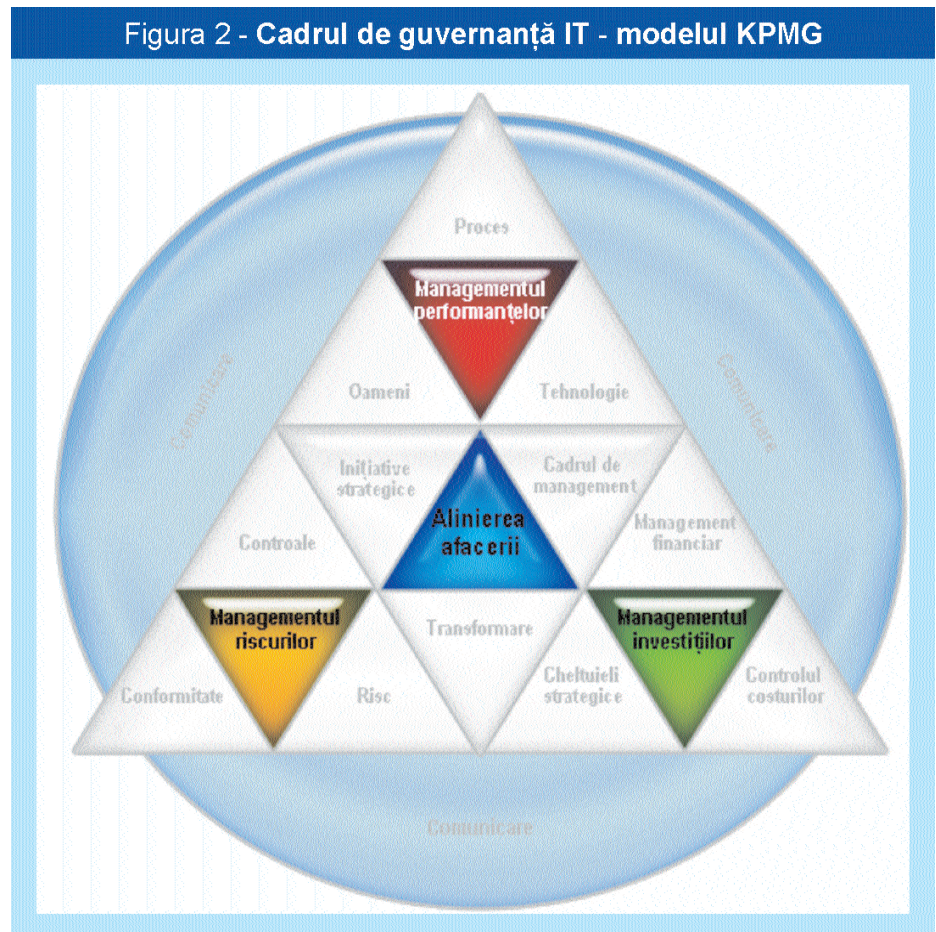
- Audituri de conformitate – menite să determine dacă activitățile angajaților sunt în conformitate cu politicile IT ale organizației sau cu legislația în vigoare.
- Audituri de eficiență – menite să determine dacă resursele IT sunt utilizate eficient.
- Audituri de eficacitate – menite să stabilească dacă resursele IT sunt utilizate la adevăratul potențial.

Indiferent de tip, toate auditurile IT trebuie să conțină un flux de etape menite să îi ghideze pe auditori pentru a ajunge la finalitatea acestui proces, și anume opinia de audit. Conform celor mai bune practici în domeniu, acest flux conține următoarele etape:

- managementul proiectului de audit
- planificarea misiunii
- identificarea riscurilor existente
- evaluarea controalelor implementate
- emiterea raportului de audit
- etapa de revizuire (follow-up)
- emiterea opiniei de audit.

Auditul și valoarea adusă de guvernarea IT

Având în vedere că IT-ul are impact asupra majorității operațiunilor unei organizații, procesul de guvernare a utilizării și aplicării acestei valoroase resurse ar trebui să fie de interes pentru toată lumea. Conștientizarea crescândă a acestui fenomen a făcut ca multe organizații să recunoască faptul că, pentru a putea profita la maxim de pe urma

investițiilor pe care le-au efectuat în domeniul IT, au nevoie de un proces formal care să guverneze acest domeniu.

Puterea auditului IT în acest proces se află în vasta experiență a profesioniștilor implicați în aceste misiuni, în metodologiile ce și-au dovedit eficiența de-a lungul timpului, precum și în abordările gândite special pentru a întruni cerințe extrem de variate și complexe.

„Auditorul care evaluează sistemele complexe existente în prezent trebuie să aibă cunoștințe tehnice deosebit de bune pentru a putea înțelege metodele de procesare a informațiilor aflate într-o continuă dezvoltare. Sistemele actuale vin însoțite de riscuri precum incompatibilitatea platformelor,

noi metode de penetrare a securității prin rețelele de comunicații, elemente ce pot duce la o serie de controale implementate necorespunzător de către companiile care nu dispun de o bază de cunoștințe avansate în domeniul IT”.

Pe baza unei experiențe extensive dobândite în urma asistării diferitelor companii în procesul de implementare a unui sistem de guvernare IT, KPMG a dezvoltat un model pentru o integrare efectivă a IT-ului în obiectivele de ansamblu ale unei afaceri.

Aurelia Costache explică faptul că, având comunicarea la baza acestui model și alinierea cu cerințele afacerii în centru, obiectivul este acela de a obține o armonizare corectă între managementul riscurilor (aco-

perind arii cum ar fi conformitatea cu cadrul legislativ actual și protejarea securității IT), managementul investițiilor și managementul performanțelor, astfel încât IT-ul să fie folosit pentru a influența organizațiile în cel mai bun mod posibil. Mai presus de toate, trebuie atins un echilibru între risc și conformitate, valoare și performanță.

Aici intervine rolul auditorilor IT, deoarece în prezent multe companii utilizează mecanisme de guvernanta IT disparate.

Aceste mecanisme, necoordonate, duc la o scădere a randamentului companiilor și îngreunează activitățile cotidiene fără a putea oferi un maxim de eficiență de pe urma acestor practici. Rezolvarea problemelor pe măsură ce ele apar reprezintă o tactică defensivă care limitează oportunitățile unui impact strategic din partea IT-ului. Managementul trebuie să utilizeze un mod de guvernanta creat în jurul obiectivelor și țelurilor companiilor conduse de ei.

Auditorii cunosc importanța adopției celor mai bune practici și standarde pentru a evita aceste mecanisme defensive. Utilizarea de sisteme informatice și resurse adecvate, precum și implementarea unor controale corespunzătoare maximizează procesele afacerii și minimizează riscurile.

Pentru a asigura o implementare cu succes a recomandărilor, auditorii trebuie să alinieze sugestiile și recomandările emise pentru îmbunătățirea infrastructurii IT cu obiectivele de afaceri ale companiilor.

Recomandările auditorilor trebuie formulate în termeni definitorii pentru potențialul de îmbunătățire a capitalului și a activității financiare ca urmare a dobândirii de infor-

mații mai relevante într-o perioadă de timp mai scurtă.

Guvernanta eficientă – la fel ca și o strategie eficientă – presupune alegeri. Este imposibil ca guvernanta IT să atingă toate obiectivele companiilor, dar ea poate și trebuie să evidențieze faptul că tehnologia informației se află în inima afacerilor moderne și să valorifice la maximum toate resursele informaționale atât de vitale companiilor.

Uneori timpul este scurt și resursele sunt limitate. Se pierde esența și nu există timp pentru a vedea modelele culturale care ne înconjoară, modele de guvernanta corporatiste și sociale, care trebuie analizate, înțelese și implementate în timp, pentru a profita la maxim de pe urma experiențelor colegilor și competitorilor din mediul de afaceri.

Bibliografie

ISO/IEC 27001:2005 - Information technology - Security techniques - Information security management systems - Requirements, International Organization for Standardization and International Electrotechnical Commission, 2005

Control Objectives for Information and related Technology (COBIT) – Information Systems Audit and Control Association (ISACA) and IT Governance Institute (ITGI), 1992

Information Technology Infrastructure Library (ITIL) version 3 – Office of Government Commerce (OGC), 2007

IT Control Objectives for Sarbanes-Oxley 2nd Edition - IT Governance Institute, 2006

KAM (KPMG Audit Methodology)

Abstract

IT auditing, the key for an efficiency of governance

Key words: IT audit, IT governance, risk management, IT auditing, IT standards, KPMG

In today's environment, in which information technology has an important role in every organization, IT audit has become a necessity.

This article presents an overview of the existing IT audit practices, emphasizing their role on increasing the efficiency of the IT governance.

Also, the article describes what IT audit

means in terms of standards, methodologies, types of audit and steps.

In the end it is described the way in which information technology can be used to aid organizations to accomplish their business goals through a proper IT governance system, as well as the auditor's role in establishing an IT governance framework based on international best practices.

Din activitatea organizațiilor profesionale internaționale

Aniversarea a 30 de ani de la înființarea IFAC

Anul acesta IFAC aniversează 30 de ani de la înființarea sa. Pentru a celebra evenimentul, IFAC organizează, cu participarea organismelor membre și a membrilor săi, o serie de manifestări menite să scoată în evidență reușitele profesiei și rolul său în asigurarea dezvoltării economice la nivel mondial.

IFAC a elaborat un plan aniversar și l-a comunicat organismelor membre și membrilor asociați pentru a le încuraja să transmită mesajele IFAC cu privire la rolul profesiei, rolul IFAC și la ce înseamnă să fii membru al acestei prestigioase organizații internaționale.

Manifestările vor culmina cu Săptămâna Mondială a Contabilității, care va avea loc între 2 – 8 decembrie 2007. Această săptămână este înregistrată în Registrul Național al Evenimentelor Speciale din Statele Unite și IFAC încurajează organismele membre să obțină o recunoaștere similară și o proclamare similară în țările lor și să organizeze evenimentele pe care le consideră adecvate.

Proiectul privind Lanțul Raportărilor Financiare

IFAC a întreprins o inițiativă la nivel global menită să analizeze lanțul raportărilor financiare și să dezvolte recomandări pentru a îmbunătăți pe mai departe calitatea raportării financiare.

Ca parte a proiectului, IFAC invită toți participanții în lanțul raportărilor financiare, inclusiv investitorii și alți utilizatori ai rapoartelor financiare, organismele de stabilire a standardelor, pe cei care întocmesc situațiile financiare, auditorii și organis-

mele de reglementare să completeze un studiu la nivel global care a fost accesibil pe pagina de internet a IFAC.

IAASB

Clarifică standardele privind Controlul Calității și Raportările Auditorului; înregistrează progrese cu privire la Clarificarea altor Standarde de Audit

(New York/August 3, 2007) – Pentru a îmbunătăți calitatea și uniformitatea auditurilor, Consiliul pentru Standarde Internaționale de Audit și Asigurare (IAASB), un organism independent de stabilire a standardelor sub auspiciile Federației Internaționale a Contabililor (IFAC), continuă să înainteze cu lucrările la proiectul său de clarificare a standardelor internaționale. La întâlnirea sa din iulie 2007 care a avut loc la Varșovia, Polonia, IAASB a aprobat proiectele expuse publicului pentru comentarii pentru nouă standarde propuse, inclusiv pentru fiecare dintre standardele sale de controlul calității și raportarea auditorului. Acestea au fost reîntocmite în conformitate cu prevederile noii convenții IAASB cu privire la elaborarea standardelor menite să îmbunătățească claritatea normelor sale.

Informații suplimentare despre fiecare standard expus pentru comentarii și modificările propuse în cadrul acestora sunt oferite în memorandumul explicativ din partea de început a proiectelor expuse. Proiectele pot fi accesate pe pagina de internet <http://www.ifac.org/EDs>.

HOTĂRÂREA nr.91/26 iunie 2007

privind aplicarea legislației specifice privind combaterea și prevenirea operațiunilor de spălare a banilor și/sau a finanțării actelor de terorism de către auditorii financiari

Având în vedere art. 5, alin. (2), din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată în Monitorul Oficial al României partea I, nr. 598 din 22 august 2003, cu modificările ulterioare, și art. 2 din Regulamentul de Organizare și Funcționare al Camerei Auditorilor Financiari din România, aprobat prin Hotărârea Guvernului României nr. 983/2004, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul Camerei Auditorilor Financiari din România, întrunit în ședința din data de 26.06.2007,

hotărăște:

Art. 1 – Auditorii financiari, membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România, vor aplica proceduri de audit care să conducă la luarea în considerare a posibilității ca societatea comercială căreia i se prestează servicii în calitate de auditor să aibă contacte de afaceri cu persoane prezente în lista persoanelor fizice și juridice, suspecte de săvârșirea sau finanțarea actelor de terorism, aprobată prin Hotărârea Guvernului României nr. 1272/2005 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 973 din 2 noiembrie 2005. Procedurile respective nu vor exceda Standardele de audit adoptate de către Consiliul Camerei Auditorilor Financiari din România, având în vedere limitările unui audit și respectarea Codului de etică aplicabil auditorilor financiari.

Art. 2 – În cazul în care, prin aplicarea procedurilor de audit care au drept obiectiv realizarea obiectivului angajamentului de audit, auditorul a colectat probe suficiente și adecvate de audit privind existența unor contacte de afaceri cu persoane prezente în lista persoanelor fizice și juridice, suspecte de săvârșirea sau finanțarea actelor de terorism, aprobată prin Hotărârea Guvernului României nr. 1272/2005, acesta va aduce acest fapt la cunoștința organismelor abilitate, conform Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, cu modificările ulterioare, fără ca prin aceasta să se considere o încălcare a Codului etic aplicabil auditorilor financiari, în speță a confidențialității. De asemenea, auditorul va informa în termen de 5 zile lucrătoare Camera Auditorilor Financiari din România asupra faptului că a identificat și a adus la cunoștința organismelor abilitate o asemenea situație precizând data notificării organismelor abilitate.

Art. 3 - Auditorii financiari, membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România, vor aplica proceduri de audit care să conducă la luarea în considerare a posibilității ca prin intermediul societății comerciale căreia i se

prestează servicii în calitate de auditor să aibă loc operațiuni de spălare a banilor și/sau a finanțării actelor de terorism, așa cum sunt acestea definite prin Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism. Procedurile respective nu vor exceda Standardele de audit adoptate de către Consiliul Camerei Auditorilor Financiari din România, având în vedere limitările unui audit și respectarea Codului de etică aplicabil auditorilor financiari.

Art. 4 – În cazul în care, prin aplicarea procedurilor de audit care au drept obiectiv realizarea obiectivului angajamentului de audit, auditorul a colectat probe suficiente și adecvate de audit privind posibilitatea ca prin intermediul societății comerciale căreia i se prestează servicii în calitate de auditor să aibă loc operațiuni de spălare a banilor și/sau a finanțării actelor de terorism, acesta va aduce acest fapt la cunoștința organismelor abilitate, conform Legii nr. 656/2002, cu modificările și completările ulterioare, fără ca prin aceasta să se considere o încălcare a Codului etic aplicabil auditorilor financiari, în speță a confidențialității. De asemenea, auditorul va informa în termen de 5 zile lucrătoare Camera Auditorilor Financiari din România asupra faptului că identificat și a adus la cunoștința organismelor abilitate o asemenea situație, precizând data notificării organismelor abilitate.

Art. 5 – Auditorii financiari, membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România, au obligația de a lua în considerare în planificarea procedurilor de audit care au drept scop realizarea obiectivului angajamentului de audit, dacă s-au adoptat nome interne de aplicare a Normei privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării actelor de terorism, standardele de cunoaștere a clientelei și control intern pentru entitățile raportoare care nu sunt supuse supravegherii prudențiale a unor autorități, aprobate prin Decizia Plenului Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 623 din 19 iulie 2006 la clienții de audit care sunt entități reglementate, așa cum sunt acestea definite în normele menționate în prezentul articol.

Art. 6 – Departamentul de Monitorizare și Competență Profesională va urmări aducerea la îndeplinire a prevederilor prezentei hotărâri.

Art. 7 – Prezenta Hotărâre se va publica în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit prevederilor art. 6 alin. (5) ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, republicată, cu modificările și completările ulterioare (M.O. nr.525/ 2 iulie 2007).

Președinte,

Prof.univ.dr. Ion Mihăilescu

SoftHouse International is currently one important IT solutions provider with primary areas of expertise in providing quality, cost effective custom software development, outsourcing and integration services to its clients.

The software solutions developed by SoftHouse International are being targeted to medium and large companies within commercial and industrial areas, but also at small companies on their path to success.

The solutions developed and delivered by us can aid and sustain a controlled and valuable growth of a company, as our expertise comprises ERP (Enterprise Resource Planning), CRM (Customer Relationship Management), SCM (Supply Chain Management), HR (Human Resources) systems and successful deployments at country-wide level and not only.

SoftHouse International is part of the Microsoft Empower partnership program as a preliminary phase on the road to Microsoft Certified Partner and also became an IBM core supplier for technical services.

The strength of SoftHouse lies in its people. Our perfected development process ensures the highest quality at the fastest speeds, by thus ensuring the best price-quality balance, this being the foundation of our success.

www.softhouse-int.com

SoftHouse International este în prezent un important furnizor de soluții IT în România, având ca principală arie de expertiză și activitate furnizarea și implementarea de soluții software adaptate specificului fiecărui client, toate acestea la cel mai bun raport calitate-preț.

Soluțiile dezvoltate de către SoftHouse International se adresează atât companiilor medii și mari din domeniile comerciale și industriale, dar și companiilor mici, în plină dezvoltare.

Soluțiile dezvoltate și livrate de noi pot ajuta și pot susține creșteri controlate, aceasta datorită experienței noastre în sisteme informatice complexe de tip ERP (Enterprise Resource Planning), CRM (Customer Relationship Management), SCM (Supply Chain Management), HR (Human Resources), precum și datorită numeroaselor implementări de succes la nivelul țării și nu numai.

SoftHouse International face parte din programul Microsoft Empower, ca fază premergătoare în a deveni Microsoft Certified Partner, iar de curând a devenit furnizor principal de servicii tehnice pentru IBM.

Atuurile SoftHouse sunt oamenii, iar baza succesului nostru constă în procesul perfecționat de dezvoltare, de o înaltă calitate și viteză, asigurând astfel cel mai bun raport calitate-preț.

www.softhouse-int.com

Noutăți legislative

- **Ordonanța Guvernului nr. 92/2003** republicată în 2007 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial nr. 513 din 31 iulie 2007
- **Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 797/2007** pentru abrogarea ordinului ministrului finanțelor publice nr.1186/2006 privind deschiderea procedurii de reorganizare judiciară și faliment de către organele fiscale competente și propunerile de numire a lichidatorilor, publicat în Monitorul Oficial nr. 516 din 31 iulie 2007
- **Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 771/2007** pentru aplicarea Precizărilor de aplicare a unor prevederi din normele metodologice de aplicare a Titlului VII „ Accize și alte taxe speciale” din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 44/2004, publicat în Monitorul Oficial nr. 509 din 30 iulie 2007
- **Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 634/2007** pentru completarea și modificarea Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 454/2007 privind aprobarea Instrucțiunilor pentru stabilirea procedurii privind efectuarea operațiunilor necesare pentru acoperirea de la bugetul de stat a plății TVA în cadrul programelor PHARE, ISPA și SAPARD, publicat în Monitorul Oficial nr. 500 din 26 iulie 2007
- **Ordinul ministrului economiei și finanțelor nr. 564/2007** pentru aprobarea modelului și conținutului declarației informative privind veniturile din economii obținute din România de persoanele fizice rezidente în state membre ale Uniunii Europene, țări terțe și teritorii dependente sau asociate, publicat în Monitorul Oficial nr. 489 din 23 iulie 2007.